

L. Belous

**MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

AGENȚIA „MOLDSILVA”

MD-2001, Chișinău, bd Ștefan cel Mare, 124
tel. +373-22-272306, fax. +373-22-277345
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

**MINISTRY OF ENVIRONMENT
OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA
AGENCY „MOLDSILVA”**

MD-2001, Chișinău, 124, Ștefan cel Mare ave,
phone. +373-22-272306, fax. +373-22-277345
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

Nr. AM 14/06-01-1301 din 08.08.25

**Ministerul Mediului al
Republicii Moldova**

Copie: Î.S. R.N. „CODRII”
Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”
Î.S. R.N. „Pădurea Domnească”

În temeiul prevederilor Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024, Legii nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, Hotărârii Guvernului nr. 793/2024 de punere în aplicare a prevederilor Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024, solicitării Ministerului Mediului nr. 06/1-07/1278 din 12.05.2025, Agenția „Moldsilva” prezintă spre examinare totalizatorul solicitărilor de reglementare numerică a mamiferelor copitate din ariile naturale protejate de stat, metodele de reglementare și numărul de exemplare propuse reglementării, în speță a speciei Mistreț (*Sus scrofa*) și Cerb cu pete (*Cervus nippon*), conform anexelor nr. 1 și 2.

Totodată, pentru diminuarea efectelor negative pe care speciile de pradă le au asupra efectivelor speciilor de interes cinegetic, precum și limitarea răspândirii virusului rabic/pestei porcine africane și diminuarea daunelor provocate animalelor domestice, Agenția „Moldsilva” solicită aprobarea cotelor de reglare numerică a speciei Vulpe (*Vulpes vulpes*) și Șacal (*Canis aureus*) în toate categoriile de arii naturale protejate de stat din fondul forestier proprietate publică din domeniul public al statului.

Adițional, se prezintă lista documentelor aferente anexate de către entitățile silvice, pentru examinare și aprobare, conform anexei nr. 3.

Director adjunct

Iulian COTENCO

Totalizatorul solicitărilor de reglementare numerică a speciei **Mistreț** (*Sus Scrofa*), în ariile naturale protejate de stat din fondul forestier proprietate din domeniul public al statului, pentru sezonul de vânătoare 2025-2026.

Nr. d/o	Entitățile silvice, care solicită aprobarea reglementării numerice	Categorii de obiecte și complexe naturale, conform prevederilor Legii nr. 1538/1998	Metoda de reglementare propusă spre aprobare	Nr. de exemplare propus spre extragere
1	2	3	4	5
1.	Î.S. Rezervația Naturală „Codrii”	Rezervație științifică	extragerea prin împușcare	31
2.	Î.S. Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”	Rezervație științifică	extragerea prin împușcare	19
3.	Î.S. Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”	Rezervație științifică	extragerea prin împușcare	70
Total				120

Totalizatorul solicitărilor de reglementare numerică a speciei **Cerb cu pete** (*Cervus nippon*), în ariile naturale protejate de stat din fondul forestier proprietate din domeniul public al statului, pentru sezonul de vânătoare 2025-2026.

Nr. d/o	Entitățile silvice, care solicită aprobarea reglementării numerice	Categorii de obiecte și complexe naturale, conform prevederilor Legii nr. 1538/1998	Metoda de reglementare propusă spre aprobare	Nr. de exemplare propus spre extragere
1	2	3	4	5
1.	Î.S. Rezervația Naturală „Codrii”	Rezervație științifică	extragerea prin împușcare	80
2.	Î.S. Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”	Rezervație științifică	extragerea prin împușcare	65
Total				145

Lista documentelor anexate de către entitățile silvice la solicitările de reglementare numerică

Î.S. R.N. „Codrii”

1. Solicitarea de reglementare numerică a speciei Mistreț (Sus Scrofa) – 2 file;
2. Extras din procesul-verbal al ședinței consiliului științific al Î.S. R.N. „Codrii” – 1 filă;
3. Solicitarea de reglementare numerică a speciei Cerb cu pete (Cervus nippon) – 6 file;
4. Copia procesului-verbal al ședinței consiliului științific al Î.S. R.N. „Codrii” - 6 file;
5. Copia studiului de cercetare – 18 file;
6. Copia procesului-verbal al mesei rotunde din data de 23.01.2025 – 19 file;
7. Copia sesizării grupului de locuitori ai comunei Lozova - 1 filă.

Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”

1. Scrisoare de însoțire emisă de Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” – 1 filă;
2. Solicitarea de reglementare numerică a speciei Mistreț (Sus Scrofa) – 2 file;
3. Solicitarea de reglementare numerică a speciei Cerb cu pete (Cervus nippon) – 7 file;
4. Copia procesului-verbal al ședinței consiliului științific al Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” - 2 file.

Î.S. R.N. „Pădurea Domnească”

1. Solicitarea de reglementare numerică a speciei Mistreț (Sus Scrofa) – 2 file;
2. Copia procesului-verbal al ședinței consiliului științific al Î.S. R.N. „Pădurea Domnească” - 2 file.

MINISTERUL
MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA „MOLDSILVA”

REZERVAȚIA NATURALĂ
„CODRII”

3721, S. Lozova, r. Strășeni
Tel: 023747386, fax: 023793080
e-mail: codrii@moldsilva.gov.md

МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
АГЕНСТВО „MOLDSILVA”

ПРИРОДНЫЙ ЗАПОВЕДНИК
«КОДРИЙ»

3721 с. Лозова, Страшенского р-на
Тел: 023747386, факс: 023793080
e-mail: codrii@moldsilva.gov.md

Nr. 82
din 10 iulie 2025

Ministerul Mediului
al Republicii Moldova

copie: Agenția „Moldsilva”

SOLICITARE

de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț (Sus scrofa)

În conformitate cu prevederile pct. 11 și 12 din Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, Întreprinderea de Stat Rezervația Naturală „CODRII”, solicită:

1. aprobarea metodei de reglementare a efectivului de animale - „extragerea prin împușcare” – stabilită la pct. 6.3 și 7.3 din Regulament;

2. denumirea speciei care se propune spre reglementare numerică - Mistreț (*Sus scrofa*);

3. numărul real de exemplare conform ultimei evaluări a efectivelor – potrivit rezultatelor lucrărilor de evaluare a efectivului specie Mistreț, efectuată în anul curent, numărul real (Er) de indivizi care habitează terenurile gestionate constituie 59 de exemplare;

4. numărul optim de exemplare pentru suprafața ariei naturale protejate – conform prevederilor Metodologiei de evaluare a efectivelor de vânat și calculul cotelor de recoltare, aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 25/2025 și a solicitării Ministerului Mediului cu nr. 06/1-07/1278 din 12.05.2025, numărul optim (Eo) de indivizi ai speciei Mistreț (6 ex. /1000 ha) raportat la suprafața ariei protejate de 5172,3 ha, și reieșind din capacitatea de suport a habitatului constituie cca 31 de exemplare;

5. numărul exemplarelor propus reglementării – conform Metodologiei la determinarea cotelor în scopul reglării numerice s-a utilizat formula $Er > Eo$, $Cr = Sa + 0,25 \times (Er - Eo)$, atunci când $I > 1,20$ unde:

- Er – efectivul real;
- Eo – efectivul optim;
- Cr – cota de recoltare;
- Sa – spor anual;

• I – Indicele de efectiv = $Er : Eo$, respectiv, având indicele de efectiv 1,9 și sporul anual (40 %) de cca 24 indivizi, se prezumă și se propune cota de reglare numerică a 31 exemplare ($Cr = 24 + 0,25 \times (59-31)$).

6. alte informații și date concludente - potrivit prevederilor Regulamentului privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, metodele de reglementare a efectivului de animale de interes cinegetic presupun acțiuni argumentate, efectuate în scopul menținerii numărului de exemplare în parametrii optimi, al protecției faunei sălbatice și habitatelor acestora, al menținerii echilibrului ecologic și al prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate de animale de interes cinegetic culturilor agricole, silvice și animalelor domestice.

Respectiv, când efectivul de animale depășește capacitatea de suport a biotopului, reglarea numerică a mamiferelor copitate, se realizează cu respectarea obligatorie a consecutivității metodelor, capturarea, strămutarea și extragerea prin împușcare, cu excepția speciei mistreț care se extrage prin împușcare.

Totodată, reglarea numerică a mistrețului este absolut necesară pentru limitarea răspândirii bolii extrem de contagioasă și cu un nivel foarte înalt de mortalitate a suinelor, cauzată de virusul pestei porcine africane, cât și pentru prevenirea pagubelor cauzate regenerărilor naturale.

Complementar, pentru limitarea răspândirii PPA administrația Î.S. R.N. „Codrii”, solicită aprobarea reglării numerice prin împușcare a răpitorilor, în speță, a animalelor cu blană, Vulpea (*Vulpes vulpes*) și Șacalul (*Canis aureus*).

Anexă:

Extras din Procesul verbal nr. 3 al ședinței Consiliului științific al Î.S. Rezervația Naturală „Codrii” din 08.07.2025.

Director interimar

Manic Gheorghe

EXTRAS

din Procesul verbal nr. 3 al ședinței Consiliului științific
al Î.S. „Rezervația Naturală „Codrii””, 08.07.2025

S-a examinat:

1. Prezentarea informației cu privire la efectuarea lucrărilor de cercetări științifice conform programului „Analele naturii” și teme complexe „Studiul biodiversității din zona strict protejată”.
2. Aprobarea materialelor de punere în valoare a tăierilor de produse principale (reconstrucție ecologică) pentru anul 2026.
3. Examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Cerb cu pete (*Cervus nippon*).
4. **Examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț (*Sus scrofa*).**

Consiliul Științific a hotărât:

3. *A aproba solicitarea de reglare numerică a efectivului speciei Sus scrofa din cadrul Rezervației „Codrii”, în număr de 31 de exemplare.*

Secretarul Consiliului Științific

dr. Natalia JARDAN

MINISTERUL
MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENȚIA „MOLDSILVA”

REZERVAȚIA NATURALĂ
„CODRII”

3721, S. Lozova, r. Strășeni
Tel: 023747386, fax: 023793080
e-mail: codrii@moldsilva.gov.md

МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
АГЕНСТВО „MOLDSILVA”

ПРИРОДНЫЙ ЗАПОВЕДНИК
«КОДРИЙ»

3721 с. Лозова, Страшенского р-на
Тел: 023747386, факс: 023793080
e-mail: codrii@moldsilva.gov.md

Nr. 83
din 10 iulie 2025

Ministerul Mediului
al Republicii Moldova

copie: Agenția „Moldsilva”

SOLICITARE

de reglementare numerică a efectivului speciei Cerb cu pete (Cervus nippon)

În conformitate cu prevederile pct. 11 și 12 din Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, Întreprinderea de Stat Rezervația Naturală „CODRII”, solicită:

1. aprobarea metodei de reglementare a efectivului de animale - „extragerea prin împușcare” – stabilită la pct. 6.3 și 7.3 din Regulament;

2. denumirea speciei care se propune spre reglementare numerică - Cerb cu pete (*Cervus nippon*);

3. numărul real de exemplare conform ultimei evaluări a efectivelor – potrivit rezultatelor lucrărilor de evaluare a efectivului specie Cerb cu pete, efectuată în anul curent, numărul real (Er) de indivizi care habitează terenurile gestionate constituie 596 de exemplare;

4. numărul optim de exemplare pentru suprafața ariei naturale protejate – conform prevederilor Metodologiei de evaluare a efectivelor de vânat și calculul cotelor de recoltare, aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 25/2025, numărul optim (Eo) de indivizi ai speciei Cerb cu pete (25 ex. /1000 ha) raportat la suprafața ariei protejate de 5172,3 ha, și reieșind din capacitatea de suport a habitatului constituie cca 130 de exemplare;

5. numărul exemplarelor propus reglementării – conform Metodologiei la determinarea cotelor în scopul reglării numerice s-a utilizat formula $Er > Eo$, $Cr = Sa + 0,25 \times (Er - Eo)$, atunci când $I > 1,20$ unde:

- Er – efectivul real;
- Eo – efectivul optim;
- Cr – cota de recoltare;
- Sa – spor anual;

• I – Indicele de efectiv = $Er : Eo$, respectiv, având indicele de efectiv 4,58 și sporul anual (15%) de cca 89 indivizi, se prezumă cota de reglare numerică a cca 206 exemplare ($Cr = 89 + 0,25 \times (596-130)$). Deși conform calcului s-a estimat o cotă de reglare numerică de cca 206 ex., administrația Î.S. R.N. „Codrii” preconizează realizarea acțiunii de reglare numerică treptat prin

diminuarea sporului anual și a efectivului real până la atingerea efectivului optim și propune spre aprobare cota de reglare numerică în număr de 80 de indivizi.

6. alte informații și date concludente - potrivit prevederilor Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, metodele de reglementare a efectivului de animale de interes cinegetic presupun acțiuni argumentate, efectuate în scopul menținerii numărului de exemplare în parametri optimi, al protecției faunei sălbatice și habitatelor acestora, al menținerii echilibrului ecologic și al prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate de animale de interes cinegetic culturilor agricole, silvice.

Respectiv, când efectivul de animale depășește capacitatea de suport a ecosistemelor, reglarea numerică a mamiferelor copitate, se realizează cu respectarea obligatorie a consecutivității metodelor, capturarea, strămutarea și extragerea prin împușcare.

Conform prevederilor cadrului normativ precitat, metoda de reglare numerică „capturarea”, se realizează cu utilizarea plaselor și/sau a capcanelor autorizate sau prin imobilizarea animalelor, care presupune folosirea substanțelor imobilizatoare sau a tranchilizantelor, în scopul capturării și populării/relocării altor teritorii cu specia respectivă.

Proiecte LIFE și institutele de cercetare din Uniunea Europeană subliniază necesitatea evaluării riscurilor de mediu și genetice înainte de relocare.

În acord cu ghidurile IUCN, fiecare proiect de relocare trebuie planificat după studii de fezabilitate care evaluează habitatul țintă – disponibilitatea hranei, a apei, a refugiilor și a altor cerințe de mediu, precum și distanța de la sursă, pentru a minimiza dezadaptările inițiale. Ghidurile IUCN recomandă selecția indivizilor de la populații sursă din medii climatice și geografic apropiate de destinație pentru a spori succesul (indivizi din habitate similare sunt „genetic mai potriviți pentru condițiile destinației”). IUCN recomandă *minimizarea stresului* în orice operațiune de translocare, evidențiind importanța unor protocoale clare de bunăstare animală (<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2013-009.pdf#>).

Animalele eliberate în biotopuri noi nu cunosc traseele de migrație, sursele locale de apă/hrană sau amenințările din teritoriu. Astfel, mortalitatea inițială prin foamete sau prădare crește semnificativ. În plus, stresul din închidere și manipulare poate accentua șocul: îngrădirile temporare („țarcurile de aclimatizare”) în care sunt ținute înainte de eliberare generează agitație, lezarea membrilor la încercări de salt și conflicte sociale între indivizi. Depplasările lungi și condițiile nefamiliare pot cauza accidente (lipotimii, fracturi) sau nașterea forțată a vițeilor (avort indus de stres). Conform unor evaluări, eșecul în adaptare la habitatul nou poate ajunge la rata de 75–85% dintre indivizi.

În literatura de specialitate și proiectele internaționale s-au analizat diverse cazuri asemănătoare, deși puține se referă strict la cerbul cu pete. Literatura de specialitate și proiectele de conservare pun accent pe studierea atentă a impactului și pe selectarea riguroasă a indivizilor pentru relocare, dar confirmă că relația cost – beneficiu este adesea nefavorabilă în lipsa unei cereri clare de recepționare a capturii.

În practică, succesul relocării depinde de existența unor zone de primire interesate. În condițiile geografice ale Republicii Moldova identificarea unor habitate similare este foarte redusă, deoarece habitatele potrivite sunt deja locuite de populații stabile de cerbi, iar lipsa cererilor de primire și a unui beneficiar clar face relocarea dificilă.

Acțiunea de capturare și relocare este foarte costisitoare. Dinamica costurilor include: *echipamente* (capcane mari, panouri din plasă, armament tranchilizant), *personal specializat* (echipă de vânători autorizați, veterinari, tehnicieni), *transport* (camioane cu remorci adaptate sau elicopter)

și hrănirea temporară a animalelor capturate, în plus intervenția trebuie realizată de veterinari specializați, care să asigure îngrijire post-procedură (hidratare, hrănire forțată dacă e nevoie, antivomitiv) și urmărirea post-eliberare (de exemplu prin coliere GPS cu senzori de mortalitate) pentru detectarea precoce a complicațiilor comportamentale sau medicale, după cum subliniază experții „Nu e ca într-un țarc: cerbul cu pete este un animal sălbatic, trebuie echipe specializate care să se ocupe de capturare, transportare și menținerea lor în habitatele noi” (www.moldova.org/cerbii-moldova/#:~:text=Gheorghe%20Manic%20spune%20c%C3%A2%20at%C3%A2t).

Capturarea prin imobilizarea animalelor presupune folosirea sedativelor (de exemplu etorfine, medetomidină, xylazină etc.), care induc stres fiziologic sever. Imobilizarea chimică declanșează depresie respiratorie și cardiovasculară, dezechilibre de termoreglare (hiper- sau hipotermie) și poate duce la acidoză lactică prin „capture myopathy”- *afecțiune caracterizată de hipertermie, rabdomioliză și insuficiență multiorganică după efort prelungit și stres sever*. De asemenea, sedativele pot reduce reflexele protectoare (respirație, tuse), favorizând înecul și hipotermia; efectele secundare includ hipoxemie, hipertensiune sau bloat gastric. Din punct de vedere comportamental, cervidele pot manifesta confuzie și agitație la trezire, încercări de fugă dezordonată și agravarea leziunilor (de ex. dacă se lovesc în țarcuri). Rata mortalității în procesele de captură chimică este semnificativă – chiar animale sănătoase pot muri din cauza complicațiilor, iar operațiunile de relocare pot genera până la 85% rate de accidentare și deces în timpul capturii, transportului și adaptării la noul mediu.

Strămutarea în cazul cerbului cu pete din habitatul natural este o metodă absolut ineficientă grație fenomenul de „homing” – *tendința animalelor de a reveni la locul inițial după strămutare*. Cercetările recente aplicate în Republica Cehă arată că marii erbivori, precum cerbul comun au o puternică orientare spre arealul natal: în 31 din 35 de cazuri testate, cervidele reîntoarse după relocări (la distanță de ~10 km) au revenit acasă într-un interval mediu de ~5 zile (www.nature.com/articles/s41598-024-56951-0#).

Acest comportament ecologic sugerează că majoritatea cerbilor s-ar putea întoarce după strămutare, anulând scopul aplicării metodei. De asemenea, un animal strămutat nu cunoaște terenul (căi de hrănire, prădătorii locali, puncte de adăpare), ceea ce îi scade semnificativ rata de supraviețuire inițială. La fel ca în cazul cerbului cu pete, care prezintă același model de fidelitate la locul natal, riscul ca exemplarele strămutate să se întoarcă persistă, fapt confirmat de către personalul de specialitate al rezervației după încercările repetate de strămutare executate în perioada rece a anului, prin administrarea hranei complementare la periferia terenurilor gestionate de rezervație, finalizate cu eșec total ne fiind atins rezultatul scontat datorită fenomenul de „homing”.

În continuare de menționat este faptul că, creșterea accelerată a efectivului de cerb cu pete, care la moment în zonele populate depășește de 8-9 ori normele ecologice (capacitatea de suport a biotopului), în ecosistemele silvice din cadrul R.N. „Codrii” generează o competiție acută pentru resursele disponibile, afectând negativ efectivele Cerbului comun (*Cervus elaphus*). Această suprapopulare limitează accesul Cerbului comun la habitatul necesar, reduce disponibilitatea hranei și duce la hibridizare, compromițând astfel puritatea genetică a populației autohtone. Acest fenomen este îngrijorător din punct de vedere genetic și alterează integritatea genei speciilor native. Experți moldoveni notează că exemplarele de cerb cu pete încrucișate cu cerbii nobili produc hibridi, rezultatul împerecherii directe între femela de cerb comun și masculul de cerb cu pete (www.moldova.org/cerbii-moldova/#:~:text=c%C3%A2%20în%20perioada%20de%20împerechere,cerbului%20cu%20pete%20%2C%20Oexplic%C3%A2%20Savin).

Pe cale de consecință, aplicarea metodelor de reglare numerică „capturarea” și „strămutarea” în asemenea situație sunt interzise, or, potrivit prevederilor art. 13 alin 1) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024, „în scopul protecției și gestionării durabile a fondului cinegetic se interzice: popularea fondurilor cinegetice cu exemplare de vânat mare hibridizate, bolnave, degenerate”.

În alte țări europene precum Germania, Polonia sau Ungaria nu există programe cunoscute de strămutare a cerbului cu pete, acolo, dat fiind statutul de specie invazivă, managementul populației s-a axat mai degrabă pe vânătoare și gestionare durabilă (de pildă, în Polonia relocarea este interzisă legal și populațiile au fost supuse doar reglării numerice prin împușcare (www.o2.pl/informacje/odstrzal-164-jeleni-decyzja-podjeta-z-pelna-swiadomoscia-rzecznik-pan-tlumaczy-7142411167529920a).

Reieșind din cele relatate, în completare și argumentarea necesității stringente de aprobare a cotei de reglare numerică a speciei Cerb cu pete (*Cervus nippon*) prin metoda „extragerea prin împușcare”, menționăm următoarele.

În anul 2024, Agenția „Moldsilva” a înaintat tema de cercetare „Impactul suprapopulării excesive a cervidelor asupra arboretelor aflate în curs de regenerare și măsurile/recomandările ce urmează a fi întreprinse în scopul redresării acestor arborete cât și asupra reglementării efectivului de cerb în limitele admisibile ale cadrului normativ”, către entitățile silvice subordonate, Î.S. R.N. „Codrii”, Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” și Î.S. „Î.S.C. Strășeni”, care gestionează masivele forestiere din zona Codrilor centrali ai Republicii Moldova suprapopulate de cervide.

Studiul de cercetare a fost finalizat de către Î.S. R.N. „Codrii” la sfârșitul anului (se anexează) și prezentat în cadrul mesei rotunde desfășurată la sediul rezervației la data de 23.01.2025 la care au participat reprezentanții, autorităților și instituțiilor publice, mediului academic, organizațiilor de mediu și mass-media din Republica Moldova.

Programul cercetării a urmărit efectuarea de studii teoretice și practice în teren pentru evaluarea efectivelor, a distribuției și a pagubelor produse vegetației forestiere, de către speciile de mamifere din Fam. *Cervidae* - cerbul comun (*Cervus elaphus*), cerbul cu pete/cerbul Sika (*Cervus nippon*) și căpriorul (*Capreolus capreolus*), care populează suprafețele împădurite din Codrii centrali ai Republicii Moldova.

Potrivit datelor studiului, aclimatizarea speciilor de cerbi în zona Codrilor Centrali ai Republicii Moldova s-a realizat între anii 50-70 ai sec. XX prin popularea cu indivizi ai Maralului de Askania și a cerbului cu pete, a cărui indivizi au fost aduși din Extremul Orient. În total în acea perioadă s-au introdus cca 93 de indivizi ai cerbului comun și cca 73 cerbi cu pete în sectoarele silvice Căpriană și Sadova. Ulterior, ambele specii au fost înregistrate și pe teritoriul rezervației. În prezent efectivul cerbului comun în rezervație înregistrează cca 56 de indivizi (datele evaluării din anul 2025). Aclimatizarea cerbului cu pete în Moldova a avut loc între anii 60-80 ai sec. XX. În acea perioadă efectivul speciei în zona Codrilor centrali era de cca 200 indivizi. Introducerea cerbului cu pete, nemijlocit, pe teritoriul rezervației nu s-a efectuat, acesta răspândindu-se natural din zonele limitrofe. În anul 1975 cerbul cu pete enumera 5 exemplare, în prezent sunt înregistrați cca 596 indivizi (datele evaluării din anul 2025). Căpriorul este o specie nativă comună în rezervație, a cărui efectiv actual este în creștere. În rezervație, de-a lungul timpului, efectivul populației a înregistrat anumite fluctuații numerice, cu valori cuprinse între 90 și 280 indivizi.

Începând cu anul 2015 (odată cu interzicerea reglării numerice în rezervație a mistrețului 2014) numărul de indivizi ai speciilor de cerbi a crescut cu mult, de la 132 indivizi (100 ex. de cerb cu pete și 32 ex. de cerb comun) la peste 652 indivizi în anul 2025 (596 ex. de cerb cu pete și 56 ex. de cerb comun), înregistrându-se în ultimii 10 ani o creștere de peste 496 indivizi sau ~500 % (de la

100 la 596 indivizi) doar a efectivului cerbului cu pete, sau o medie anuală de ~ 20%, fiind mai accentuată în ultimii trei ani.

În timp, presiunea exercitată de Cerbul cu pete determină declinul numeric al Cerbului comun, iar interacțiunile repetate dintre cele două specii produc fenomene de hibridizare și duc la degradarea fondului genetic al Cerbului comun, cu implicații negative asupra conservării biodiversității și a stabilității ecosistemelor silvice.

Densitățile supraoptime ale Cerbului cu pete exercită presiuni trofice intense asupra ecosistemelor forestiere, cu efecte negative directe asupra procesului de regenerare naturală a pădurilor (stejar, gorun, fag) prin consumul lăstarilor și mugurilor în special în stadiile de dezvoltare semințis și desiș, dar și prin tasarea solului.

Aferent, conform programului un alt obiectiv al cercetării efectuate în cadrul R.N. „Codrii” a constat în analiza tuturor parchetelor parcurse cu lucrări de reconstrucție ecologică și impactul cervidelor asupra regenerării parchetelor pe o suprafață de 46,6 ha, având diverse grade de afectare. Studiul terenului (inventarierea regenerărilor) a stabilit un grad de afectare de 30-50% la 6 parchete cu o suprafață de 12,2 ha, și gardul de afectare de 60-70% la 22 parchete, cu o suprafață de 34,4 ha. Complementar de menționat este faptul că, la toate aceste parchete s-a intervenit cu o metodă mecanică de protecție a semințisului și puieților prin împrejmuirea parchetelor cu plasă din sârmă, însă după instalare, la scurt timp aceasta era deteriorată în multe locuri, pe unde treceau animalele pe parchetul în curs de regenerare și continuau să pască semințisul și puieții.

Annual pentru asigurarea regenerării parchetelor s-au realizat semănături de ghindă, s-au sădit puieți, și ca urmare s-au produs supracheltuieli. Conform inventarierii în parchete procesul de regenerare este vizibil (este prezent semințis, culturi silvice), însă datorită pășunatului, arboretele respective nu pot fi transferate în stare de masiv. Vătămările produse de cervide prin pășunatul excesiv și repetat a lăstarilor tineri din parchetele în curs de regenerare de o valoare ridicată precum sunt cvercineele (gorunul, stejarul), fâgete, frâsinete și altele, conduce la stagnarea dezvoltării regenerării naturale, a semințisului existent.

În consecință sunt necesare completări cu puieți în decursul mai multor ani, care duc la pierderea a câțiva ani de creștere sau compromiterea completă a regenerării și reluarea lucrărilor de plantare ori refacerea arboretelor distruse, care este un proces complex și de lungă durată, care implică noi resurse și surse financiare considerabile.

De asemenea, prin frecarea coarnelor de puieți lignificați sau arborii tineri se produc descojiri de scoarță (decorticare), ceea ce conduce la uscarea sau la deformații de trunchi în fazele incipiente de creștere, reducând semnificativ valoarea calitativă a lemnului și compromițând arboretele de viitor.

Suprapopularea și pășunatul intens determină o uniformizare nedorită a compoziției arboretelor în curs de regenerare, prin favorizarea speciilor lemnoase rezistente la pășunat (ex. arțarul tătăresc, jugastru, carpen), în detrimentul speciilor valoroase economice, ceea ce afectează direcția funcțională și potențialul productiv al ecosistemelor silvice.

Pe termen lung, presiunea direct și excesivă a cerbului cu pete în arboretele natural fundamentale, favorizează apariția speciilor secundare sau invazive de arbori (ex. arțarul american, salcâmul), conducând la modificarea compoziției-țel de regenerare și degradarea arboretelor, afectând negativ biodiversitatea, stabilitatea ecosistemului forestier și principiul continuității.

În completarea celor menționate mai sus, se impune evidențierea faptului că, pe lângă efectele negative ale suprapopulării cervidelor asupra arboretelor aflate în stadii de regenerare, a fost înregistrată o sesizare din partea unui grup de locuitori (14 persoane) ai comunei Lozova (se anexează). Aceasta a fost adresată primarului localității, prin care se solicită formarea unei comisii

de evaluare a pagubelor provocate de către cerbul cu pete, prin pășunatul culturilor perene de pe terenurile private adiacente ariei naturale protejate, cauzând pagube semnificate sau chiar distrugerea totală a culturilor private.

Aceste aspecte și altele, completate cu imagini ale impactului suprapopulării cervidelor din zona codrilor centrali, inclusiv confirmate pe teren de mass-media, au fost prezentate și discutate în cadrul mesei rotunde, iar în concluzie s-a stabilit că, situația actuală compromite regenerarea naturală, echilibrul ecologic și biodiversitatea din ariile protejate și prin urmare dacă nu se intervine urgent pentru reglarea numerică a cerbului cu pete, vor fi necesare investiții mult mai mari în viitor pentru refacerea pădurilor natural fundamentale. (procesul verbal al mesei rotunde se anexează).

Astfel, în contextul celor relatate precum și prin prisma prevederile cadrului normativ cu incidență în domeniu, pentru diminuarea impactul asupra regenerărilor naturale, a procesului de hibridizare, a pagubelor provocate de cervide culturilor agricole și perene private, și limitarea răspândirii bolilor și paraziților specifice cervidelor, potrivit rezoluției mesei rotunde, se impune aprobarea și aplicarea reglării numerică a speciei Cerb cu pete (*Cervus nippon*) prin metoda „extragerea prin împușcare”, în vederea menținerii densității optime ecologice, compatibilă cu capacitatea de suport a habitatelor, în concordanță cu obiectivele de gospodărire durabilă a fondului forestier și cinegetic național.

Anexa:

Copia studiului de cercetare – 18 file;

Copia procesului verbal al mesei rotunde - 19 file;

Copia sesizării grupului de locuitori ai comunei Lozova – una filă;

Copia procesului verbal al sesiunii Consiliului științific al Î.S.R.N., Codrii” – 6 file;

Director interimar

Manic Gheorghe

Procesul verbal nr. 3
al ședinței Consiliului științific
al Î.S. „Rezervația Naturală „Codrii””

08 iulie 2025

c. Lozova, r-nul Strășeni

Au participat **membrii Consiliului științific:**

1. Gheorghe Manic – președinte
2. Natalia Jardan - secretar șt-c
3. Ecaterina Barcari – membru
4. Andrian Rotari – membru
5. Ion Cvasov - membru
6. Petru Rotaru – membru
7. Ion Roșca - membru

Au lipsit:

Laurenția Ungureanu – membru
Bârsan Vasile - membru

Au asistat:

Manic Ștefan – colaborator științific principal
Glăvan-Caranghel Teodor – colaborator științific coordonator

DI Gh. Manic: salutându-i pe membri, a prezentat ordinea de zi:

1. Prezentarea informației cu privire la efectuarea lucrărilor de cercetări științifice conform programului „Analele naturii” și temei complexe „Studiul biodiversității din zona strict protejată” (raportori: *cercetătorii științifici*).
2. Aprobarea materialelor de punere în valoare a tăierilor de produse principale (reconstrucție ecologică) pentru anul 2026 (raportor: *inginer șef în silvicultură, Rotari A.*)

DI Gh. Manic: Propuneri la ordinea de zi, sunt?

Dna Natalia Jardan: Propun includerea în ordinea de zi a două subiecte: examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Cerb cu pete și examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț, care urmează a fi înaintată către Ministerul Mediului spre aprobare.

Manic Gh.: Alte propuneri la ordinea de zi?

Nu sunt.

Punem la vot, cine este pentru aprobarea ordinii de zi inițială cu includerea subiectelor:

nr. 3 - **Examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Cerb cu pete**

(*Cervus nippon*) și nr. 4. Examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț (*Sus scrofa*)?

Pentru – 7

Contra – 0

Abțineri – 0

Recurgem la primul subiect din ordinea de zi:

1. **Prezentarea informației cu privire la: efectuarea lucrărilor de cercetări științifice conform programului „Analele naturii” și teme complexe „Studiul biodiversității din zona strict protejată”**

Ecaterina Barcari a prezentat darea de seamă privitor la:

- capitolul *Apele și Solurile* din cadrul Analelor Naturii;
- etapa *Interacțiunea dintre factorii abiotici și stațiunile forestiere din Zona Strict Protejată*.

Protejată. (informația se anexează)

Discuții

Manic Gh. Privitor la profilul ecologic este acel vechi? Mai este valabil profilul acesta, nu este încălcat, cât este de virgin? Ați făcut o analiză la ce etapă suntem acum, putem noi în continuare să facem cercetări?

Manic Șt. Metodologia care este descrisă în volumul V a cărții „Polevaia gheobotanica”, acolo este dat privitor la studiul vegetației, plantelor. Se duce monitoring pe 2 căi, profilul ecologic și terenuri permanente. În rezervație este stabilit profilul ecologic și sunt date coordonatele geodezice, luate cu busola. Noi facem cercetări privitor la dinamica proceselor naturale. Profilul nu are o suprafață stabilită, dar este 50 pe 600 m lungime. Acesta reprezintă un transect care trece prin diverse nivele ale reliefului, având atât expoziție nordică cât și sudică; partea inferioară, superioară a pantei. Sunt 4 fitocenoze, de luncă și 3 tipuri de pădure – stejăret, gorunet și fâget. În toate aceste tipuri de vegetație se duce monitoringul atât timp cât este rezervația. Problema este că am sesizat niște încălcări în 2012, ca urmare i-am pedepsit, aceasta fiind o zonă unde nu trebuie de intervenit cu lucrări de amenajare. În 2012 profilul ecologic a fost încălcat, s-au pus terenuri experimentale și s-au realizat lucrări de reconstrucție ecologică. Deci, datele luate până în 2012 deja nu mai sunt comparabile și anume în parcela 12G, care a fost supusă reconstrucției ecologice.

Jardan Natalia a prezentat darea de seamă cu privire la:

- capitolul *Flora și vegetația* din cadrul Analelor Naturii;
- etapa: *Studiul populațional al speciilor de plante rare din zona strict protejată*;

(informația se anexează)

Manic Ștefan a prezentat darea de seamă cu privire la:

- capitolul *Evidențierea ritmului schimbărilor periodice a componenței taxonomice microbiotei* (informația se anexează)

Glăvan –Caranghel Teodor a prezentat darea de seamă cu privire la:

- Capitolul *Fauna și populațiile de animale* din cadrul Analelor Naturii (informația se anexează)

Manic Gh.: Luăm act de informația prezentată de colaboratorii științifici:

Pentru – 7

Contra - 0

Abțineri - 0

Luând în considerație cele menționate

Consiliul științific a decis:

Se ia act de informația cu privire la efectuarea lucrărilor de cercetări științifice conform programului „Analele naturii” și temei complexe „Studiul biodiversității din zona strict protejată”

2. Aprobarea materialelor de punere în valoare a tăierilor de produse principale (reconstrucție ecologică) pentru anul 2026

Rotari A. Materialele de punere în valoare a tăierilor de produse principale (reconstrucție ecologică) pentru anul 2026 nu sunt analizate de Agenția „Moldsilva”, urmează a fi coordonate după care propuse spre aprobare Consiliului Științific.

3. Examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Cerb cu pete (*Cervus nippon*).

Manic Gh. Este o solicitare de reglementare numerică a efectivului speciilor de cerb cu pete, care necesită a fi discutată în cadrul Consiliului științific și anume aprobarea de reglare numerică prin extragere prin împușcare. După ultimele estimări în teren au fost identificate circa 596 exemplare, ceea ce depășește de câteva ori, dacă luăm bonitatea a IV, trebuie să fie 25 exemplare la 1000 ha, ar fi pentru rezervație 130 exemplare. Conform metodologiei s-a

calculat cota de reglare numerică - 206 ex, dar noi am propus spre extragere 80 indivizi. Noi am ținut cont și de celelalte 2 metode, capturarea și strămutarea, dar având în vedere că am administrat hrana în câteva locuri și am văzut că rezultatul este zero, deoarece animalul mănâncă dar se întoarce înapoi în rezervație. Capturarea este o metodă destul de costisitoare, având în vedere și echipament, personal specializat, hrănirea temporară a animalelor capturate. În paralel vom aplica și aceste 2 metode. Strămutarea deja anul acesta am făcut de câteva ori. Dar metoda reală este vânatoarea și anume a pieselor care au abateri în aspectul fenotipic, acel cu trofee. Ar fi bine de cunoscut locul și câte exemplare sunt cu trofee.

Jardan N. La ședința precedentă consiliul științific a aprobat vânatoarea de selecție la cerbul cu pete a 80 exemplare. Ministerul Mediului s-a expus, înainte de reglare prin împușcare mai sunt 2 metode: capturarea și strămutarea, în cazul în care sunt aplicate aceste 2 metode, urmează și a 3-a. Deci, anume această solicitare include argumentele de ce noi trecem peste capturare, translocare și cerem reglarea numerică a cerbului cu pete prin împușcare. Capturarea și strămutarea fiind o metodă care necesită mijloace financiare pe care rezervația nu le deține (echipament, echipă specializată...) și ademenirea pe care deja paza silvică a rezervației au aplicat-o prin administrarea hranei complementare în zonele adiacente rezervației, însă efectul a fost zero, animalul s-a întors înapoi în masivul forestier. De aceea noi am solicitat reglarea numerică prin împușcare. Această solicitare este necesară să fie discutată și coordonată cu consiliul științific, ca urmare a fi înaintată către Agenția Moldsilva, Ministerul Mediului spre aprobare.

Manic Șt. Avem nota informativă care este suficient argumentată ce putem face și ce nu putem. Repopularea prin aceste două căi, chimică și prin capcane, la metoda chimică trebuie tranchilizante și laborator specializat, care este foarte costisitor și nu avem posibilitate și a doua metodă este captarea prin capcane, dar aceste instalații costă și mai scump, de exemplu avem capcana de la Pădurea Domnească care s-a făcut pentru zimbri, care a costat peste 1 milion de lei, cu ani în urmă, dar pentru 3 indivizi. La moment unica metodă aplicabilă ar fi extragerea prin împușcare, după care adunând ceva finanțe s-ar putea aplica și celelalte metode. După experiența mea, extragerea durează. În perioada anilor 1990-1993 cu două arme ghintuite s-au extras 93 de indivizi din 280 exemplare. Începând extragerea, animalul simte și se retrage, se dispersează, deci dacă rezervația a vânat 93 exemplare, atunci și braconierii au vânat tot atât. Ca rezultat au rămas 90 indivizi. Trebuie de venit cu un demers către Moldsilva cu două puncte 1. Permitearea de a face reglare prin împușcare și 2. Solicităm să extragem 80 exemplare și anume animalele slăbite și traumatate.

Rotaru P. Cerb nobil curat este în rezervație?

Manic Gh. Doi masculi sunt cu coarne bine dezvoltate și câteva femele care sunt mai tipice.

Roșca I. Stimați colegi, eu cred că masa cea rotundă organizată a fost binevenită cu participarea sectorului guvernamental și academic, societatea civilă, dacă este posibil eu vin cu o propunere noi avem procesul verbal al mesei rotunde, este prea sec cuvântul, să-i dăm un pic de greutate s-o numim dezbateri publice cu societatea civilă, într-adevăr au fost implicate toate structurile care sunt cointereseate.

Jardan N. Ideea este bună, dar deja procesul verbal al mesei rotunde este semnat de toți vorbitorii din cadrul ședinței, cred că nu este posibil de modificat. Vreau să adaug, că am telefonat-o pe dna dr. Laurenția Ungureanu pentru a o înștiința privitor la ședința Consiliului științific și mi-a spus că dumneaei nu va fi prezentă, dar a examinat împreună cu dl dr Savin Anatolie conținutul adresării către Moldsilva cu referire la Cerbul cu pete și consideră că poate fi prezentat fără redactări.

Roșca I. Vin cu o sugestie, poate s-a discutat acest subiect cu Institutul de Cercetări din România, unde a venit cu o recenzie, recomandare, care ar contribui pozitiv la luarea deciziei de către Ministerul Mediului. Se poate de dus o discuție în paralel.

Manic Gh. La ultima ședință a secției de știință am discutat privitor la această idee și dl Manic Șt. a venit cu o propunere.

Manic Șt. Cunoscând că în rezervație sunt 4 trofee, ar fi păcat că dacă vom avea aprobarea de reglare numerică ca trofee să fie luate pentru carne. Sunt vânători care vin pentru trofeu de Sica, care cu ani în urmă costa circa 5000\$. Pentru a obține așa facilitate, trebuie de discutat înainte cu potențialii doritori de trofee, de aceea am venit cu propunerea știind că în România sunt structuri de organizare a vânătorii de trofee.

Rotaru P. Mai întâi să obținem aprobare după care ne vom gândi și la alte posibilități.

Manic Gh.: Cine este pentru, a aproba solicitarea de reglare numerică a efectivului speciei de Cerb cu pete în număr de 80 exemplare în cadrul rezervației, vă rog votați:

Pentru – 7

Contra - 0

Abțineri - 0

Consiliul științific a decis:

Se coordonează și se aprobă solicitarea de reglare numerică a efectivului speciei Cervus nippon din cadrul Rezervației „Codrii” prin metoda „extragere prin

împuşcare”, în număr de 80 de exemplare și se remite spre examinare și aprobare Ministerului Mediului prin intermediul Agenției „Moldsilva”.

4. Examinarea solicitării de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț (*Sus scrofa*)

Manic Gh. Privitor la mistreț, inițial s-a propus spre extragere 12 exemplare, însă conform metodologiei la determinarea cotelor în scopul reglării numerice având indicele de efectiv 1,9 și sporul anual de cca 24 indivizi, se prezumă și se propune cota de reglare numerică a 31 exemplare. Dacă sunt întrebări, neclarități, vă rog vă expuneți.

Nu sunt.

Manic Gh.: Cine este pentru, a aproba solicitarea de reglare numerică a efectivului speciei mistreț în număr de 31 indivizi din cadrul rezervației, vă rog votați:

Consiliul științific a decis:

Se coordonează și se aprobă solicitarea de reglare numerică a efectivului speciei Sus scrofa în număr de 31 de exemplare și se remite spre examinare și aprobare Ministerului Mediului prin intermediul Agenției „Moldsilva”.

Manic Gh. Declar ședința încheiată.

Președintele Consiliului Științific

dr. hab. Gheorghe MANIC

Secretarul Consiliului Științific

dr. Natalia JARDAN

Petru Rotaru - membru

Roșca Ion – membru

Ecaterina Barcari – membru

Andrian Rotari – membru

Ion Cvasov – membru

TEMA II: IMPACTUL SUPRAPOPULĂRII EXCESIVE A CERVIDELOR ASUPRA ARBORETELOR AFLATE ÎN CURS DE REGENERARE ȘI MĂSURILE/RECOMANDĂRILE CE URMEAZĂ A FI ÎNTREPRINSE ÎN SCOPUL REDRESĂRII STĂRII ACESTOR ARBORETE CÂT ȘI ASUPRA REGLEMENTĂRII EFECTIVULUI DE CERB ÎN LIMITELE ADMISIBILE DE CADRUL NORMATIV

Executori: Glavan-Caranghel Teodor, Manic Gheorghe, Manic Ștefan

Jardan Natalia, Barcari Ecaterina

Scopul: Stabilirea impactului cervidelor asupra procesului de regenerare a arboretelor cu elaborarea măsurilor/recomandărilor privind redresarea stării arboretelor și reglementarea efectivului de cerb.

Obiective:

- Stabilirea efectivelor de cerb în dinamică în cadrul rezervației (1971-2023);
- Stabilirea efectivului real cu evidențierea raportului de sex și vârstă;
- Evidențierea locurilor de concentrare a cervidelor (efectiv numeric);
- Stabilirea efectivului optim pe rezervație;
- Evidențierea parchetelor cu impactul cervidelor în procesul de regenerare;
- Evidențierea stării semințișului din parchetele afectate (luate în studiu);
- Stabilirea stării de sănătate a efectivului de cervide;
- Elaborarea hărților cu răspândirea cervidelor;
- Elaborarea hărții cu localizarea hrănitorilor (pentru cervide) în teritoriul rezervației;
- Elaborarea măsurilor/recomandărilor privind redresarea stării arboretelor și reglementarea efectivului de cerb.

Introducere

Tema de cercetare ”Impactul suprapopulării excesive a cervidelor asupra arboretelor aflate în curs de regenerare și măsurile/recomandările ce urmează a fi întreprinse în scopul redresării acestor arborete cât și asupra reglementării efectivului de cerb în limitele admisibile în cadrul normativ”, a fost înaintată de Agenția MOLDSILVA către: Întreprinderea Silvică Rezervația Naturală Codrii, Întreprinderea Silvică Plaiul Fagului și Întreprinderea Silvo-Cinegetică Strășeni, suprafețe forestiere din zona Codrilor Centrali ai Republicii Moldova, populate preponderent de cervide, cu o densitate sporită.

Programul stabilit urmărește efectuarea de studii teoretice, cât și practice în teren pentru evaluarea efectivelor, a distribuției, compoziției de sex și vârstă, a pagubelor produse vegetației forestiere etc., de către speciile de mamifere din Fam. *Cervidae* – cerb comun (*Cervus elaphus*), cerb cu pete/cerbul Sika (*Cervus nippon*) și căprior (*Capreolus capreolus*), ce populează suprafețele împădurite din Codrii Centrali ai Republicii Moldova.

Speciile de cervide în aria lor de răspândire pe plan global și european

Cerbul comun (*Cervus elaphus*) este răspândit în cea mai mare parte a Europei, regiunea Munților Caucazului, Asia Mică, Iran, părți din Asia de Vest și Asia Centrală, nord-vestul Africii. Deși la un moment dat cerbul a fost rar în anumite părți ale Europei, nu a fost niciodată în pericol de dispariție. Eforturile de reintroducere și conservare, cum ar fi în Regatul Unit și Portugalia au dus la creșterea populației de cerbi roșii, în timp ce în alte zone, precum Africa de Nord, a continuat declinul populației.

Cerbul comun (cerbul roșu) a apărut în Europa la începutul Pleistocenului mijlociu, în urmă cu aproximativ 800.000 de ani. Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii a enumerat inițial nouă subspecii de cerb roșu (*Cervus elaphus*): trei ca fiind pe cale de dispariție, una ca fiind

vulnerabilă, una ca fiind aproape amenințată și patru fără suficiente date pentru a oferi o categorie (date insuficiente). Cu toate acestea, specia în ansamblul său este clasificată ca fiind mai puțin îngrijorătoare.

Cerbi din Europa Centrală și de Vest variază foarte mult ca mărime, unii dintre cei mai mari cerbi găsindu-se în Munții Carpați din Europa Centrală. Cerbii roșii din Europa de Vest au crescut istoric până la dimensiuni mari, având la dispoziție o cantitate abundentă de hrană în habitate naturale, cât și antropice. Se odihnesc în adăposturi în timpul zilei și ies să se hrănească doar seara. Sunt erbivore, hrănindu-se cu plante cu tulpina moale, dar primăvara mănâncă și mugurii de subarboret și copaci. În timpul iernii provoacă uneori pagube mari prin decojirea copacilor. De asemenea, pot digera hrană crudă bogată în fibre. La sfârșitul verii și toamna, când stejarii sunt bogați în ghinde, mănâncă din abundență și își dezvoltă un strat de grăsime sub piele pentru perioada de iarnă săracă.

La începutul toamnei, mai exact de la jumătatea lunii septembrie până la jumătatea lunii octombrie, începe sezonul de împerechere. Masculii de cerb comun au un răget distinctiv în timpul boncănitului, pentru a-și menține haremul de femele împreună (între 5 și 15 femele). Numai cerbii maturi dețin haremurii, iar succesul reproducerii înregistrează cote maxime la vârsta de aproximativ opt ani. Maturitatea sexuală este atinsă de femele în jurul vârstei de doi ani. După boncănit masculii se țin separat, în timp ce femelele, se adună în turme mixte, formate din indivizi juvenili și masculii mai tineri.

Cerbul cu pete/cerbul Sika (*Cervus nippon*) este o specie, în mare parte, nocturnă, deși aceasta ar putea fi o adaptare la deranj și vânatoare, deoarece majoritatea speciilor de cerbi, dacă nu sunt deranjate, ar fi probabil diurne. A fost introdus din aria sa originală, estul Asiei, în mai multe state din Europa, precum și în nordul Americii, Africa, Madagascar, Australia și Noua Zeelandă (Long, 2003), ca animal recreativ, la fel pentru carne și ca măsură de conservare.

Habitatul speciei este format din margini de zone împădurite cu un subarboret dens, dar ei se adaptează bine la o varietate de alte habitate (Nowak, 1999; Smith și Xie, 2009).

Populațiile de cerb cu pete sunt calificate ca fiind destul de sedentare în Asia, deși unele populații efectuează migrații sezoniere la scară largă. Cerbul cu pete prezintă de obicei fidelitate față de zonele de locuit sezoniere (Feldhamer 1980, Igota și colab. 2009). Dispersia este de obicei inițiată de mișcările pe distanțe lungi de toamnă ale masculilor. Rate de expansiune în aria sa introdusă, specia poate prezenta o extindere rapidă, estimată la 3 până la 5 km pe an, acolo unde este prezent un habitat continuu, adecvat pentru colonizare, de exemplu, plantații forestiere și coridoare de pădure (Ratcliffe 1987, Harris et al. 1995, Putman 2000, Ward 2005, Swanson & Putman 2009, Nentwig et al. 2010). Cu toate acestea, în unele zone cu peisaje forestiere fragmentate și obstacole în calea dispersării (drumuri, așezări umane), răspândirea este relativ lentă, cu perioade lungi de lipsă de mișcare și creșterea densității locale înainte de dispersia bruscă din această sursă (Putman 2000, Livingstone 2001, Swanson & Putman 2009).

Este o specie de animale intermediare generaliste (Hofmann, 1988), deoarece pot atât să pască, cât și să răsfoiască; hrana este foarte adaptabilă și poate varia în funcție de habitatul sau locația geografică (Takatsuki, 1991). Când se confruntă cu lipsa de hrană, începe să se hrănească pe alternative de calitate scăzută, cum ar fi frunzele căzute, scoarță, crenguțe și chiar plante mai puțin comestibile (Takatsuki și Ikeda, 1993; Takahashi și Kaji, 2001; Miyaki și Koichi, 2004).

Un alt aspect care trebuie luat în considerare este statutul populațiilor pereclitate de cerb cu pete din aria sa nativă. Cerbul cu pete în aria sa de distribuție naturală, la fel ca majoritatea speciilor de cerb (asiatice), este amenințat din cauza presiunii mari de vânatoare, iar multe subspecii sunt rare (Kurt, 1988).

Căprior (*Capreolus capreolus*) este o specie de mamifere rumegătoare din familia Cervidae. Linnaeus a descris pentru prima dată specia în sistemul taxonomic modern ca *Cervus capreolus* în 1758. Masculul speciei este denumit căprior. Căpriorul este răspândit în Europa, din Marea Mediterană până în Scandinavia, din Scoția până în Caucaz și spre est, în Asia, până în nordul Iranului și Irakului.

Populațiile speciei devin treptat ceva mai mari pe măsură ce se înaintează spre est, atingând un maxim în Kazahstan, pentru ca apoi să devină din nou mai mici spre Oceanul Pacific. În populațiile, unde densitatea populației este limitată de vânătoare sau de prădători, masculii sunt puțin mai mari decât femelele. În alte condiții, masculii pot fi de dimensiuni similare cu cele ale femelelor sau ușor mai mici.

Trecerea de la blana de vară la cea de iarnă are loc în septembrie și octombrie. Iarna, culoarea blănii variază între gri deschis și gri închis. Chiar și în blana de iarnă, partea inferioară a corpului este mai deschisă la culoare decât partea superioară.

Primăvara și la începutul verii masculii poligami de căprior se luptă pentru teritoriu. Împerecherea are loc pe la sfârșitul verii, începutul toamnei. Femelele fată de obicei în luna iunie a anului următor.

Indivizii speciei preferă hrana ușor digerabilă. Mănâncă părțile de plante aflate la aproximativ 75 cm deasupra solului, dar și până la o înălțime de 120 cm. De regulă, hrana naturală conține atât de multă umiditate încât nu are nevoie să bea apă, cu toate acestea, căprioarele pot fi observate în mod regulat la adăpători când condițiile devin din ce în ce mai uscate.

Sunt animale oportuniste și flexibile, consumând între 370 -1000 de specii de plante la nivel regional și european. Mugurii, lăstarii și frunzele arbuștilor și arborilor de foioase, precum și frunzele și florile verzi de plante medicinale sunt deosebit de importante; mănâncă și semințe și fructe, mai ales toamna. Aportul zilnic de alimente este de 2-4 kg de vegetație proaspătă. Deoarece indivizii de căprior au rezerve foarte reduse de grăsime, ei trebuie să obțină majoritatea nutrienților direct din hrana lor.

Conform Listei Roșii a IUCN căpriorul este o specie cu risc redus. În prezent, căpriorul este cea mai răspândită specie de cervide din Europa, numărând aproximativ nouă milioane de exemplare, dintre care 2 - 9 milioane sunt recoltate anual.

Speciile de cervide din zona Codrilor Centrali

Căpriorul reprezintă o specie nativă, a cărui efectiv actual este în creștere (figura 1.). Populează sectoarele silvice cu vegetație ierboasă și cu lăstăriș care îi servește ca bază nutritivă în timpul verii. Spre toamnă și iarna, pe lângă lăstari și crengile tinere, mai consumă și pomușoare, ciuperci, ghindă, mușchi. În rezervație, de-a lungul timpului, efectivul populației căpriorului a înregistrat anumite fluctuații numerice, cu valori cuprinse între 90 și 280 indivizi. Creșterea numerică a speciei în prezent se datorează, inclusiv lipsei reglării numerice în cadrul populației din ultimii ani.

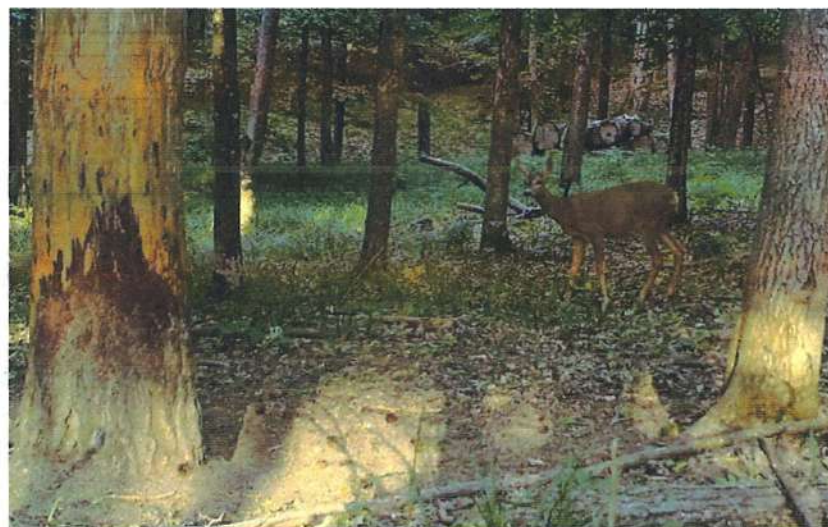

Fig. 1. Căprior. Sectorul silvic nr. 1, parcela nr.11

Cerbul comun (figura 2.) este o specie aclimatizată, cu un genotip variat, având la bază Maralul de Askania, introdus în două etape: în prima etapă (1954-1961) a fost introdus Maralul de Askania și în etapa a doua (1978-1980) și cerbul european, pătruns în rezervație, în anii 70 ai sec. XX, din zonele învecinate (Bahmut) (Salgansky, Slesy, Treus, Spensky, 1963, Cegorka, 1984).

Fig. 2. Cerb comun. Sectorul silvic nr. 2, parcela nr.59-63

Cerbul cu pete (figura 3.) a fost introdus în zona Codrilor Centrali între anii 1959-1960, când au fost eliberate cca 73 de exemplare în sectoarele silvice Căpriana și Sadova. În primii ani ai introducerii sale, efectivul cerbului cu pete a fost evaluat prin observații directe și a analizei datelor întâlnirilor în teren. Astfel, în anul 1979 au fost identificați cca 20 indivizi, în 1980 - 25-30 indivizi, iar în 1981-cca 50-60 indivizi, proveniți din populația cerbului cu pete, formată în Codrii Centrali după etapele de introducere a acestora (Cegorka, 1984). Spre sfârșitul anilor 70 ai sec. XX, efectivul speciei alcătuia cca 200 indivizi (Uspensky, Fenoghenov, 1979).

Fig. 3. Cerb cu pete. Sectorul silvic nr. 1, parcela nr. 27

Dinamica multianuală a efectivelor de cervide în Rezervația "Codrii"

Conform datelor dinamicii multianuale a efectivelor de cervide în Rezervația "Codrii" (figura 4.), populația cerbului comun a înregistrat, de-a lungul unei perioade îndelungate de timp, anumite fluctuații numerice. Astfel, în anii 70 ai sec. XX efectivul speciei a fost în creștere numerică,

între 80-130 indivizi, ca mai apoi, în perioada anilor 80, tendința de sporire a efectivului s-a menținut, înregistrând cca 130-180 indivizi. Perioada ulterioară (anii 1990-1997), s-a caracterizat printr-o reducere severă a efectivului, cca 80-35 indivizi, cauzat de reglarea selectivă realizată în populațiile de cervide din rezervație. În anii următori și până în prezent, în cadrul populației speciei, nu s-au înregistrat variații semnificative, numărul de animale menținându-se între 35-60 indivizi.

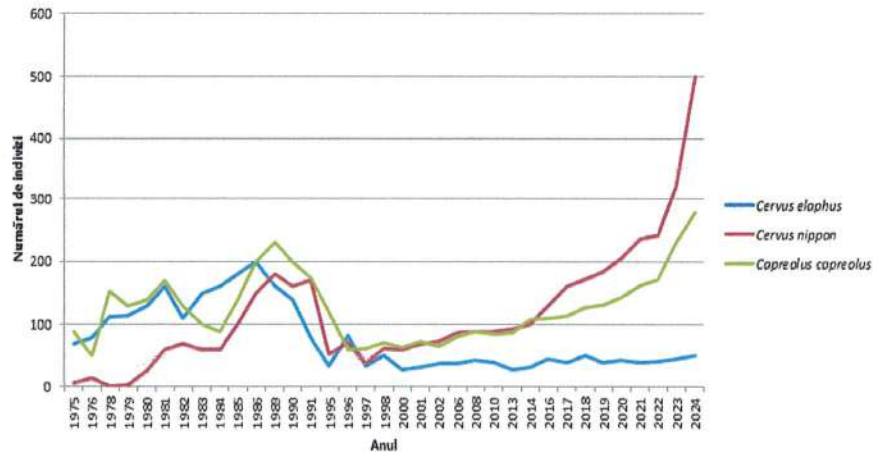

Fig. 4. Dinamica efectivelor de cervide în Rezervația ”Codrii” (anii 1975-2024)

În ceea ce privește efectivul numeric al cerbului cu pete, în primii ani de introducere, anii 70 ai sec. XX, s-a înregistrat o creștere relativă între 13-25 indivizi, ca ulterior, în perioada anilor 80, să-și mărească foarte mult numărul de specimeni în populație (cca 60 - 170 de indivizi). Efectivul speciei s-a redus la începutul anilor 90, când s-a efectuat vânătoarea de selecție în cadrul populației, înregistrau-se cca 50-90 indivizi. Între anii 2000-2015, efectivul speciei a crescut din nou (cca 70-130 indivizi), ca, începând cu anul 2017 (cca 170 indivizi), s-a mărit semnificativ, ajungând în prezent la cca 500 de indivizi (doar pe sectorul nr. 1 al rezervației), mult peste nivelul optim al densității speciei în rezervație, cauzat, în principal de lipsa vânătorii de selecție în populația speciei din ultimii 25 de ani.

Tabelul 1. Efectivul și numărul de cerbi extrași în Rezervația Codrii în perioada 1986-1995

Anii	Nr. total	Cerb comun	Cerb cu pete	Reglare selectivă			Mortalitate		
				Total	C.elaphus	C.nippon	Total	C.elaphus	C.nippon
1986	350	200	150						
1987	350			18		18	10	2	8
1988	350			29		29	19	8	11
1989	340	160	180				15		
1990	300	140	160	14	6	8	10	4	6
1991	250	79	171	33		33	10	4	6
1992	358	152	106	48	5	43	5	3	2
1993	181	85	96	20		20			
1994	158								
1995	86	34	52				1	1	

Populația de căprior, în anii 70-80 ai sec. XX s-a aflat în creștere numerică, între 90-140 indivizi, după care, în perioada anilor 80-90, tendința de sporire a efectivului s-a menținut, înregistrându-se cca 170-240 indivizi. Între anii 1996-2013, populația de căprior a înregistrat o reducere drastică a efectivului (cca 60-90 de indivizi), urmare a vânătorii de selecție, dar și a altor factori (boli, braconaj ș.a.). Din anul 2017 și până în prezent, efectivul populației speciei a crescut mult, înregistrându-se cca 130-280 indivizi, explicația fiind lipsa reglării selective în populație.

La începutul anilor 80 ai sec. XX, populațiile speciilor de cerbi, introduse în fauna Rezervației Codrii, enumerau cca 350 de indivizi. Inițial, numeric predomina cerbul comun, ca mai apoi, cerbul cu pete să devină mai frecvent, cu abundența relativă de 53%. Deși din populația speciei s-au extras mai mulți specimeni prin vânătoare de selecție, braconaj, mortalitate, totuși, efectivul cerbului cu pete se menținea numeros, fapt datorat ecologiei speciei, a preferințelor trofice, de habitat, plasticității ecologice etc. Indicele de reproducere a cerbului cu pete era relativ mai mare (13,5% juvenili față de 9,4% în populația cerbului comun).

Stabilirea efectivului optim de cervide în Rezervația Codrii

Începând cu anul 2015 (odată cu interzicerea reglării numerice în rezervație a mistrețului), în ultimii 10 ani, numărul de indivizi ai speciilor de cerbi a crescut cu mult, de la 132 indivizi (100 ind. de cerb cu pete+32 ind. de cerb comun) la peste 500 indivizi (500 ind. de cerb cu pete+60 ind. de cerb comun), tabelul 2.

Tabelul 2. Dinamica efectivelor de cerbi în Rezervația "Codrii", perioada 2015-2024

Perioada	Total	Cerb comun	Cerb cu pete
2015	132	32	100
2016	175	45	130
2017	198	38	160
2018	224	51	173
2019	223	38	185
2020	247	42	205
2021	274	38	236
2022	283	41	242
2023	364	44	320
2024	560	60	500

Analiza datelor incluse în studiile realizate în zona rezervației, a datelor observațiilor în teren, informațiile din Analele Naturii Rezervației "Codrii", fișelor de observații, pe perioada ultimilor 50 de ani, scot în evidență informații referitoare la distribuție, habitate, efective, reproducere, tendințe populaționale ale speciilor de cerbi, și anume:

- Efectivul de cca 350 ind. înregistrați în perioada 1985-1995 la 5.4 mii ha (64.5 ex. la 1000 ha) pentru populația de reproducere era destul de mare. În gospodăriile de vânătoare din Europa, unde cerbii sunt hrăniți suplimentar, densitatea cerbilor ajunge la cca 42-48 ex./1000 ha, fără hrană suplimentară la o bază trofică bună, cca 23-25 ex./1000 ha, este considerată densitate optimă. În perioada anilor 80-90 ai sec. XX în populația cerbului comun s-a înregistrat un procent mai redus de masculi (1 mascul la 2 femele).

- Spre mijlocul anilor 90 reducerea efectivului de cerbi din rezervație s-a datorat acțiunilor de reglare selectivă a indivizilor din populația cerbului cu pete, efectuate anterior (anii 1988-1993). Sectorul silvic nr. 1 era populat simpatric de ambele specii. Densitatea speciilor pe sectorul II al rezervației era de 12.9 ex. /1000 ha, iar pe primul sector – 20.7 ex./1000 ha, ultimul, fiind populat mai frecvent de cerbul cu pete.

- Perioada anilor 2000-2010 s-a caracterizat prin creșterea relativ constantă a efectivului cerbului cu pete în rezervație (70-90 indivizi, repartizați, preponderent în sectorul silvic nr. 1 și reducerea numerică a populației cerbului comun).

- Din anul 2021 și până în prezent procesul creșterii numerice a populației speciei cerbului cu pete s-a menținut, înregistrându-se efective sporite, de la 320-475 ind. la 5.172 ha (cca 62-92 ex./1000 ha), până la cca 560 indivizi la 5.172 h (cca 108 ex./1000 ha) în prezent, mult peste valorile optime ale densității cervidelor în rezervație, apreciate la cca 103-129 ex. la 5.172 ha (cca 23-25 ex./1000 ha).

Fig. 5. Indivizi ai cerbului cu pete în sectorul silvic nr. 1 al rezervației

Starea de sănătate a efectivului de cervide

Sporirea excesivă a efectivelor de cervide din zona centrală a Codrilor, inclusiv în Rezervația Codrii, poate provoca apariția de situații epizootice periculoase în zonă. Este necesar de luat toate măsurile necesare în vederea evitării apariției focarelor cu risc de răspândire a bolilor contagioase. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) avertizează periodic populația că pe teritoriul Republicii Moldova, pot fi înregistrate cazuri de pestă porcină africană (PPA).

O problemă importantă, de ordin aplicativ o constituie studierea proceselor de infestare a animalelor cu ecto- și endoparaziți, îndeosebi speciile care servesc și ca gazde intermediare în ciclul de dezvoltare a paraziților și ca transmițători ai acestora, fiind periculoase pentru om, deoarece în majoritatea cazurilor parazitozele animalelor sălbatice sunt comune și celor domestice.

Spre exemplu, studiul parazitofaunei la cervide în Rezervația „Codrii”, realizat în perioada 2010-2020, a evidențiat un nivel înalt de infestare al acestora cu diverși agenți particulari, care rețin creșterea și dezvoltarea animalelor, provoacă direct moartea acestora prin apariția unor maladii, cât și indirect prin slăbirea sau epuizarea organismului și mărirea posibilității de capturare al acestora de către răpitori.

Din totalul de 62 eșantioane biologice de la cerbul cu pete, 47 – cerbul comun, 76 – căprior și 24 probe de la bovinele pășunate în zonele adiacente rezervației s-au identificat: la cerbul comun și cerbul-cu-pete - câte 8 specii de paraziți: Clasa *Trematoda* – 4 specii (*Dicrocoelium lanceolatum*, *Fasciola hepatica*, *Paramphistomum cervi*, *P. explanatum*); Clasa *Secernentea* 2 specii (*Strongyloides papillosus*, *S. stercoralis*) și Clasa *Isospora* 2 specii (*Eimeria asymmetrica*, *E. austriaca*). La căprior s-au semnalat 10 specii de paraziți Clasa *Trematoda* – 4 specii (*Dicrocoelium lanceolatum*, *Fasciola hepatica*, *Paramphistomum cervi*, *P. explanatum*); Clasa *Secernentea* 2 specii (*Strongyloides papillosus*, *S. stercoralis*) și Clasa *Conoidosida* 4 specii (*Eimeria asymmetrica*, *E. capreoli*, *E. panderosa*, *E. bovis*).

La bovinele pășunate în zonele adiacente rezervației s-au identificat 8 specii de paraziți: Clasa *Trematoda* – 4 specii (*Dicrocoelium lanceolatum*, *Fasciola hepatica*, *Paramphistomum cervi*, *P. explanatum*); Clasa *Secernentea* 2 specii (*Strongyloides papillosus*, *S. stercoralis*) și Clasa *Conoidosida* 2 specii (*Eimeria asymmetrica*, *E. bovis*).

Ca și în cazul altor specii de cervide, cerbul cu pete (cerbul Sika) este o posibilă sursă de tuberculoză bovină. De asemenea această specie are un rol în epidemiologia nematodului *Asworthius*

sidemi, afectând alte specii de mamifere (Drozd et al. 2003, Genovesi & Putman 2006, Böhm et al. 2007, Osinska et al. 2010, Kowal et al. 2012).

Un alt aspect îl reprezintă creșterea numărului de accidentări și mortalitatea animalelor, inclusiv a mamiferelor de talie mare, cum sunt cervidele, cauzate de sporirea numărului de autovehicule, ce traversează zilnic rezervația pe traseul Chișinău-Vama Leușeni - Albița, fapt ce afectează biodiversitatea (poluarea mediului cu gaze de eșapament emise, producerea de zgomot, deversarea de combustibili și lubrefianți etc.).

Coliziunea dintre animale sălbatice și vehicule este în creștere pentru mai multe state din lume, cu referire la o mare varietate de specii (Forman, Sperling și colab., 2003; Ascensão, Clevenger și colab., 2013), afectează densitatea populațiilor și supraviețuirea (Lao, Zhang și colab., 2011), complică managementul și conservarea faunei sălbatice (Neumann, Ericsson et al., 2012), deteriorează culturile, prezentând un pericol rutier (Eisfeld și Fischer, 1996). Astfel, creșterea densității numerice a speciilor de cervide devine o amenințare reală la adresa siguranței cetățenilor din cauza numărului sporit de accidente de trafic.

În aspect global și european, o amenințare serioasă pentru cerbul comun nativ ar putea proveni din hibridizarea cu cerbul cu pete (Krapp și Niethammer, 1986; Welch și colab., 2001). Hibrizii cu cerbul comun nativ sunt fertili, iar hibridizarea ulterioară sau încrucișarea cu oricare dintre tipurile parentale amenință rapid integritatea genetică a speciilor native. Cerbul cu pete este adesea raportat a fi concurent mai bun decât speciile de cerbi nativi.

Astfel, există o nevoie urgentă de a monitoriza populațiile europene de cerb cu pete și de a studia dacă are loc hibridizarea cu cerbul comun. De exemplu, realizarea unui astfel de studiu în Elveția a fost important pentru decizia cum de gestionat populația de cerb cu pete/cerb Sika – prin eradicare, izolare sau vânatoare de „recoltare” (extragere selectivă a indivizilor din populație).

În zona Codrilor Centrali ai Republicii Moldova, procesul de hibridizare la speciile de cerbi, ce populau simpatric suprafața rezervației, a fost semnalat în perioada 1977-80 ai sec. XX, când insuficiența de masculi în populația cerbului de *Ascania* a condiționat pătrunderea a unui număr mai mare de masculi a cerbului cu pete pe acest teritoriu. Odată cu sporirea numărului de femele în populația de cerb comun au apărut unele modificări de comportament reproductiv, ce au sporit probabilitatea apariției hibrizilor.

Către anii 70 în populația cerbului cu pete din rezervație s-a format un efectiv cu predominare a masculilor liberi subdominanți. La cerbul comun exista un deficit de masculi (raport de sex 1: 1.8). Situația creată a dus la apariția în populațiile de cerbi a încrucișările hibride între masculii cerbului cu pete și femelele cerbului comun. Acest fapt este descris în studii bibliografice de specialitate (Harrington, 1973; Love, Gordinez, 1975; Davidson, 1980; Șvarț, 1980; Bartos, Lirovnický, 1981, 1982; Wolf, 1986 etc.). Hibridizarea, înregistrată între speciile genului *Cervus* reprezintă un proces negativ în aspect biologic, ce nu se încadrează în măsurile de protecție și conservare a speciilor, păstrare a genofondului acestora, reducerea calității trofeelor de vânatoare etc.

În perioada anilor 1988-1993 s-a înregistrat o insuficiență de masculi la ambele specii, ce a redus procesul de reproducere, crescând numărul de indivizi hibridi (cca 10-18%), conform datelor vânătorii de selecție.

Baza trofică a cervidelor

Hrana cervidelor este vegetală și constă, în perioada de vegetație, din plante erbacee și frunze de arbori, inclusiv lujeri în creștere; iarna, din plantele erbacee, lujeri, muguri, coajă de arbori. Cerbul găsește hrană abundentă, de calitate bună, în parchetele de exploatare, poiene, cât și pe terenurile agricole din apropiere, provocând, daune culturilor forestiere, viticole și pomicole din liziera pădurii. Consumă și licheni, în care scop, iarna, cerbii cercetează parchetele în curs de exploatare și arborii cu stare de vegetație lăncedă, pe care cresc astfel de specii.

În cadrul rezervației în perioada rece a anului, speciilor de cervide li se administrează hrană complementară, care constă din fân, frunzare și diverse cantități de suculente (siloz), acestea fiind depozitate în locuri special amenajate (gropi pentru siloz). În aspect trofic este strict necesară și

administrarea sării. Sarea expusă în terenurile cu cerb este consumată de către acesta prin lingere directă din bulgării puși în sărării sau chiar prin roaderea lemnului și pământului impregnat cu sare. De multe ori cerbii pot fi observați în locurile în care sarea este prezentă la suprafața solului, spre exemplu drumurile presărate cu material antiderapant. Pe teritoriul rezervației sunt instalate 16 hrănituri și 25 de sărării în care se administrează hrana complementară, care probabil nu acoperă cerințele numărului exagerat de cervide prezente. Date privitor la localizarea construcțiilor și instalațiilor biotehnice (hrănituri, sărării, turnuri de observație) sunt redată în tabelul 3.

Tabelul 3. Localizarea construcțiilor și a instalațiilor biotehnice pentru cervide

Nr.	Localizare în teritoriu	Instalația biotehnică	Coordonate GPS
1.	Sector nr. 1, Canton nr.1, parcela nr. 3	1 hrănitore 1 sărărie	47.106329N 28.348002E
2.	Sector nr. 1, Canton nr.2, parcela nr. 10	1 hrănitore 1 sărărie	47.10009N 28.341321E
3.	Sector nr. 1, Canton nr.3, parcela nr. 14	1 sărărie	47.106951N 28.38155E
4.	Sector nr. 1, Canton nr.3, parcela nr. 13	1 sărărie	47.101707N 28.381322E
5.	Sector nr. 1, Canton nr.3, parcela nr. 19	1 hrănitore 1 sărărie	47.093533N 28.366443E
6.	Sector nr. 1, Canton nr.4, parcela nr. 24	1 hrănitore 2 sărării	47.081686N 28.346008E
7.	Sector nr. 2, Canton nr.5, parcela nr. 18	1 hrănitore 1 sărărie	47.089739N 28.356156E
8.	Sector nr. 2, Canton nr.6, parcela nr. 33	1 hrănitore 1 sărărie	47.078247N 28.394934E
9.	Sector nr. 1, Canton nr.6, parcela nr. 26	1 hrănitore 1 sărărie	47.086527N 28.383281E
10.	Sector nr. 2, Canton nr.7, parcela nr. 35	1 hrănitore 1 sărărie	47.099456N 28.401825E
11.	Sector nr. 2, Canton nr.8, parcela nr. 37	1 hrănitore 1 sărărie	47.098917N 28.428007E
12.	Sector nr. 2, Canton nr.8, parcela nr. 41	1 hrănitore turn de observație	47.097283N 28.428551E
13.	Sector nr. 3, Canton nr.9, parcela nr. 44	1 hrănitore 2 sărării	47.077661N 28.406964E
14.	Sector nr. 3, Canton nr.10, parcela nr. 48	1 hrănitore 1 sărărie	47.072243N 28.433069E
15.	Sector nr. 3, Canton nr.10, parcela nr. 47	1 sărărie	47.066317N 28.424083E
16.	Sector nr. 3, Canton nr.10, parcela nr. 47	1 hrănitore 1 sărărie	47.070425N 28.422416E
17.	Sector nr. 3, Canton nr.11, parcela nr. 55	1 hrănitore 1 sărărie	47.074263N 28.447214E
18.	Sector nr. 3, Canton nr.12, parcela nr. 62	2 sărării	47.066863N 28.488058E
19.	Sector nr. 1, Canton nr.13, parcela nr. 11	1 hrănitore 2 sărării	47.102137N 28.357953E
20.	Sector nr. 1, Canton nr.13, parcela nr. 12	1 hrănitore 3 sărării	47.100393N 28.368668E

Cervidele preferă hrană variată și destul de abundentă. În terenurile populate cu cerbi, în poienile sau plantațiile cu expoziție sudică unde de obicei stau în timpul iernii ciurdele de cervide, chiar dacă se administrează fân, ori frunzare de cea mai bună calitate, se constată, că aceștia produc

daune în vegetația forestieră. Pagubele constau în ciupirea lujerului terminal al puiștilor, cojirea scoarței relativ tinere, etc. Explicația rezidă din lipsa acută de suculete pe care cervidele o au și care devine stringentă mai ales după consumarea fânului sau a frunzarelor uscate.

Evidențierea stării semințișului din parchetele afectate (luate în studiu)

Consumul de plante lemnoase la cervide constituie o necesitate fiziologică, îndeosebi în timpul iernii și spre primăvară, când lipsa sau insuficiența unei alte hrane se resimte puternic, iar organismul lor are nevoie de o serie de substanțe și pentru creșterea trofeelor, care are loc tocmai în această perioadă critică.

Dacă capacitatea de întreținere a arboretelor corespunde cu efectivul existent de cervide, acesta se va menține uniform repartizat pe întreaga suprafață, care oferă condiții uniforme de viață vânatului. În cazul Rezervației Codrii, efectivul optim al cervidelor este de peste 103-129 exemplare pe întreaga suprafață de 5172 ha, însă efectivul real depășește 500 de exemplare doar pe primul sector, care sunt concentrate în câteva parcele (2-4, 9-12, 17,-19, 25-26) din sectorul I (sectorul de pădure care se întinde de la sediul Rezervației până la șoseaua Leușeni-Chișinău).

Ca urmare, depășirea densității optime și concentrarea sezonieră de vânat în anumite sectoare (cele menționate mai sus) au dus la afectarea semănăturilor sau regenerărilor naturale.

Vătămările produse constau în roaderea lujerului și a mugurelui terminal și în mică măsură strivirea puiștilor prin călcare. Aceste vătămări sunt produse în perioada de iarnă, după încetarea vegetației și acoperirea solului cu un strat de zăpadă și durează, semnalându-se chiar o creștere a intensității atacului, până primăvara odată cu topirea zăpezii și pornirea vegetației.

S-au analizat 4 parchete care au fost parcurse cu lucrări de reconstrucție ecologică: 8E, 11X, 26D, 26E. Pentru comparație s-au luat două parchete afectate de cervide (11X, 26E) și două parchete martor (8E, 26D), având condițiile staționale asemănătoare și fiind situate în aceleași stațiuni forestiere. S-au preluat următoarele măsurători din fiecare parchet: înălțimea minimă și maximă a puietului (semințișului) și diametrul (minim și maxim).

PARCHETUL 26E

Suprafața -1,9 ha

TS – deluros de cvercete cu fâgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice și pe soluri rendzinice (Bm), (6252).

TP – goruneto-șleau cu fag (5313).

Versant superior plan, expoziție nordică, înclinare 6 G, altitudine 355 m

Arboret total derivat

Compoziția actuală: 9FR1GO

Compoziția țel: 6GO1FR1TE1CA1DT

Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate în anul 2016, urmate de repriza a II –a în anul 2018. S-a intervenit cu completări în mai multe perioade de vegetație pentru a atinge o reușită bună a regenerării, la fel și lucrări de descopelșire.

Ca rezultat avem doar 3330 puișți din specia principală /ha.

La moment puișții din acest parchet au înălțimi cuprinse între 0,67-1,12 metri cu diametrul de 1,5 – 2 cm (figura 6.). După cum vedem în figură puișții au fost păscuți în fiecare an, ca urmare ei au crescut în diametru, însă înălțimile sunt mici. Gradul de afectare a regenerării de către cervide, inclusiv mistreți și alte rozătoare este de 70%.

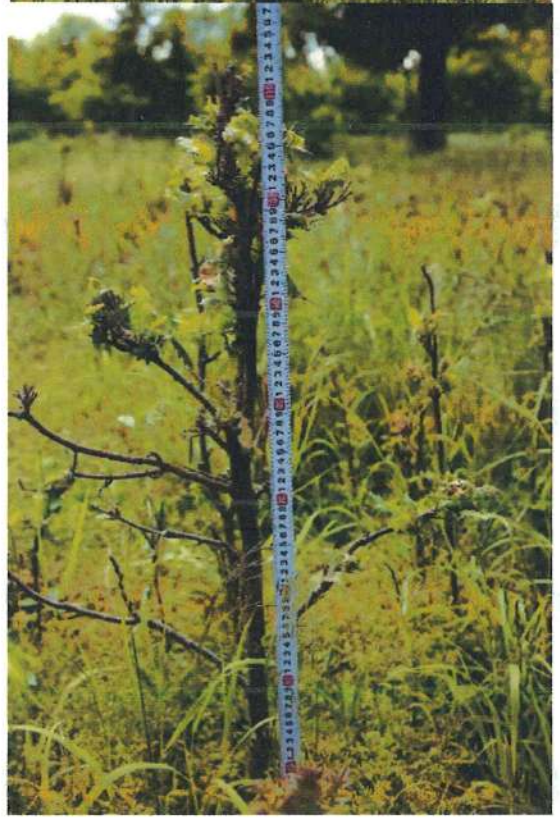
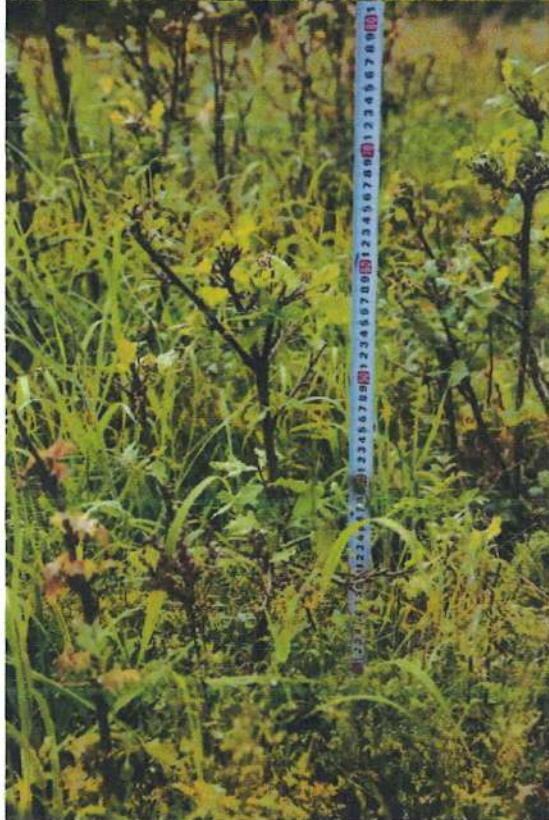
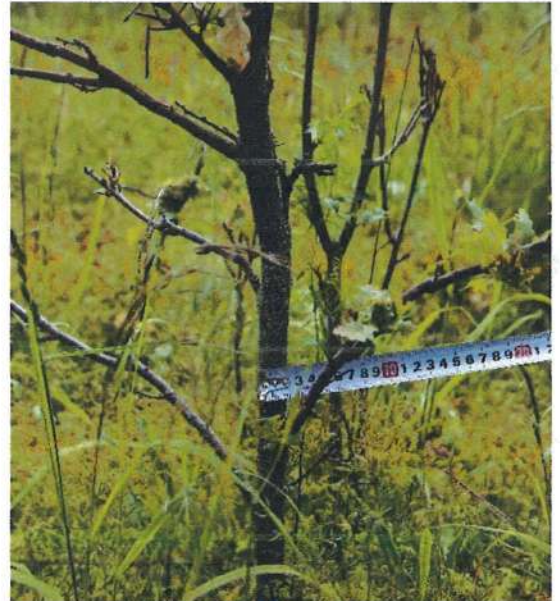
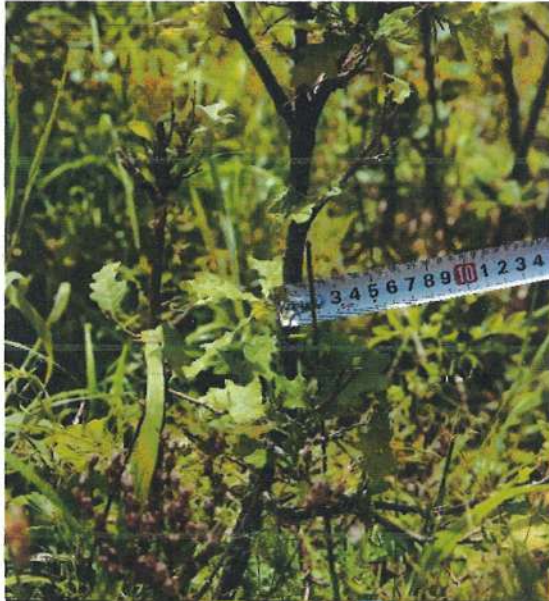

Fig. 6. Parchetul din P. 26E vătămat de cervide

PARCHETUL 11X

Suprafața -2,4 ha

TS – deluros de cvercete cu făgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice și pe soluri rendzinice (Bm), (6252).

TP – goruneto-șleau cu fag (5313).

Versant mijlociu plan, expoziție nordică, înclinare 10 G, altitudine 260 m

Arboret parțial derivat

Compoziția actuală: 2GO7FR1ST

Compoziția țel: 4GO3ST1FR1DT

Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate în 2012 cu prima repriză, urmate de repriza a doua în 2016 și repriza a treia în 2020.

Între timp s-a efectuat semănături directe în rânduri, ulterior s-au intervenit cu lucrări de ajutorare a regenerării, descopleșiri ș.a. Ca rezultat reușita regenerării este de 4300 exemplare de specia principală/ha.

La moment arboretul este format din culturi cu înălțimi de 0,40 – 1,20 m și diametre care variază între 1-3 cm. Doar circa 5% din culturi ating înălțimea de 4m (figura 7.). Deci, gradul de afectare este de 70%.

Fig. 7. Parchetul din P. 11X vătămat de cervide

Pentru comparație s-au luat două probe martor cu arborete atât parțial derivate (parcela 26D) cât și total derivate (parcela 8E), unde s-au realizat aceleași lucrări de regenerare, însă rezultatele diferă substanțial.

PARCHETUL 8E

Suprafața -1,9 ha

TS – deluros de cvercete cu făgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice, Bs (6253).

TP – goruneto-șleau cu fag (5311).

Versant superior frământat, expoziție nordică, înclinare 10G, altitudine 350 m.

Arboret total derivat

Compoziția actuală: 7FR2TE1GO

Compoziția țel: 5GO2FA1FR1TE1DT

Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate în 2012 cu prima repriză, urmată de repriza a doua în 2015 și în 2020 s-a realizat tăierea definitivă:

În această perioadă s-au intervenit cu lucrări de ajutorare a regenerării, descopleșiri și alte lucrări care au menținut speciile ajutătoare în frâu pentru a nu copleși specia principală.

Reușita regenerării este de 8300 puieti din specia principală la hectar, norma fiind de 8000 - 13000/ha. La moment, puietii din acest parchet au înălțimi cuprinse între 4-6 metri cu diametrul de 3,5 – 8 cm (figura 8.). În anul 2020 acesta a atins stare de masiv.

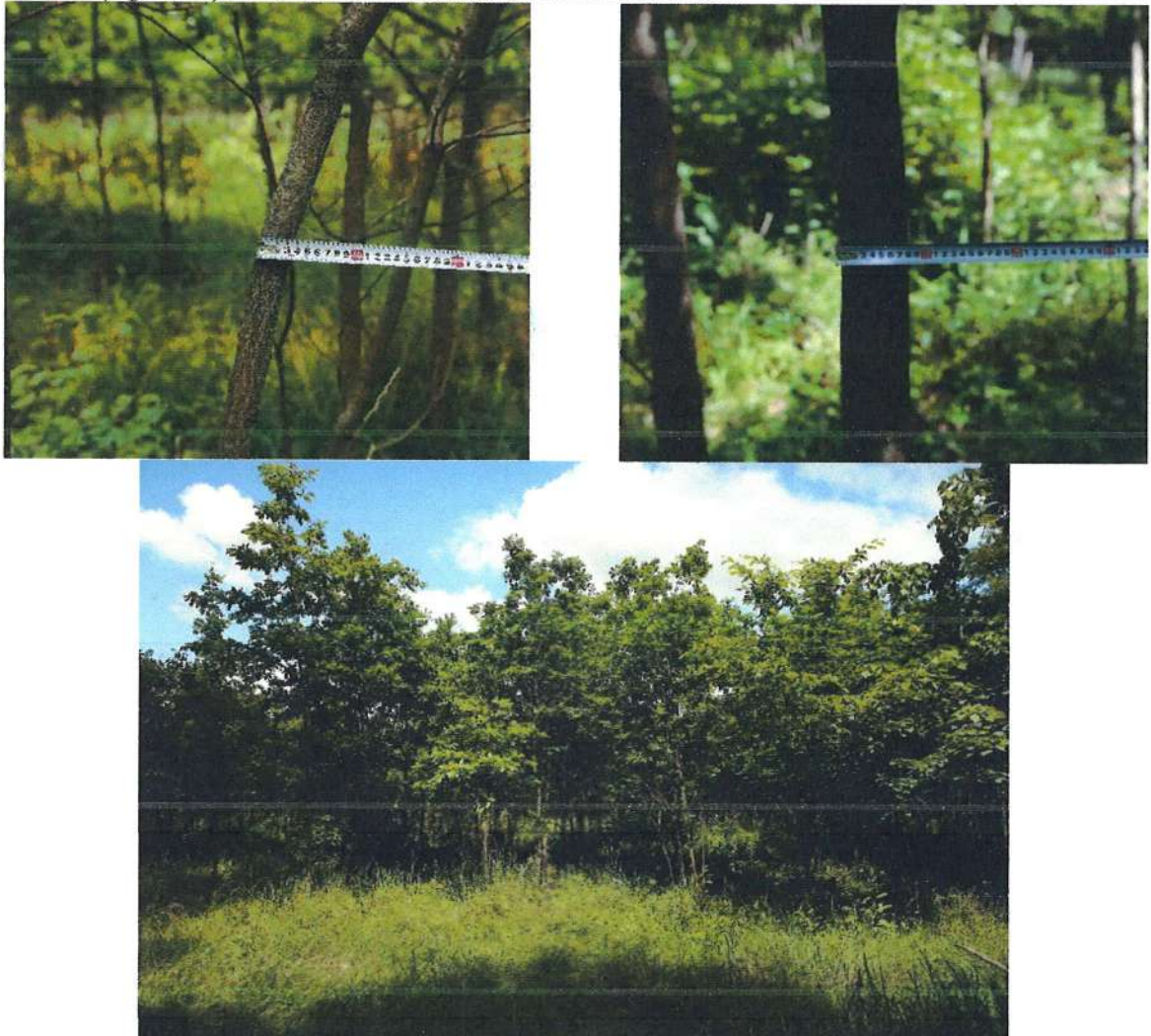

Fig. 8. Parchetul din P. 8E dat în stare de masiv

PARCHETUL 26D

Suprafața -2 ha

TS – deluros de cvercete cu făgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice, Bs (6253).

TP – goruneto-șleau cu fag (5311).

Versant superior ondulat, expoziție nordică, înclinare 16 G, altitudine 270-360 m

Arboret parțial derivat

Compoziția actuală: 2FA1GO2FR2RF1TE1PA1CA

Compoziția țel: 2FA4GO1FR1TE1PA1CA

Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate cu prima repriză în anul 2011, a doua repriză în 2015 și cea definitivă în 2020. Starea de masiv a atins-o în anul 2020.

În această perioadă s-au intervenit cu lucrări de ajutorare a regenerării, descopleșiri. Ca rezultat avem o reușită de 9525 exemplare din specia principală /ha. Arboretul are înălțimi cuprinse între 4-6 metri cu diametrul de 4 – 8 cm (figura 9.).

Gradul de afectare la ambele parchete (martor) este zero.

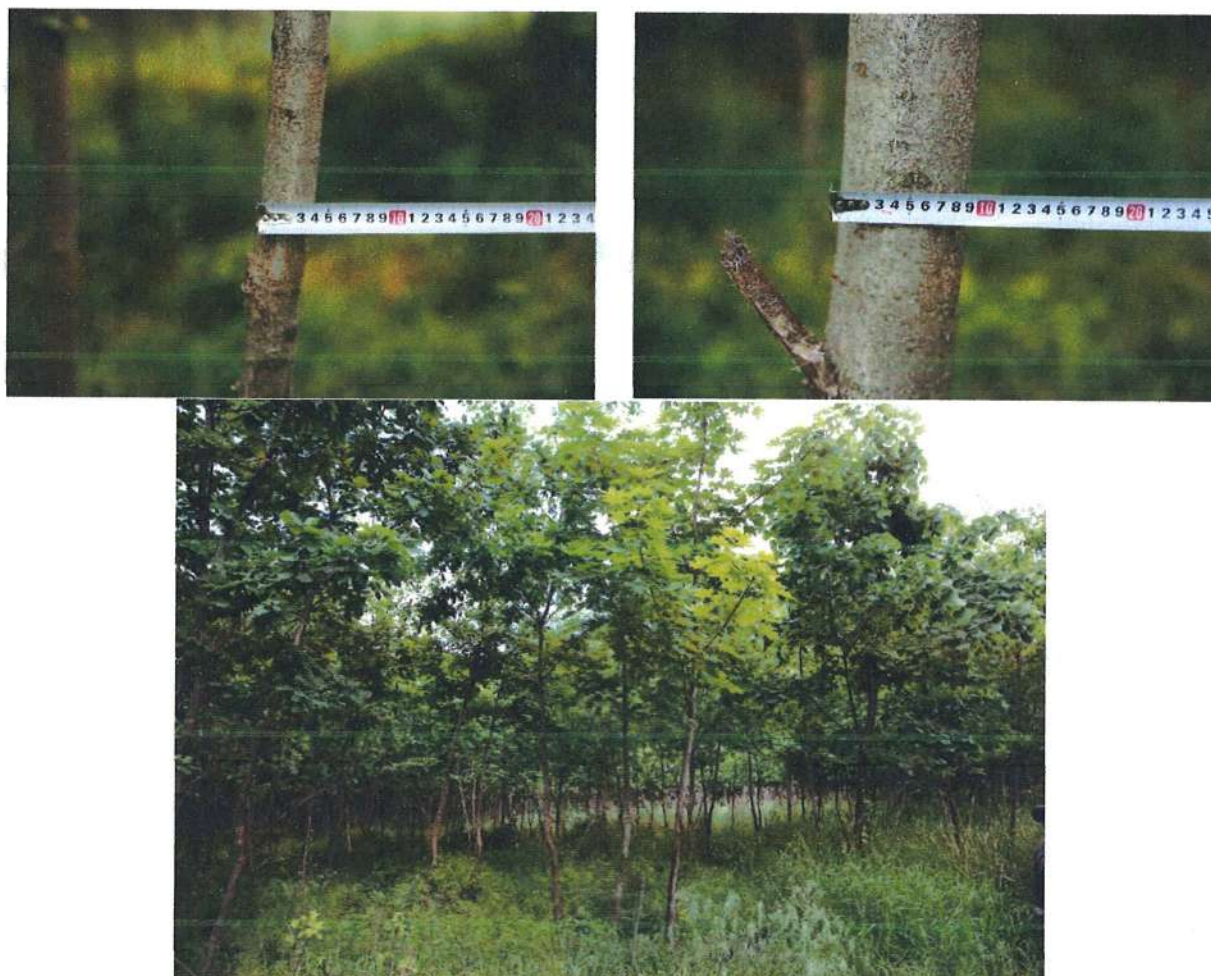

Fig. 9. Parchetul din P. 26D dat în stare de masiv

Menționăm faptul că, la toate aceste parchete s-a intervenit cu o metodă mecanică de protecție a puietilor și semințișului prin împrejmuirea parchetelor cu plasă de sârmă. După instalare, la puțin timp aceasta a fost deteriorată în multe locuri, pe unde treceau animalele și intrau în interiorul parchetului și continuau să pască semințișul sau puietii. Restabilirea acestora în multe cazuri nu mai era posibilă.

S-a analizat toate parchetele parcurse cu lucrări de reconstrucție ecologică și impactul cervidelor asupra regenerării parchetelor s-a înregistrat pe o suprafață de 46,6 ha, având diverse grade de afectare (tabelul 4.). Cu un grad de afectare de 30%-50% sunt 6 parchete cu o suprafață de 12,2 ha, însă cu afectare de 60-70 % - 22 parchete, cu o suprafață de 34,4 ha. Menționăm faptul că, anual pentru regenerarea teritoriilor s-au realizat semănături de ghindă, s-au sădit puietii, unde s-au produs supracheltuieli. Conform inventarierii în toate parchetele procesul de regenerare este vizibil (prezența semințișului, culturilor silvice), însă datorită pășunatului, arboretele respective nu pot fi prezentate în stare de masiv.

Din analiza daunelor produse de cervide și a dinamicii efectivelor lor, se observă și o corelare a creșterilor; astfel, efectivele de cervide în anul 2023 s-au mărit de patru ori comparativ cu anul 2010.

Vătămările produse de cervide au importante repercusiuni asupra plantațiilor prin aceea că: necesită completări cu puietii în decursul a mai multor ani, contribuie la scăderea calitativă a lemnului, vătămările intense duc la pierderea a câțiva ani de creștere și uneori la distrugerea întregii plantații, obligând la reluarea completă a lucrărilor de plantare.

Pentru înlăturarea acestei situații, care se agravează cu timpul, este necesară crearea unui echilibru biologic între vânat și pădure.

Tabulul 4. Parchetele în proces de regenerare afectate de cervide

Nr. ord	Unit. amenaj.	Suprafața pădure	Tip stațiune	Reconstrucție ecologică				Compoziția țel	Semințis sp. princip. la ha (conform inventarierii)	Norma semințis. sp. princip. la ha	Notă (gradul impactului cervidelor asupra regenerării)
				I repriză	II repriză	III repriză	IV repriză				
1.	2 L	1,9	6154	2019	2021	2023		6GO 2 FR 1 TE 1 CA	6000	8000-13000	60%
2.	2 N	2	6154	2016	2019	2021		7GO 1 TE 1 FR 1 DT	7500	8000-13000	50%
3.	3 G	1,6	6156	2013	2015	2019	2022	6GO 2 FR 1 TE 1 CA	6400	8000-13000	40%
4.	4 I	1,9	6152	2017	2024			6ST 2 FR 1 CA 1 DT	3450	8000-13000	70%
5.	4 N	0,5	6155	2014	2020			3GO 4 ST 2 FR 1 DT	4600	8000-13000	60%
6.	5 F	1,5	6213	2018	2021			3GO 4 ST 1 FR 1 CA 1 DT	6000	8000-13000	50%
7.	7 H	2,1	6252	2019	2021	2024		5GO 3 FR 1 PA 1 DT	6500	8000-13000	40%
8.	8 F	2,5	6253	2016	2019			5GO 2 FA 1 TE 1 FR 1 DT	3960	8000-13000	60%
9.	9 N	2	6252	2013	2020			5GO 2 FR 1 TE 1 PA 1 DT	4250	8000-13000	70%
10.	10 L	1,7	6252	2013	2020			5GO 2 FA 1 FR 1 PA 1 DT	4700	8000-13000	70%
11.	11 P	1,8	6271	2014	2016			5GO 2 FR 1 TE 1 PA 1 DT	4750	8000-13000	60%
12.	11 X	2,4	6252	2012	2016	2020		4GO 3 ST 1 FR 1 DT	4300	8000-13000	70%
13.	11 Z	3,1	6271	2014				7ST 1 FR 1 CA 1 DT	3750	8000-13000	70%
14.	17 H	1,3	6252	2016	2020			6GO 1 FR 1 TE 1 PA 1 DT	3960	8000-13000	70%
15.	18 M	2,6	6252	2016	2020	2024		3FA 4 GO 1 FR 1 TE 1 CA	4300	8000-13000	30%
16.	25 I	5	6272	2018	2019			6GO 1 FR 1 TE 1 PA 1 CA	5000	8000-13000	70%
17.	25 G	2,7	6272	2017	2019	2021		6GO 2 FR 1 CA 1 DT	5500	8000-13000	60%
18.	25 K	2,4	6252	2016	2020	2024		2FA 5 GO 1 FR 1 TE 1 CA	4200	8000-13000	30%
19.	26 E	1,9	6252	2016	2018			6GO 1 FR 1 TE 1 CA 1 DT	3330	8000-13000	70%
20.	26 F	1,7	6252	2019				6GO 3 FR 1 DT	5250	8000-13000	70%
21.	26 G	1,5	6252	2019				6GO 3 FR 1 DT	2750	8000-13000	70%
22.	26 H	2,5	6253	2016	2021	2024		2FA 5 GO 1 FR 1 TE 1 PA	5500	8000-13000	60%
TOTAL		46,6									

Propuneri de măsuri pentru ameliorarea stării populațiilor de cervide din Rezervația Codrii

- Monitoring riguros asupra perioadei de reproducere (boncănit) în scopul evidențierii și aprecierii potențialelor trofee de cervide;
- Instalarea în sectorul silvic nr. 1 a rezervației a 1-2 instalații de hrănire (a 2 locuri de concentrare a animalelor);
- Instalarea unui turn de observație, ce poate fi utilizat pentru realizarea extragerii selective a cervidelor;
- Procurarea hrănilor suplimentare pentru atragerea animalelor în locuri special prevăzute, inclusiv pentru efectuarea activităților de reglare numerică a acestora;
- Pregătirea solului pentru remize (însămânțări cu lucernă);
- Crearea zonei de liniște prin închiderea drumului spre cantonul silvic nr. 2 (excluderea transportului);
- Instalarea camerelor video de monitorizare a animalelor în locurile lor de concentrare;
- Utilizarea aparatelor de zbor (drona) în identificarea și evaluarea cervidelor în teren;
- Înființarea serviciului cinegetic (1 inginer, 2 pădurari de vânătoare);
- Asigurarea maștrilor de vânătoare cu echipament de teren și transport adecvat.

Recomandări:

Reglarea numerică prin:

- repopularea cervidelor
- extragerea selectivă.

Bibliografie

1. Analele Naturii. Rezervației Codrii, 1975-2024.
2. Bartos L., I. I. Zirovnický, Zool. Ans. V5.207.1981.
3. Bodea M., A. Comșia. Vânat și vânătoarea. București. 1964.
4. Bromley. G.F. Ekologhia dikogo peatnistogo olenea. V kn.: Sbornik materialov po rezulitatam izucenia mlekopitaiushchyh v gosudarstvennyh zapovednikah. M.: izdatelstvo MCX, 1956.
5. Cegorka P. Ohota i ohotnicye hozeystvo. Nr. 11, 1990.
6. Cegorka P. Priroda zapovednika Kodri. Shtiința. 1984.
7. Comșia A. Bibliografia și principiile culturii vânatului. București. 1961.
8. Davidson M. New Zeland journal of forestry science. V.9. Nr.1. 1979.
9. Fuller, R.J.& Gill, R.M.A. (2001) *Ecological impacts of deer in woodland*. Forestry 74(3): 189-192.
10. Geist, Valerius (1998). *Deer of the World: Their Evolution, Behavior, and Ecology*. Mechanicsburg, Pa: Stackpole Books. ISBN 0-8117-0496-3.
11. Ghepner V.G., Nasimovich A.A., Bannikov A.G. Mlekopitaiushchie Sovietskogo Soiuz. – M.: Visshaya shkola, 1961.1.
12. Harrington R. Irish Forestry. V.30. Nr.2. 1973.
13. Lovari, S.; Lorenzini, R.; Masseti, M.; Pereladova, O.; Carden, R.F.; Brook, S.M.; Mattioli, S. (2018). „*Cervus elaphus*”. *IUCN Red List of Threatened Species*. 2018: e.T55997072A142404453. doi:10.2305/IUCN.UK.2018-RLTS.T55997072A142404453.en.
14. Love V., Gardiner A. Journal of Zoology. V. 17. Nr. 4.1975.
15. Lozan A. Trofica vegetală a copitatelor în Moldova. Tezele Conferinței a II-a a zoologilor din Moldova. Chișinău.1995.

Proces verbal

al mesei rotunde cu genericul

„Impactul suprapopulării excesive a cervidelor asupra arboretelor aflate în curs de regenerare și măsurile/recomandările ce urmează a fi întreprinse în scopul redresării stării acestor arborete cât și asupra reglementării efectivului de cerb în limitele admisibile de cadrul normativ”

r-nul Strășeni, c. Lozova, Î.S. „Rezervația Naturală „Codrii”
23 ianuarie 2025

Au participat reprezentanți ai următoarelor instituții:

1. Ministerul Mediului
2. Agenția „Moldsilva”
3. Î.S. Rezervația Naturală „Codrii”
4. Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”
5. Î.S. „Î.S.C. Strășeni”
6. I.P. Parcul Național „Orhei”
7. Î.S. Î.S. „Nisporeni-Silva”
8. Î.S. Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
9. Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova
10. Grădina Botanică (Institut) „Alexandru Ciubotaru”
11. Universitatea de Stat din Moldova
12. Universitatea Tehnică a Moldovei
13. ANSA subdiviziunea teritorială Strășeni
14. Inspectoratul pentru Protecția Mediului
15. Primăria com. Lozova
16. Asociația EcoContact
17. A.O. Biotica
18. Ecopresa
19. TVR

Agenda evenimentului

Cuvânt de salut

Victor DURBALĂ, Director Agenția „Moldsilva”

Gheorghe MANIC, Director interimar Î.S. R.N. „CODRII”

Relatarea situației actuale privind studiul impactului cervidelor asupra arboretelor în curs de regenerare

Natalia JARDAN, doctor în științe biologice, Vice-director al Î.S. R.N. „CODRII”

Starea de sănătate a cervidelor și nivelul de hibridizare

Victoria NISTREANU, doctor habilitat în științe biologice, conferențiar cercetător, șef Centru de Cercetare a Faunei Terestre, Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova,

Anatolie SAVIN, doctor în științe biologice, conferențiar cercetător, cercetător științific coordonator, Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova, Laboratorul Vertebrate Terestre

Noi realități pentru managementul forestier și cinegetic integral din Republica Moldova: experiențe din Uniunea Europeană (Germania)

Aurel LOZAN, doctor în științe biologice, expert forestier

Veaceslav PURCIC, expert Wildlife

Parazitofauna cervidelor, riscuri care pot apărea în cazul suprapopulării excesive și metode de ameliorare

Ștefan RUSU, doctor habilitat în științe biologice, conferențiar cercetător, șef de Laborator, Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova, Laboratorul Parazitologie și Helmintologie

Dumitru ERHAN, doctor habilitat în științe biologice, profesor cercetător, Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova, Laboratorul Parazitologie și Helmintologie

Regenerarea arboretelor în contextul numărului exagerat de cervide

Galina BUȘMACHIU, doctor habilitat în științe biologice, conferențiar cercetător, șef Secția știință din cadrul Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”

Petru CIORCHINĂ, inginer șef în silvicultură, Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”

Adrian CHIHAI, inginer cinegetician, Î.S. „Î.S.C. Strășeni”

Concluzii, discuții și vizite pe teren

MANIC Gheorghe. Persoanele care au fost invitate majoritatea sunt prezente, deci eu vă salut în cadrul rezervației, bună ziua la toți. Deci astăzi, în sfârșit am reușit după o perioadă de câteva luni, ca să întrunim toți actorii, care sunt implicați mai mult sau mai puțin în problema care va fi abordată astăzi în cadrul mesei rotunde, și anume impactul cervidelor asupra regenerării pădurii. De aceea ne vom strădui ca pe parcursul a 2 ore să avem discuții aici în sală conform agendei, după care vom avea ieșire în teren ca să vedem la fața locului parchete afectate de cervide. Ca invitați astăzi în cadrul mesei rotunde avem pe domnul director general al Agenției Moldsilva, Victor Durbală, domnul secretar de stat și domnul primar, de la ANSA teritorial Strășeni, presa, Parcul Național Orhei, Grădina Botanică, Institutul de Zoologie, colegii din apropiere Nisporeni, Strășeni, deci practic, noi ne-am străduit ca să invităm acele persoane care știu problema care este și vrem să găsim astăzi, cel puțin să începem discuțiile ca să găsim niște soluții de a rezolva această problemă. Cuvânt de salut i se oferă dlui Director General, Victor Durbală.

DURBALĂ Victor. Stimați colegi, onorată asistență, dragi oaspeți, mă bucur să vă văd astăzi aici la Rezervația Naturală Codrii și apreciez totodată, am și încrederea că astăzi putem discuta cu dumneavoastră despre orice subiect cu privire la fondul forestier, despre dezvoltarea fondului forestier. Este benefică participarea mediului academic. Eu mă bucur să văd astăzi aici pe domnul Anatol Savin, care este unul dintre cei mai buni specialiști ce ține de fauna Republicii Moldova și sper că vom avea discuții constructive astăzi, cât și domnul Roșca de la Grădina Botanică și toți colegii de la ANSA care sunt, pentru că încă o dată ne convingem că doar prin comunicare putem găsi cele mai bune soluții. Mulțumesc încă o dată și primăriei, domnului primar, Ministerului, Domnului Secretar de Stat și colegilor de la Minister, cât și directorilor din teritoriu pentru prezență. Tema care ne adună pe noi astăzi la această masă rotundă este foarte importantă pentru floră, dar și pentru fauna Republicii Moldova, care solicită decizii foarte bine chibzuite și argumentate. Dar și viabile pentru sustenabilitatea sectorului forestier. Dacă vorbim în termeni mai simpli și mai practici, cât și cervidele, atât și arboretele sunt ale noastre, sunt patrimoniul țării. Noi avem datoria și onoarea să le gestionăm în așa mod, încât să asigurăm continuitatea lor. Asta este una, cea mai mare problemă care noi astăzi o s-o discutăm. Deci, îmi doresc sub îndrumarea celor mai buni specialiști, cum am discutat, de la Academia de Știință ce ține de soluții, trebuie să găsim cele mai bune soluții și cele mai bune practici în așa mod, încât să identificăm ca cervidele care sunt o minune a naturii să le păstrăm, să le protejăm. Dar totodată și arboretele trebuie să le dezvoltăm, mai ales că începând cu anul 2023 a fost lansat un program național de mărire a suprafețelor de împădurire. Fiecare dintre noi practic am participat și anul trecut, în 2024 și 2023 la plantări și noi ne bucurăm că crește suprafața de împădurire a țării. Mai ales că, doar așa putem combate consecințele nocive ale schimbărilor climatice. Ne dorim că astăzi toți împreună să găsim soluții, vă doresc spor la muncă reciproc și aștept să ascult rezultatele studiului care a fost realizat cu foarte multă migală de către specialiștii noștri.

MANIC Gheorghe. Oferim cuvântul dlui Secretar de Stat, Hajder Gh.

HAJDER Gheorghe. Stimate dle Director General, colegi, societate civilă, experți, Vă mulțumesc pentru inițiativă. Vom avea ocazia să dezbaterem un subiect pe care trebuie să-l discutăm asupra faptului că sunt aici părțile interesate și cei mai buni experți pe care îi are Republica Moldova. Eu vă încurajez să puneți cât mai multe întrebări, să generăm soluții. Astfel că noi să ne asigurăm că pe o parte protejăm și fauna și flora, inclusiv și ținem cont de patrimoniul nostru și de Programul național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor. O să vă îndemn să veniți cu recomandări și să vedem care sunt soluțiile. Vă mulțumesc pentru participare. Sperăm să avem un studiu calitativ bazat pe date din teren și deja după prezentare ne vom expune fiecare.

MANIC Gheorghe. Deja trecem la ordinea propriu zisă și oferim cuvântul dnei Jordan Natalia, doctor în științe biologice, vice-direktor Rezervația „Codrii”, cu subiectul „**Relatarea situației actuale privind studiul impactului cervidelor asupra arboretelor în curs de regenerare**”

JARDAN Natalia. Multstimate dle Secretar de Stat, Multstimate dle Director General al Agenției Moldsilva, Stimai dle Directori ai instituțiilor de cercetare, dle Primar, onorată asistență, cu permisiunea d-voastră voi prezenta rezultatele studiului privind impactul suprapopulării excesive a cervidelor asupra arboretelor aflate în curs de regenerare.

Pe teritoriul inter fluvial Nistru-Prut a viețuit cerbul comun forma carpatină, care a dispărut pe la finele sec. XIX. Aclimatizarea speciilor de cerbi în zona Codrilor Centrali ai Republicii Moldova s-a realizat între anii 50-70 ai sec. XX, prin popularea cu indivizi ai Maralului de Askania (formă hibridă a cerbului comun, apărută în Rezervația Askania-Nova, Ucraina, obținută prin încrucișarea a mai multor subspecii de cerbi) și a cerbului cu pete, a cărui indivizi au fost aduși din Extremul Orient (Gospodăria silvo-cinegetică “Razdolinoye”, regiunea Primorye, din fosta URSS). În total în acea perioadă s-au introdus cca 93 de indivizi ai cerbului comun și cca 73 cerbi cu pete în sectoarele silvice Căpriana și Sadova. Ulterior, ambele specii au fost înregistrate și pe teritoriul rezervației. Indivizii speciei cerbului comun din rezervație sunt descendenți ai speciei Maralul de Askania, adus în scopul aclimatizării în Moldova, în anii 1954, 1960, 1961. În anii 70 ai sec. XX, populația cerbului comun din rezervație (cca 70 indivizi) reprezenta o parte din populația de cerbi din zona Codrilor Centrali, estimată în total la circa 300 indivizi. În prezent efectivul cerbului comun în Rezervația Codrii înregistrează cca 52 de indivizi. Aclimatizarea cerbului cu pete în Moldova a avut loc între anii 60-80 ai sec. XX. În acea perioadă efectivul speciei în zona Codrilor Centrali era de cca 200 indivizi. Introducerea cerbului cu pete, nemijlocit, pe teritoriul rezervației nu s-a efectuat, acesta răspândindu-se natural din zonele limitrofe. În anul 1975 cerbul cu pete enumera 5 exemplare, în prezent sunt înregistrați cca 500 indivizi. Căpriorul este o specie nativă, comună în rezervație, a cărui efectiv actual este în creștere. În rezervație, de-a lungul timpului, efectivul populației a înregistrat anumite fluctuații numerice, cu valori cuprinse între 90 și 280 indivizi. De-a lungul ultimilor 50 de ani, efectivele speciilor de cerbi din fauna Rezervației Codrii au înregistrat anumite fluctuații numerice, cu valori între 75 și 560 indivizi. În perioada 1987-1993, urmare a reglării selective în cadrul populațiilor de cervide, efectivul populațiilor a scăzut brusc de la 360 indivizi, la 158 indivizi. Datorită interzicerii reglării numerice a mistrețului din 2014, efectivele au început să crească și la moment avem peste 500 exemplare de cerb cu pete, 52 exemplare cerb nobil și 280 indivizi de căprior. Depășirea densității optime și concentrarea sezonieră de vânat în anumite sectoare au dus la afectarea semănăturilor și regenerărilor naturale.

S-au analizat 4 parchete care au fost parcurse cu lucrări de reconstrucție ecologică: 8E, 11X, 26D, 26E. Pentru comparație s-au luat două parchete afectate de cervide (11X, 26E) și două parchete martor (8E, 26D), având condițiile staționale asemănătoare și fiind situate în aceleași stațiuni forestiere.

Parchetul 26E -Suprafața -1,9 ha. TS – deluros de cvercete cu făgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice și pe soluri rendzinice. Arboret total derivat. Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate în anul

2016, urmate de repriza a II –a în anul 2018. S-a intervenit cu completări în mai multe perioade de vegetație pentru a atinge o reușită bună a regenerării, la fel și lucrări de descopleșire. Ca rezultat avem doar 3330 puietii din specia principală /ha. La moment puietii din acest parchet au înălțimi cuprinse între 0,67-1,12 metri cu diametrul de 1,5 – 2 cm. După cum vedem în figură puietii au fost păscuți în fiecare an, ca urmare ei au crescut în diametru, însă înălțimile sunt mici. Gradul de afectare a regenerării de către cervide, inclusiv mistreți și alte rozătoare este de 70%.

Parchetul 11X. Suprafața -2,4 ha, TS – deluros de cvercete cu fâgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice și pe soluri rendzinice. TP – goruneto-șleau cu fag. Arboret parțial derivat. Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate în 2012 cu prima repriză, urmate de repriza a doua în 2016 și repriza a treia în 2020. Între timp s-a efectuat semănături directe în rânduri, ulterior s-au intervenit cu lucrări de ajutorare a regenerării, descopleșiri ș.a. Ca rezultat reușita regenerării este de 4300 exemplare de specia principală/ha. La moment arboretul este format din culturi cu înălțimi de 0,40 – 1,20 m și diametre care variază între 1-3 cm. Doar circa 5% din culturi ating înălțimea de 4m. Deci, gradul de afectare este de 70%.

Pentru comparație s-au luat două probe martor cu arborete atât parțial derivate (parceta 26D) cât și total derivate (parceta 8E), unde s-au realizat aceleași lucrări de regenerare, însă rezultatele diferă substanțial.

Parchetul 8E. Suprafața -1,9 ha, TS – deluros de cvercete cu fâgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice. Versant superior frământat, expoziție nordică, înclinare 10G, altitudine 350 m. Arboret total derivat. Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate în 2012 cu prima repriză, urmată de repriza a doua în 2015 și în 2020 s-a realizat tăierea definitivă. În această perioadă s-au intervenit cu lucrări de ajutorare a regenerării, descopleșiri și alte lucrări care au menținut speciile ajutoare în frâu pentru a nu copleși specia principală. Reușita regenerării este de 8300 puietii din specia principală la hectar, norma fiind de 8000 -13000/ha. La moment, puietii din acest parchet au înălțimi cuprinse între 4-6 metri cu diametrul de 3,5 – 8 cm. În anul 2020 acesta a atins stare de masiv.

Parchetul 26D. Suprafața -2 ha. TS – deluros de cvercete cu fâgete de limită inferioară, amestecuri de șleau cu fag, pe versanți umbriți, cu soluri cenușii tipice, molice, brune luvice. Versant superior ondulat, expoziție nordică, înclinare 16 G, altitudine 270-360 m. Arboret parțial derivat. Lucrările de reconstrucție ecologică au fost inițiate cu prima repriză în anul 2011, a doua repriză în 2015 și cea definitivă în 2020. Starea de masiv a atins-o în anul 2020. În această perioadă s-au intervenit cu lucrări de ajutorare a regenerării, descopleșiri. Ca rezultat avem o reușită de 9525 exemplare din specia principală /ha. Arboretul are înălțimi cuprinse între 4-6 metri cu diametrul de 4 – 8 cm. Gradul de afectare la ambele parchete (martor) este zero.

Menționăm faptul că, la toate aceste parchete s-a intervenit cu o metodă mecanică de protecție a puietilor și semințisului prin împrejmuirea parchetelor cu plasă de sârmă. După instalare, la puțin timp aceasta a fost deteriorată în multe locuri, pe unde treceau animalele și intrau în interiorul parchetului și continuau să pască semințisul sau puietii. Restabilirea acestora în multe cazuri nu mai era posibilă.

S-a analizat toate parchetele parcurse cu lucrări de reconstrucție ecologică și impactul cervidelor asupra regenerării parchetelor s-a înregistrat pe o suprafață de 46,6 ha, având diverse grade de afectare. Cu un grad de afectare de 30%-50% sunt 6 parchete cu o suprafață de 12,2 ha, însă cu afectare de 60-70 % - 22 parchete, cu o suprafață de 34,4 ha. Menționăm faptul că, anual pentru regenerarea teritoriilor s-au realizat semănături de ghindă, s-au sădit puietii, unde s-au produs supracheltuieli. Conform inventarierii în toate parchetele procesul de regenerare este vizibil (prezența semințisului, culturilor silvice), însă datorită pășunatului, arboretele respective nu pot fi prezentate în stare de masiv. Vătămările produse de cervide au importante repercusiuni asupra plantațiilor prin aceea că: necesită completări cu puietii în decursul a mai multor ani, contribuie la scăderea calitativă a lemnului, vătămările intense duc la pierderea a câțiva ani de creștere și uneori la distrugerea întregii plantații, obligând la reluarea completă a lucrărilor de plantare. Pentru

Înlăturarea acestei situații, care se agravează cu timpul, este necesară crearea unui echilibru biologic între vânat și pădure.

Recomandări: Reglarea numerică prin:

- repopularea cervidelor
- extragerea selectivă.

Propuneri de măsuri pentru ameliorarea stării populațiilor de cervide din Rezervația Codrii:

- Monitoring riguros asupra perioadei de reproducere (boncănit) în scopul evidențierii și aprecierii potențialelor trofee de cervide;
 - Instalarea în sectorul silvic nr. 1 a rezervației a 1-2 instalații de hrănire (a 2 locuri de concentrare a animalelor);
 - Instalarea unui turn de observație, ce poate fi utilizat pentru realizarea extragerii selective a cervidelor;
 - Procurarea hrănilor suplimentare pentru atragerea animalelor în locuri special prevăzute, inclusiv pentru efectuarea activităților de reglare numerică a acestora;
 - Pregătirea solului pentru remize (însămânțări cu lucernă);
 - Instalarea camerelor video de monitorizare a animalelor în locurile lor de concentrare;
 - Utilizarea aparatelor de zbor (drone) în identificarea și evaluarea cervidelor în teren;
 - Înfiiințarea serviciului cinegetic (1 inginer, 2 pădurari de vânătoare);
 - Asigurarea maiștrilor de vânătoare cu echipament de teren și transport adecvat.
- Vă mulțumesc pentru atenție!

Discuții:

SAVIN A. Ați pus parcele de probă pentru determinarea afectării, deci în ce sectoare? Nu ați pus și în sectorul II?

JARDAN N. Toate probele atât cele afectate cât și cele martor au fost instalate în sectorul I, unde grupurile de cervide sunt concentrate. Sectorul II este populat preponderent cu cerb nobil, care sunt doar 52 de exemplare și impactul este minim.

SAVIN A. Privitor la capacitatea de suport a terenurilor, la moment aveți optim 23-25 exemplare de cerb la 1000 ha pentru rezervație. Studiu asupra efectivelor optime s-a realizat în anul 2013, deja 10 ani. La moment capacitatea de suport pentru cervide a scăzut din cauza schimbării stării pădurii. Acum 23-25 exemplare sunt prea multe pentru capacitatea pădurii.

JARDAN N. Desigur că ar fi necesar de actualizat efectivul optim la condițiile și starea pădurii din ziua de azi.

MANIC Gh. Oferim cuvântul dlui Savin Anatol, doctor în științe biologice, conferențiar cercetător, cercetător științific coordonator, cu subiectul: **Starea de sănătate a cervidelor și nivelul de hibridizare.**

SAVIN Anatolie. Stimați colegi, venim inițial cu starea situației cerbilor pentru că nu putem a da careva recomandări fără a cunoaște situația și istoricul populării cerbilor. S-a hotărât în anii 50 de a popula ecosistemele Republicii Moldova, după un impact puternic al lupilor pe care l-am avut în anii 40-50. Numărul de copitate în Moldova nu că s-a redus dar s-a adus practic la zero, se întâlnea foarte rar căpriorul. La o decizie la momentul acela nu prea argumentată bine a fost începută popularea cerbilor în zona centrală a Codrilor Centrali, inițial cu cerbul Maralul de Askania, care prezintă un hibrid din mai multe subspecii de cerb nobil. Acest hibrid Maralul de Askania a fost selectat, deoarece el era populat în rezervația Askania Nova, unde condițiile erau foarte aride și s-a crezut că pentru zona noastră acesta ar fi bine. Inițiatorul a fost dl Uspenschi, doctor la Academia de Științe, care a fost cândva directorul acestei rezervații. Deci 99 de exemplare de cerb Maralul de Askania a fost populat în zona Rădeniului, Corneștiului, care pe parcurs s-a dispersat și în zona Codrilor. În perioada anilor 59-83 a fost populată cu 196 de exemplare de cerb cu pete de la Răsăritul Depărtat. Aici a fost o dilemă cine a luat această hotărâre de a popula cu cerb cu pete din Răsăritul Depărtat, care este o specie invazivă pentru teritoriul nostru. Mai mult ca atât, cunoașteți că fiecare element al faunei din zona dată acumulează un set

de trăsături ale zonei, am în vedere aspectul parazitar. Pe parcursul anilor 75-80 a fost populat cu cerbul comun, așa zis central european din Rezervația Voronej, care reprezintă de asemenea un cerb necaracteristic zonei noastre, zonei carpatine. La sfârșitul anilor 70, începutul anilor 80 noi aveam în pădurile noastre 464 de cerbi. Către anii 82 cerbii nobili alcătuiau 600 de specimene, iar cerbul cu pete erau 250. Această situație de populare simpatică a două specii de cerb era recunoscută către anii 80 prin apariția lucrărilor dlor Munteanu, Luncașu, care propunea extragerea cerbului cu pete din zona Codrilor Centrali și stimularea procesului de selecție, de dirijare durabilă a cerbului comun prin introducerea în această zonă și selectarea genetică, îmbunătățirea cu structuri genetice a populației cerbului comun prin popularea cerbului carpatin.

La diverse conferințe științifice noi argumentam necesitatea înlăturării cerbului cu pete din zona de centru și îmbunătățirea structurii genetice a cerbului comun.

La începutul anilor 2000 efectivele ambelor specii s-a egalat și această situație noi am avut-o până în anii 2019. Începând cu anul 2019 s-a văzut o creștere în toată zona centrală a R. Moldova, o creștere substanțială a efectivului de cerb cu pete.

Pe parcursul a 13 ani (2012-2024) efectivul Cerbului comun a crescut de la 209 la 384 cerbi (cu 87%) ce este asigurat de o creștere medie anuală de circa 6,7%, iar la un spor mediu anual posibil de peste 10% efectivul putea fi de circa 700 cerbi, când 30% femele au progenituri.

În perioada anilor 2012-2024 efectivul cerbului cu pete a crescut (cu 370%) de la 182 la 854 specimene, având o creștere medie anuală de 28,4 % (de 4,2 ori mai mare în raport cu această creștere la cerbul comun).

Densitatea medie în 2024 a populației Cerbului comun (suprafața populată 40,2 mii ha cu 384 C. c.) este de 9,6 sp./1 mie ha cu variații de la 2,8 sp /1 mie ha (ÎS Tighina) la 35,7 sp. /1 mie ha (RN Plaiul Fagului). Densitatea medie în 2024 a populației Cerbului cu pete (supraf. populată 23,6 mii ha cu 848 C.p.) este de 35,9 sp./1 mie ha cu variații de la 19 sp. /1 mie ha (ÎSC Strășeni, unde populează doar o porțiune 5-6 mii ha a întreprinderii) la 91,9 sp. /1 mie ha (RN Codrii).

Astfel, în prezent în zona Codrilor Centrali la o suprafață de circa 24 mii ha (RN Codrii - 5,2 mii ha, RN Pădurea Domnească-5,9 mii ha, RN Plaiul Fagului- 5,6 mii ha, ISC Strășeni- 13 mii ha) populează peste 1100 cerbi cu o densitate medie de circa 46 cerbi la 1000 ha, mult peste capacitățile de suport a ecosistemelor populare. Tot odată în populațiile simpatică de cerbi avem densități medii de: 58,9 sp. /1000 ha (RN Plaiul fagului); 101,3 sp. /1000 ha (RN Codrii). Densitățile optimale pentru cerb în ecosistemele forestiere naționale pot varia de la 9 la 25 sp./1 mie ha cu o medie de 12 sp./1000 ha și ar putea popula, conform Concepției de dezvoltare a gospodăriei cinegetice naționale (Hotărârea Parlamentului nr.1442-XIII din 24 decembrie 1997) - circa 100 mii ha (peste 220 mii ha)- cu un efectiv de circa 2000 cerbi (3500 cerbi). Din 29 cerbi cu pete extrași în 1988 – 3 (10%) aveau trăsături fenotipice evidente de hibridizare, proces semnalat pe parcursul a peste 50 de ani (din anii 1970).

Pe parcursul anilor 2012-2024 în zona Codrilor Centrali coraportul între efectivele cerbului cu pete și celui comun a crescut de la 1,49 la 2,3 în ultimii ani. În rezervația Codrii pe parcursul acestor ani efectivul cerbului comun are o creștere medie anuală neînsemnată (1,8 %) cu variații de la 34 la 52 specimene în contrast cu cerbul cu pete efectivul căruia a crescut de la 85 specimene la 475 (35,3 % în mediu anual) având actual astfel o superioritate numerică de 9,1 ori.

În Codrii norma ecologică este depășită de 6 ori, adică dacă după capacitățile de suport a terenurilor silvice din rezervație nu este mai mare decât 18-19 cerbi la 1000 ha. Deci în total ar trebui să avem nu mai mult de 80-90 de cerbi, însă avem peste 850. Bineînțeles, că presiunea care o exercită aceste specii, dar să nu uităm că avem și 280 de căpriori. Și când se determină capacitatea de suport a terenurilor pentru cervide se are în vedere și căpriorul, care ar fi 70-80 de căpriori la 1000 ha. Dacă raportăm la 5200 ha, atunci 280 de căpriori nu este o mărime esențială. Cerbul cu pete în zona centrală ca atare nu ar trebui să fie, noi l-am introdus aici neargumentat și dacă vorbim despre cum putem noi rezolva acum.. La noi sunt două zone unde cerbii populează, aceasta este Întreprinderea Silvică Tighina, unde sunt 67 cerbi, cândva au fost 130 de cerbi, dar impactul

răpitorilor care este lupul și șacalul depășesc norma ecologică de 4-5 ori, lupi sunt 18 la număr. Problema cerbului cu pete este foarte acută în Rezervația „Codrii” care depășește de 9 ori cerbul comun și la Rezervația „Plaiul Fagului”, această situație se înăsprește din an în an. Cerbul cu pete este o specie agresivă, care se acomodează la condițiile antropogene care le avem. Recunoaștem că Rezervația Codrii nu este acea pădure care era până în anii 2000 și avem alt tip de pădure acum. La acest tip de pădure cerbul comun nu se acomodează, de aceea el s-a retras. S-a retras din cauza că nu avem în ecosistemele noastre silvice condiții foarte bune pentru cerbul nobil. Cerbul cu pete exploatează la maxim acest potențial care îl avem noi acum.

Privitor la hibridizare, se cunoștea existența hibridilor după lucrările din unele țări din Europa unde era populat cerbul cu pete, însă acolo cerbul cu pete se popula în ținuturi, terenuri îngrădite și se folosea pentru obținerea pantocrinei, erau gospodăriile care aveau ca scop extragerea pantelor. La Răsăritul Îndepărtat cerbul cu pete a fost descrisă ca o subspecie, după care s-a constatat că acela era un hibrid dintre Maralul Siberian și cu cerbul cu pete. Cu toate acestea a fost introdus aici și populat împreună cu Maralul de Askania, care are mult comun cu Maralul de Siberia. Și acum ne întrebăm ce să facem, după o perioadă de 70 de ani în care nu s-a gestionat durabil aceste specii. Ce înseamnă gestionare durabilă a speciei, înseamnă aducerea capacității de suport a terenului sau a efectivului speciei date la capacitatea de suport a terenului. Dacă atingem un efectiv mai mare decât capacitatea de suport a terenului, noi trebuie să intervenim prin metode, în știința cinegetică este cunoscută toată intervenția, este extragerea selectivă a anumitor specimene care nu corespund statutului speciei. Pe parcursul mai multor ani acest statut al speciei este încălcat flagrant de către hibridii care se formează. În anii 80-90 s-a făcut o încercare de selecție, unde s-au extras cerbii cu pete și hibridii cerbului comun

MANIC Gheorghe. Oferim cuvântul dnei Nistoreanu Victoria, doctor habilitat în științe biologice, conferențiar cercetător, șef Centru de Cercetare a Faunei Terestre

NISTREANU Victoria. Stimați colegi, în cadrul unui proiect internațional, am avut posibilitatea cu acordul direcției rezervației anul precedent să implementăm un protocol nou de monitorizare a faunei terestre cu ajutorul fotocapcanelor. S-au instalat fotocapcane în sectorul II, unde este și zona strict protejată, dar și acolo am văzut probleme ca și consecințe ale suprapopulării cervidelor. Pășunatul excesiv: Supraaglomerarea cerbilor duce la pășunatul excesiv, ceea ce afectează grav diversitatea plantelor, integritatea solului și regenerarea pădurii. Cerbii produc daune deosebit de grave, deoarece se hrănesc cu puieți tineri, împiedicând semnificativ eforturile de regenerare a pădurii, ei pot reduce drastic vegetația de la sol și arbuștii mici, schimbând condițiile habitatului pentru alte specii de faună și perturbând rețeaua trofică. Este cunoscut și impactul asupra recoltei și sănătății pădurilor: Terenurile agricole suferă adesea de invaziile cerbilor, ceea ce duce la daune directe asupra recoltei și pierderi financiare pentru fermieri și populația locală. În păduri, daunele fizice cauzate de cerbi, cum ar fi desprinderea scoarței și călcarea vegetației, pot duce la pierderi economice. Aceste daune necesită intervenții costisitoare, inclusiv replantarea și creșterea eforturilor de gestionare a pădurilor pentru a recupera efectele adverse.

Statutul speciei: la densitatea actuală a populației de cerbi (densitate medie de cca 46 cerbi la 1000 ha), în special a celui cu pete, în rezervație, când aceștia se confruntă cu o lipsă de hrană în timpul iernii și provoacă pagube semnificative pădurilor, cu prezența fenomenului de hibridizare, a început fenomenul de degenerare a speciei *Cervus elaphus* - pierderea totală sau parțială a unor însușiri morfologice sau funcționale și destabilizarea statutului genetic al speciei.

Gestionarea populațiilor de cerbi și atenuarea impacturilor acestora implică investiții financiare substanțiale. Costurile asociate cu implementarea unor strategii eficiente de management al cerbilor, cum ar fi vânătoarea etică, construirea de garduri și alte măsuri de descurajare, sunt considerabile, dar esențiale pentru menținerea echilibrului ecologic și a viabilității economice. În prezent, aproximativ 5000 de cerbi sika sunt vânați anual în Scoția (www.dcs.gov.uk), dintre care Comisia Forestieră din Scoția vânează 3000. Alte metode eu nu le

văd, decât vânarea etică, anume reglarea numerică a cerbilor. Noi trebuie să ne gândim la echilibrul naturii, pentru că la toate organismele animale când este o suprapopulare apar boli, crește mortalitatea, crește parazitismul. Vă mulțumesc pentru atenție!

MANIC Gheorghe. Oferim cuvântul dlui Lozan Aurel, doctor în științe biologice, expert forestier, cu subiectul „**Noi realități pentru managementul forestier și cinegetic integral din Republica Moldova: experiențe din Uniunea Europeană (Germania)**”.

LOZAN Aurel. Bună ziua, stimați colegi, dle Director General, dl Secretar de Stat. Împreună cu dl Purcic am avut și avem colaborare cu Universitatea Dezvoltare Sustenabilă din Germania, facultatea Silvicultură și Mediu, eu personal am fost la finele anului acolo cu teme legate de regenerarea pădurii, tehnici de împădurire, reîmpădurire, reconstrucții, dar ne-am ciocnit și de problema pe care o punem astăzi în discuție și o să vă împărtășesc careva experiențe de acolo.

Aici aduc niște cifre, privitor la Germania și R. Moldova, parcă nu au nimic comun, dar totuși au ceva comun. Sunt niște cifre incomparabile după suprafață, resurse, creșteri la unitate de suprafață, suntem absolut diferiți. Germania (357,386 km²): 11,4 million ha, 78,7 milioane m³ lemn picior, 32% suprafață. Păduri mixte (conifere/foioase): 11,2 m³/ha/an, 121,6 milioane m³ creștere/an, 76 milioane m³/an lemn recoltat. Republica Moldova (33,846 km²): 0,468 million ha, 0,45 milioane m³ lemn picior, 13,8 % suprafață. Păduri foioase: 3,3 m³/ha/an, 1,236 milioane m³ creștere/an, 0,6 milioane m³/an lemn recoltat.

Monoculturile în Germania sunt o provocare indusă economic, 25% din suprafață, specii: pin silvestru, molid, altele. Au mari probleme cu incendiile, dăunători/boli, speciile de vânat compromit regenerarea naturală/artificială, nu numai în monoculturi. Deja vin cu niște idei care să le împărtășesc.

Resurse cinegetice: date comparative:

Germania: peste 300000 km²; peste 350000 vânători (oficial), specii principale: cerb comun (≈1,7 milioane/60000 harvest bag), mistreț (2-2,5 milioane/550000 harvest bag), căprior, vulpea roșie, iepurele de câmp; €750 milioane/anual generate în activitatea economică, peste €1 miliard/anual investite în protecția vânatului și habitatelor. Resurse supra-abundente (*vânătoare de trofee impunătoare / zeci de medalii de aur anual, produsele de vânat puse în comercializare*).

Republica Moldova (2023): toată țara (Anexa 1 la HG 254/2021) (ex. mun. Chișinău, Bălți, Tiraspol și Tighina), specii principale: cerb comun (410), cerb cu pete (hibridi) (≈600), căprior (8555), mistreț (2074), nevalorificat și subestimat ca activitate economică, resurse sub-optimale.

Discutând cu silvicultorii, pădurarii din Germania, învinuiesc vânătorii că nu-și îndeplinesc misiunea. Ei au o problemă mare cu compromiterea regenerării. Când au început să regleze numeric, au venit sub aspect de conservatoriști și au stopat vânătoarea, ca rezultat au început să crească efectivele și respectiv a început să compromită pădurea. Au început să pună aceste pierderi pe aspect monetar, sunt pierderi enorme. Sunt mai multe provocări, care sunt comune atât în Europa cât și la noi. Am cerut sugestia specialiștilor de acolo, ce am face noi fiind o țară mică cu 600 cerbi, care 80% sunt hibridi. Germania tot are cerbi cu pete, dar sunt izolați. După cum a spus dl. Savin condițiile noastre pentru cerb comun sunt deteriorate, cerbul comun fiind la limită, având specia agresivă cerbul cu pete care va fi dominant. La ei este invers, condițiile cerbului comun sunt mai mari, respectiv cerbul cu pete care îl au izolat este menținut biologic sau ecologic.

Am discutat cu un director de la Rezervația Biosferei, care mi-a relatat că la ei domină cerbul nobil, noi germanii care aducem pe an zeci de medalii de aur din vânătoare de trofee, noi permitem o dată în an câteva zile, vânătorilor, oricine din lume pot veni, care respectă legislația managementului cinegetic, și vânează orice fără limite. Dacă dorim să avem cervide cu abilități de animal sălbatic, el trebuie vânat. Vânătorul înlocuiește prădătorul-top. În lipsa prădătorului-top noi avem situații pe care le avem noi în Republica Moldova. După vânanare rămân exemplarele viabile și sunt vânată cele care nu fac față. Ei permit așa ceva într-o arie protejată. Privitor la hrănituri,

ne-a sugerat să nu hrănim animalele adițional, unde doriți să aveți o balanță ecologică naturală. Doar cu excepția dacă d-voastră doriți să transformați zona protejată într-un țarc sau o fermă.

Sugestii împărtășite de colegii din Germania:

Scenariu #1. Lucrurile cum sunt acum (supra-abundența speciilor/hibridizilor), regenerarea pădurii compromisă. Degradarea arboretelor (habitatelor forestiere), echilibru ecologic alterat (consecințe), pierderi monetare mari, hibridizarea (poluarea genetică) va continua.

Scenariu #2. Reducerea presiunii asupra păduri (ariei protejate), reglarea numerică, vânătoarea selectivă, menținerea unui echilibru ind./ha, hibridizarea nu este relevantă (Regenerarea nu este primordială)

Scenariu #3. Recrearea unei populații stabile de cerb comun (nominal), eliminarea ambelor specii & hibridizilor, vânătoarea totală / selectivă, repopularea cu specia nominală, hibridizarea este factorul relevant (Regenerarea este primordială).

Activez în proiecte de investiții în Europa, în țară, dar nu am văzut nici un proiect pentru managementul sustenabil și conservarea animalelor sălbatice. Este nevoie de un program național amplu, așa numit program pentru managementul sustenabil și conservarea animalelor sălbatice. Aici sunt toți actorii: Ministerul mediului, Agenția Moldsilva, știința, rezervațiile, ONG. Noi avem Programul de Extindere și Reabilitare, tot așa poate fi și unul pe faună sau animalele de interes cinegetic. Foarte interesant este că dacă nu vom lua măsuri acum, costurile vor fi mai mari. Noi investim în regenerarea pădurii, în extindere, reabilitare, reconstrucție, noi aducem specii care nu sunt potrivite condițiilor staționale, dar aici pierdem mai mult în zona de pădure, unde am putea asigura regenerarea naturală și am putea elimina costurile care ar putea veni pe umerii noștri în viitor. Vă mulțumesc pentru atenție!

DURBALĂ Victor. dl Lozan, ați punctat acolo unde este necesar, eu cu dl Savin discutăm cu 10 ani în urmă ce ține de menținerea echilibrului. Cu părere de rău la noi foarte mulți politizează sectorul acesta de reglare numerică sau intervenție un pic mai dur și nu vor să-și asume și eu sper chiar ședința de astăzi o să ne deie o claritate și fiecare o să știm ceea ce avem de făcut. Mulțumim dl Lozan, eu mă uitam la investiții după cum spuneți în Germania, am văzut că investiții din cinegetică este de 1mlrd de euro și făcând un calcul cât face Moldsilva și practic nici 350 euro nu avem anual. Doar din vânatul de trofee putem obține mai mult decât investim noi anual.

HAJDER Gheorghe. Vă mulțumesc dl Lozan pentru studiu, vă rog să-mi transmiteți și mie acest raport, deoarece se bate cap-n cap cu programul național și o să luăm măsuri, sunt de acord, dar rugămintea mea față de societatea civilă, profesori, să discutăm mai mult despre acest subiect, pentru că, când vom ieși cu anumite măsuri, ele vor fi văzute foarte prost în societate și vom fi priviți ca cei care omoară, dar nu care fac o reglementare de a restabili echilibrul ecologic. Poate este nevoie de un plan național ca să putem să pornim un proces sănătos pentru pădurile noastre și pe altă parte noi tot înțelegem că problema este în zona de centru și de aici trebuie să începem ca să reglăm. Acțiunile sunt clare, că sunt necesare și probabil că costurile vor fi mult mai mari dacă o să așteptăm, dar înainte ca să pornim trebuie să avem o comunicare eficientă, că până la urmă contează foarte mult cum suntem priviți și ceea ce facem, că de altfel se compromite tot ceea ce vrem să facem și ne trezim cu tot felul de proteste, crize, care tot vin din partea oamenilor care nu cunosc. Pe de altă parte aș spune că și noi vom avea o anumită responsabilitate dacă noi nu o să ne asigurăm ca ei să cunoască și să înțeleagă, care vor fi urmările și consecințele în cazul în care noi nu acționăm la momentul potrivit.

MANIC Gheorghe. Oferim cuvântul dlui Rusu Ștefan, doctor habilitat în științe biologice, conferențiar cercetător, șef Laboratorul parazitologie și helmintologie, Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova, subiectul: **Parazitofauna cervidelor, riscuri care pot apărea în cazul suprapopulării excesive și metode de ameliorare.**

RUSU Ștefan. Stimate domnule Director General, Stimate domnule Secretar de Stat, Stimați colegi,

În continuare, vă voi prezenta un raport succint privind rezultatele studiului diversității parazitare la cervide din cadrul Rezervației Naturale Codrii. Studiul a fost realizat de cercetătorii din cadrul laboratorului de Parazitologie și Helminnologie al Institutului de Zoologie, USM.

În cadrul aceste întruniri, s-a menționat că efectivele de cervide din Rezervația Naturală Codrii sunt extrem de numeroase și generează prejudicii semnificative pădurii. Pe lângă aceste aspecte, doresc să subliniez și pericolele pe care parazitozele prezente la cervide le pot aduce mediului înconjurător.

Studiul a avut ca obiectiv cercetarea parazitozelor la specii precum cerbul nobil, cerbul cu pete, căpriorul și bovinele care pășunează în apropierea rezervației. Rezultatele investigațiilor au relevat un nivel înalt de infestare parazitara atât la cerbul comun, cerbul cu pete, cât și la căprior. Cercetările au demonstrat că agenții parazitari identificați în fauna sălbatică sunt, în mare parte, comuni și pentru animalele domestice și viceversa. Astfel, au fost identificate 11 specii de paraziți care afectează atât cervidele, cât și bovinele.

Cel mai mare nivel de infestare parazitara a fost înregistrat la cerbul cu pete, unde frecvența mixtinvaziilor a fost de 100%. Comparativ cu nivelul de infestare al cervidelor din Rezervația Naturală Plaiul Fagului, mixtinvaziile identificate la cervidele din Rezervația Naturală Codrii au fost mult mai ridicate. De asemenea, cercetările au arătat că agenții parazitari identificați contribuie semnificativ la scăderea calității produselor obținute de la aceste animale. Paraziții influențează negativ starea de sănătate a animalelor, statutul lor clinic și, în mod direct, calitatea și productivitatea acestora.

De asemenea, s-a constatat că cervidele nu doar că sunt infestate cu endoparaziți, dar și cu ectoparaziți într-o proporție considerabilă. Studiul a relevat faptul că odată cu repopularea Rezervației Naturale Codrii cu cerbul cu pete, a fost introdusă și o specie invazivă de ectoparaziți, respectiv *Lipoptena cervi* și *Lipoptena fortisetosa*. S-a stabilit că aceste specii de ectoparaziți nu doar că afectează cervidele, dar au fost identificate și la bovine și ecvine.

În scopul prevenirii și combaterii parazitozelor identificate la cervide, au fost elaborate, administrate, brevetate și implementate procedee antiparazitare, care, în urma utilizării acestora, permit reducerea semnificativă a nivelului de infestare.

Vă mulțumesc pentru atenție.

DURBALĂ Victor. D-voastră ați vorbit pe înțeles științific, dar în linii generale ar fi că cerbul cu pete este mai bolnăvicios, cu o încărcătură parazitara mai înaltă, dar acolo unde ei sunt mai puțini este mai sănătos.

MANIC Gheorghe. Oferim cuvântul dlui Ciorchină Petru, inginer șef în silvicultură, Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, subiectul: **Regenerarea arboretelor în contextul numărului exagerat de cervide.**

CIORCHINĂ Petru. Bună ziua, stimată audiență. Am onoarea de a vă prezenta rezultatele unui început de studiu privind impactul cervidelor asupra regenerărilor din Plaiul Fagului.

Problema capitală a gestionării pădurilor, este de natură ecologică și privește refacerea echilibrului acestor ecosisteme care, în decursul timpului, a fost grav perturbat prin acțiuni antropice nehibzuite, în special ca urmare a gospodăririi neadecvate a arboretelor obținute prin substituirea pădurilor cu structuri naturale, stabile.

Relațiile cauzale care au condus la apariția vătămărilor produse de cervide în ecosistemele de cvercinee s-au făcut pe fondul existenței unei strânse interdependențe dintre pădure și vânat, ce obligă pe silvicultor să cunoască atât biologia și modul de gestionare a vânatului, precum și măsurile ce se impun în scopul de a preveni sau de a elimina efectele nefavorabile generate de vătămările produse.

În actualele circumstanțe când se pune tot mai mult accentul pe creșterea rolului pădurii, ca resursă naturală regenerabilă, pentru satisfacerea necesităților vitale ale omului, prin oferirea de produse organice indispensabile vieții umane și a unor servicii sociale de o excepțională valoare, majorarea producției de biomasă vegetală forestieră devine o preocupare primordială a silvicultorului. Rezervația Științifică „Plaiul Fagului” a fost înființată în anul 1992 la 12 martie cu obiectivul principal de a ocroti pădurile seculare de fag și a proteja fauna acestor păduri.

Rezervația Naturală „Plaiul Fagului” are ca scop principal protecția mediului și conservarea biodiversității locale, cercetările silvice. Reieșind din acest scop activitățile de baza sunt: efectuarea de cercetări științifice, educarea și instruirea ecologică a populației, reconstrucția ecologică a arboretelor.

Animalele sălbatice pot produce sau pot provoca indirect vătămări diverse în păduri. Vătămarea sau degradarea este provocată în primul rând prin consumul unor părți de plantă de către cervide dar și prin bătătorirea și tasarea solului, respectiv prin smulgerea sau julirea scoarței arborilor.

Vătămări produse de cervide: În cazul prejudiciilor provocate de cervide, intensitatea vătămării depinde în mare măsură de vârsta arboretului și caracteristicile acestuia (specii existente, desime, suprafața, accesibilitate și altele), respectiv de densitatea populațiilor de animale sălbatice.

Animalele sălbatice provoacă prejudicii prin: roaderea sau consumul puieților, respectiv al frunzelor, mugurilor, lujerilor, scoarței, rădăcinilor; consumul fructelor și semințelor (îngreunarea regenerării naturale); strivirea puieților; rănirea scoarței sau a cojii arborilor și arbuștilor; tasarea solului în anumite zone.

Pentru determinarea impactului asupra regenerărilor naturale în cadrul ÎSRN „Plaiul Fagului” au fost stabilite câteva obiective: cartarea vătămărilor produse de cervide; determinarea gradului de vătămare a puietului în parchetele parcurse cu rec. ecologică; stabilirea tipurilor de daune cauzate de către cervide regenerărilor naturale; efectuarea unui studiu silvo-cinegetic pentru stabilirea efectivului optim al populației de cerbi în raport cu bonitatea stațiunilor forestiere; impactul cervidelor asupra florei din zona strict protejată.

În parcelele 16D, 17E, 51H au fost amenajate puncte pentru monitorizarea intensității de pășunat. Puieții au fost verificați în fiecare parcelă de monitorizare în luna mai și în octombrie, împărțiți în două categorii de înălțime – până la 1 m și de la 1 la 1,5 m. Folosind aceste două categorii a fost evaluată o proporție a pășunatului cauzat de cervide. Toate speciile de arbori prezente în punctele de monitorizare au fost păscute dar în diferite proporții.

De asemenea analizând intensitatea pășunatului raportat la numărul de exemplare de cervide se observă o corelație strânsă între densitatea cerbilor și puieții vătămăți. Astfel parcelele 16D și 17E fiind în zona de centru a rezervației unde concentrația de cerbi este foarte mare se observă distrugerea totală a puieților iar în parcela 51H care se afla la periferia rezervației și este slab populată de cerbi se atestă vătămări slabe ale puietului.

Observațiile făcute în cadrul regenerărilor inventariate, au arătat că puieții vătămăți de cervide se distribuie într-un mod neuniform, existând zone cu o intensitate mare a vătămărilor sau zone fără vătămări.

Specific pentru aceste parchete studiate este faptul că suprafețele se repartizează pe patru categorii de vătămare (slab, mediu, puternic și regenerări compromise). Frecvența cea mai mare a pășunatului este înregistrată pe suprafețele caracterizate prin grad de vătămare „puternic și regenerări compromise”.

În parchetele vătămăte de cervide cu porțiuni de vătămare maxim duc la degradarea calității arboretelor, ca urmare a vătămărilor repetate pe parcursul anului asupra arboretelor tinere de către cerbi. Regenerarea naturală a speciilor rare este destul de dificilă pentru unele specii, din cauza impactului puternic al cervidelor în zona strict protejată. Din observațiile ultimilor ani, putem concluziona, că se atestă un presing al cervidelor asupra populațiilor speciilor rare: *Lilium martagon*, *Listera ovata*, *Platanthera bifolia*, *Cephalanthera damasonium*, *Daphne mezereum* și nu doar. În populația de *Lilium martagon* din parcela 40, din cele 15 exemplare generative, la 8 au fost mâncate inflorescențele, astfel diminuând capacitatea înmulțirii prin semințe a speciei.

Desigur că numărul mare de cervide poate avea un impact substanțial și asupra structurii și compoziției arboretelor pe termen lung, respectiv și asupra diversității fitocenotice a covorului vegetal din aceste arborete.

Concluzii:

1. Slăbirea ritmului de creștere în înălțime a puietilor, fapt ce prelungește perioada necesară pentru formarea stării de masiv în arboretele în curs de regenerare.
2. Degradarea calității arboretelor, ca urmare a vătămărilor repetate pe parcursul anului asupra arboretelor tinere de către cerbi.
3. Simplificarea compoziției arboretelor, determinată de sensibilitatea unor specii lemnoase mezofite (stejar pedunculat, cireș), care sunt treptat eliminate din arborete din cauza schimbării regimului termic al habitatului.
4. Reducerea diversității biologice forestiere prin dispariția unor specii de plante sensibile, cum ar fi orhideele, ferigile etc., ca urmare a modificărilor pe termen lung ale regimului termic și hidric în regenerările unde formarea stării de masiv este întârziată, precum și a secetelor prelungite.
5. Pășunatul intensiv de către cervide duce la inhibarea regenerării pădurilor existente, care le face vulnerabile la boli și schimbări climatice.

MANIC Gheorghe. Oferim cuvântul dlui Chihai Andrian, inginer cinegetician, Î.S. „Î.S.C. Strășeni”, subiectul: **Regenerarea arboretelor în contextul numărului exagerat de cervide.**

CHIHAI Adrian. Bună ziua stimată audiență. ISC Strășeni în conformitate cu Amenajamentul silvic din anul 2021 gestionează o suprafață de 12844 ha fond forestier, dar și cinegetic care se suprapune peste cel forestier în totalitate. Gestionarea fondului cinegetic cuprinde o multitudine de lucrări ce țin de: asigurarea pazei, asigurarea complexelor de măsuri cinegetice dar și agrotehnice de întreținere a efectivului și anume: confecționarea și repararea obiectivelor de vânat. Paza este asigurată nemijlocit de către paznici de vânătoare, dar și întreg personalul cinegetic (30 pădurari, 6 maiștri silvici, 3 adjuncți, 3 șefi de O.S, și corpul ingineresc al întreprinderii, care asigură paza în timpul orelor de lucru, iar în baza ordinelor de producere în zilele de odihnă, sărbători și pe timp de noapte. Efectivul numeros de animale impune și organizarea câmpurilor de hrană care asigură menținerea și reținerea animalelor în fondul cinegetic dar și furajarea acestora pentru perioada de iarnă. Acestea constituie în total 79,3 ha, dintre care 38,4 ha sunt prelucrate pentru semănatul porumbului, orz, grâu și lucernă, iar restul sunt destinate pentru pășunat. Anual se administrează aproximativ 25 tone de porumb știuleți, grâu și orz 5 tone, fan și lucernă aproximativ 15 tone, și borhot de fructe 60 tone. Toate acestea pentru a susține și menține fauna sălbatică. Asigurarea eficientă a pazei, dar și condiții bune pe perioada rece a anului, face ca efectivul de animale să se simtă confortabil și respectiv se dezvoltă din punct de vedere numeric atingând cote tot mai mari. În unele cazuri în anumite perioade, iarna grupându-se în ciurde, care populează un teritoriu mai restrâns iar efectivul acestora depășește de multe ori efectivul optim admisibil. Conform evaluării din ianuarie 2024 ISC Strășeni are un efectiv de cerb cu pete 243 de exemplare, căprior 534 de exemplare și Mistreț 61 de exemplare. De menționat că pentru ISC Strășeni efectivul optim pe specii se prezintă în felul următor: cerb cu pete 81 de exemplare, căprior 289 de exemplare, mistreț 106 exemplare. În cadrul întreprinderii este organizată o zonă de liniște pentru vânat în toate 3 ocoale silvice pe o S = 1600 ha, delimitate corespunzător metodologiei și informația necesar afișată pe panouri informative. În zona de liniște este reglementată activitatea silvică în perioada de împerechere și apariție a puilor, dar și limitarea la efectuarea vânătorii sportive (nu sa efectuat vânătoarea sportivă de la constituirea zonei de liniște). Anual pentru măsurile de întreținere a animalelor, pază și îngrijirea sunt înregistrate cheltuieli în mărime de 1,2 mln. -1,5 mln. lei, suportate de întreprindere. Încă din anii 2016-2017 s-a observat efectivul mărit al cervidelor prin pășunatul excesiv în regenerările naturale acestea aducând un prejudiciu între 30 și 60% din tot semințișul. Astfel până la moment înregistrându-se

un prejudiciu de 37,7 ha la O.S Scoreni unde semințiș de 3-4 ani nu depășește 50 cm. La O.S. Strășeni este o suprafață prejudiciată de 108,4 ha care la fel în cele mai multe cazuri nu depășește 50-70 cm, în astfel de regenerări Gorunul și Stejarul deja se transformă în tufă. Iar în cadrul O.S. Căpriana au fost prejudiciate 71 de ha. Specia principală prejudiciată fiind Stejarul și Gorunul. Majoritatea suprafețelor ce sunt prejudiciate sunt situate în cadrul zonei de liniște. Reieșind din cele menționate supra, este necesară reglarea numerică a populației de cervide din motiv că sporul anual din acest an a majorat populația acestora, și în cele din urmă vor avea un impact negativ asupra regenerărilor silvice, ce va duce pe viitor la necesitatea revenirii în suprafețele natural regenerate ce sunt prejudiciate cu lucrări de plantare a speciilor de cvercinee.

MANIC Gheorghe. Oferim cuvântul dlui Jardan Viorel, primar com. Lozova.

JARDAN Viorel. Dle Secretar de Stat, dle Director General, stimați organizatori ai evenimentului vă salut. Normal că pentru comuna Lozova, Rezervația Codrii este și carte de vizită și aduce valoare adăugată pe element economic și pe element de materie primă, locuri de muncă și element muzeistic și turistic, elementul biodiversității și calității aerului și la alte capitole, dar iată în acest an ne-am confruntat cu o situație extrem de delicată. Nu cred că este o noutate pentru nimeni privitor la mistreți și intervenția căprioarelor în zona imediată, acolo unde oamenii cultivă terenurile, indiferent de tipul lor, livadă, plantații multianuale, am ajuns în situație delicată de a face *ping-pong* între instituții pe care le reprezentăm. Pe lângă problema care a fost, după discuții cu specialiștii rezervației, seceta și numărul excesiv de animale au cauzat prejudicii, până la practic la distrugerea în totalitate a recoltei din acest an. Am avut o mulțime de solicitări. Culmea este că, pe această platformă intervenim și noi cu inițiativa de a interveni în a modifica Regulamentul Fondului de Rezervă cu intervenție financiară pe linia situațiilor excepționale, pentru că această categorie nu este inclusă. În discuții cu instituțiile ierarhice suntem în imposibilitate de a da răspuns la nivelul așteptărilor. Privitor la calamitățile naturale și cele mai mari probleme generale sunt incluse în legislație, alunecări de terenuri, inundații, incendii, și cele mai grave, dar noi suntem puși în situația când nu am putut soluționa pozitiv problema oamenilor și am cotat-o ca element natural. Aici sunt 4 reprezentanți practic al unui sector agricol din imediata apropiere, dacă pe parcursul anilor erau limitate cantitativ pierderile, dar anul acesta practic toți se plâng că au fost totale. Dacă inițial exista o reacție adecvată a acestor animale, încep a se domestici și nu se sperie de intervenția omului, de semne, sunete. Mulțumim de organizare și sperăm că în perioada următoare se vor lua măsurile de rigoare.

MANIC Gheorghe. Fiecare masă rotundă este urmată de niște concluzii, o rezoluție, acum avem posibilitatea ca să ne expunem toți acei care au unele propuneri de soluționare a problemei care este astăzi pusă în discuții.

BUȘMACHIU Galina, doctor habilitat în științe biologice, conferențiar cercetător, șef Secția știință din cadrul Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”

Stimată audiență, voi aduce la cunoștința d-voastră unele date privitor la cervidele din Rezervația Plaiul Fagului. În rezervație sunt 52 de cerbi nobili, norma ar fi 15-18 exemplare. În afară de speciile de cerb participante la procesul de distrugere a pădurilor prin consumul lăstarilor mai avem și mistreții. În momentul când este plantată ghinda merg pe drumul plantării și colectează ghinda și o consumă, după care apar lăstarii mici și ei sunt consumați. După ce este consumat lăstarul terminal, el se ramifică și se formează sub formă de arbust. În același timp acest consum al lăstarului terminal este o cale de pătrundere a dăunătorilor, printre care sunt multe specii de insecte, care anume pătrund în structura arborelui prin locul unde este traumat vârful sau crenguța. Mai sunt și alte specii care atacă, cum sunt ploșnițele, care acum este o invazie, anume *Corythucha arcuata* – tigrul stejarului, care consumă seva frunzelor de stejar. Deschid căile de pătrundere a diferitor forme de fungi. Vedeti cu toții stejarii la sfârșitul lunilor mai-iunie acoperiți cu fungi, de o culoare albă. Anume aceste căi de pătrundere sunt deschise de aceste insecte, care rod parenchimul de la suprafață, deschid cale de pătrundere și din cauza că nu destul că este

pășunat, este slăbit, dar mai are și această infecție împreună cu toți dăunătorii invazivi, care au apărut ultimii ani pe teritoriul Republicii Moldova. Sunt identificate în jur de 25 de specii care dăunează la diferite plante, o parte din ele fiind asociate cu stejarul. Din cauza că stejarul este foarte vulnerabil la toți un șir de dăunători el are cel mai mult de suferit. Când vorbim despre protecția pădurilor, despre suprapopularea cu cerbi, trebuie să ne dăm seama, că este și în detrimentul populației, pentru că nu o să avem păduri, aer, ape și practic o să stricăm tot ecosistemul. Dacă nu protejăm pădurea, nu reglăm numărul de animale ca să fie și pentru ele comod și pentru populație, adică pădurea n-o să trăiască fără noi, dacă n-o să intervenim. După cum a spus și doctorul Lozan, reglarea este cea mai importantă.

Aș vrea să pun o întrebare: De ce la noi în Moldova specia salcâm nu este considerată specie invazivă și se plantează obligatoriu în rezervație, este un caz absolut inadmisibil. Salcâmul crește foarte rapid, substituie celelalte specii și are un impact absolut negativ anume în rezervații. Plantarea salcâmului este benefică în zonele cu ravene, alunecări de teren etc., dar nici de cum în rezervații sau alte zone forestiere protejate, unde el poate substitui rapid stejarul. Noi suntem practic unica țară europeană unde nu este conștientizat acest fapt și nu avem restricții privind plantarea salcâmului în ariile naturale protejate forestiere.

Vă mulțumesc pentru atenție!

Discuții

DURBALĂ Victor. Vă mulțumim pentru închiderea prezentărilor. Ce ține de reglarea numerică a animalelor foarte bine ați punctat, de aceea astăzi ne-am adunat să luăm o decizie și așteptăm câte mai multe recomandări, acum câte mai multe poziții din partea d-voastră și după care noi vom discuta cu Ministerul Mediului care vor fi soluțiile și până unde suntem gata să ne asumăm ca să excludem una din probleme.

Cu salcâmul chiar o să vedem dacă aveți plantat salcâm în rezervație. Ce ține de ariile naturale protejate, cred că se respectă, dar trebuie să și monitorizez personal. Înafara rezervațiilor se plantează salcâm.

BOAGHIE Dionisie. Stimați domni Secretar de Stat, Director General, Dl. Primar. Problema principală este pădurea. Dar vreau să vedem, ce a vorbit dl primar, că probabil afectarea deja a terenurilor adiacente a proprietarilor este o problemă în plus, ca multstimata noastră guvernare să ia atitudine serioasă și acțiunile trebuie să fie imediate. Afară de faptul că noi avem probleme cu regenerarea intrăm în conflict și cu oamenii, care în loc să-i ajutăm.

Acum aș începe cu faptul ce este o pădure, pădurea este o comunitate densă de arbori și arbuști, altă vegetație și lumea animală și condițiile de mediu formând împreună o unitate care este capabilă să îndeplinească o funcție social-ecologică. Animalele sunt parte componentă a pădurii, dacă n-o să avem arboret n-o să avem nici animale, nici alte specii floristice. Problema cervidelor cum spuneau colegii, după suprafețele de probă care au fost prezentate este foarte clar că a fost afectată în totalitate regenerarea pădurii. Dacă în Codrii noștri unde sunt cele mai favorabile condiții să avem păduri sănătoase, regenerate natural, dacă aici nu reușim atunci, unde? Lumea, chiar jurnaliștii înțeleg că rezervația este ca un borcan, adică conservăm..., ce conservăm? Am pus capacul și rămâne totul intact. Rezervația a fost creată ca noi să păstrăm ceea ce avem pentru viitor și atunci când un mediu nu face față, ce faci? Este omul care vine cu niște lucrări care ajută pădurea să crească mai departe. Trebuie de lucrat în interesul pădurii. După cum ați văzut un gorunet unde în loc de arbori tineri cresc niște tufe, acolo nu va mai fi semințiș și nici pădure.

Agenția Moldsilva, Ministerul Mediului trebuie să asigure ca pădurea pe viitor se va regenera și vom avea păduri sănătoase. Și atunci trebuie să intervenim. Ce să facem mai departe? După cum a spus și dl Lozan, trebuie extrași, așa fac toți oamenii care se gândesc la viitor. Chiar aș merge pe varianta total de extras, mai ales care sunt hibrizi, rămân și pentru studii pentru cei care vor să-i studieze, dar pe noi ne interesează pădurea. Extragem în totalitate, după care populăm cu cerbul nobil. Dar revin iar la păduri să fim foarte atenți, menirea noastră este să păstrăm pădurea și atunci trebuie să facem tot posibilul ca această pădure să regenereze, acolo unde nu poate singură s-o ajutăm, unde este compromisă să venim cu plantări, să avem păduri sănătoase.

ROȘCA Ion. Onorat prezidium, stimați colegi. Eu subscriu asupra faptului că susținem din partea colectivului Grădinii Botanice și a Consiliului Științific. În urma discuțiilor pe care le-am avut în colectiv susținem faptul intervenției asupra reglării numerice a populației de cervide în cadrul rezervației. Argumentez acest fapt. În noiembrie anul trecut am avut o expediție pentru colectarea ciupercilor, deoarece am avut o expoziție în cadrul Grădinii Botanice. Am nimerit într-o unitate amenajistică din cadrul rezervației, unde m-am îngrozit de fapt, deoarece părea o unitate a unei stâne. Video-urile pe care le-a prezentat colega Natalia, erau cu frunziș și nu se vede bine, dat terenul era atât de tasat, ceea ce nu este acceptabil din punctul meu de vedere într-o rezervație științifică. Totodată, așa spune că Republica Moldova nu are atât lux să permită așa ceva deoarece agricultorii an de an reclamă că secetele sunt tot mai aspre, sunt aduse cifre a pagubelor, cunoaștem că stejarii fructifică din ce în ce mai rar (6-9 ani), știind și care a fost prețul la ghindă anul trecut. Noi nu avem un astfel de lux ca să nu luăm în calcul că regenerarea naturală este cea mai ieftină cale de creare a pădurilor și punem accent pe păduri de tip natural.

Mesajul Grădinii Botanice către Ministerul Mediului, Agenției Moldsilva este de a interveni. În urma rezoluției subsemnăm, suntem de acord cu reglarea numerică a cervidelor.

DURBALĂ Victor. Aș vrea să fac o concretizare, noi, Agenția Moldsilva încercăm, de aceea am adunat astăzi cele mai luminate minți, cei mai buni specialiști din domeniul silvic, zoologic. Cu părere de rău foarte mult se politizează unele momente. Vreau să mulțumesc Ministerului Mediu pentru că deja de o perioadă lungă, dar anul acesta se permite vânătoria la mistreți în rezervațiile naturale, deci primul pas este făcut, dar scopul ședinței de astăzi este ca toți să avem același mesaj, să ne convingem și noi că avem susținere. Totodată și media trebuie să înțeleagă acest fapt, că dacă lăsăm cervidele de izbeliște că nu vreau eu să-mi asum sau altcineva, riscăm în termen lung ca copiii noștri să nu mai vadă o pădure frumoasă, cerbul autohton. Trebuie de înțeles că noi pierdem și financiar de pe pădure și de pe faună, deci biodiversitatea pierde foarte mult.

RUSU Vladimir, inspector principal, Inspectoratul pentru Protecția Mediului.

Vă mulțumesc mult pentru invitație. Am ascultat discursurile prezentatorilor și sunt convingătoare, într-adevăr cervidele ce depășesc numărul optim aduc daune arboretului, litierei inclusiv. Vrem să atragem atenția Ministerului Mediului, deoarece Inspectoratul pentru protecția Mediului implementează politicile mediului și supraveghează respectarea cerințelor legislației în vigoare. La momentul de față noi vrem un cadru normativ legislativ și să atribuim la regulamentul cu privire la reglarea numerică în ariile protejate, unde pct 6 ne pune concret niște pași care trebuie consecutiv să fie respectați: a. capturarea, b. strămutarea, c. ademenirea. Astfel necesită niște modificări la legislație. Inspectoratul pentru Protecția mediului este pentru aceea că trebuie să fie respectate la momentul de față acele prevederi care sunt prevăzute de către legislație. Vreau să mai atrag atenția la un aspect, tot în legislație este un punct unde reglarea numerică în ariile protejate se efectuează de către lucrătorii silvici cu arme ghintuite.

PORTNEACOV Sergiu. Nu este adevărat, în ariile naturale protejate, reglementarea numerică se efectuează nu numai de angajații rezervației, ci de toți angajații din serviciul silvic și specialiști calificați. Reglementarea se permite inclusiv și cu țevă lisă, HG nr.793/2024, anexa 2. Ținând cont de toate argumentele care s-au adus astăzi, inițiativa de a discuta este un lucru bun. Acum în regulamentul actual și cadrul normativ se spune foarte clar, care sunt metodele de extragere ținând cont de consecutivitate lor. Deci, în primul rând avem capturarea, aici este foarte bună întrebarea către colegii de la rezervațiile naturale și de la Moldsilva să vedem ce s-a făcut și ce s-a planificat ca să putem să alocăm ceva resurse sau să întreprindem careva acțiuni, iar în cazul în care ele sunt ineficiente sau nu sunt suficiente, atunci putem merge la reglementarea numerică prin împușcare. Deci, noi soluții avem, eu vreau să spun că nu a trecut nici un sezon ca să fie în aplicare regulamentul dat deja începem să-l modificăm. Eu sunt sigur că dacă îl vom pune în aplicare noi o să găsim soluții inclusiv și pentru capturare, strămutare și vom vedea cât de eficiente sunt, care este capacitatea noastră de implementare, după care o să mergem și la următoarea măsură.

SAVIN Anatolie. Circa 800 de cerbi să-i strămuți?

PORTNEACOV Sergiu. PORTNEACOV Sergiu. Noi înțelegem că partea centrală este mai populată, cea de sud și nord este mai puțin. Am putea să facem anumite exerciții cu exemplarele care trebuie de strămutat, nu toate, nu vorbim de cele care sunt hibride sau cele care trebuie de extras prin selecție. Și eventual mergem la următoarea metodă, Ministerul este deschis, pentru prima dată eu cred că s-a făcut un lucru bun ca să găsim o soluție să rezolvăm această problemă.

BOAGHIE Dionisie. Mai sus se spunea ca trebuie de luptat cu salcâmul, că este invaziv. O specie care ocupă 30 % din suprafață este invazivă? S-a vorbit că Ungaria are 400000, România, Ucraina 230000-250000 de salcâm. Problema nu se pune că este invaziv sau nu. Invaziv este dacă îl introduci într-un trup de pădure natural fundamental, dar dacă tu ai terenuri și vii cu plantări acolo, normal că este o specie care repede se adaptează. Fac o paralelă, salcâmul este invaziv, care de fapt ne salvează multe terenuri, dar un cerb care a fost adus nu știu de unde el nu se declară invaziv, el trebuie strămutat să cheltuim și bani. Acest cerb trebuie extras, nu trebuie să inventăm, ce să facă în altă parte hibridi?

DURBALĂ Victor. Ideea ce ține de regulament privind capturarea, strămutarea, noi vorbim în general de concluzia care mi-am făcut-o în urma prezentării că cerbul cu pete trebuie extras de tot, dar cerbul comun trebuie de capturat, strămutat în altă parte, ca concluzie generală.

CAZACU Anna, reprezentant A. O. Eco-Contact. Vreau să întreb dacă aceste prezentări, acte vor fi publice?

Din intervențiile și prezentările relatate în cadrul ședinței se atestă ca exista o problema a numărului înalt de cervide în cadrul Rezervației. Însă, luând în considerație rezultatele cercetărilor, consideram ca ar fi necesar prezentarea mai multor metode științifice de reglare a numărului de exemplare. Când vorbim de metode științifice, mă refer la metoda prădătorilor, metoda chimică-de sterilizare a masculilor, metoda fizică - sonoră -Sonorizarea sunetelor de prădători la locurile de hrană și adăpat. În cazul când va fi selectata metoda de reglare numerică a numărului de exemplare prin vânat, poate apărea o divergență juridică în special, în ceea ce privește corectitudinea selectării măsurilor atât din punct de vedere al mediului dar și juridic. Legea vânătorii și a protecției fondului Cinegetic, stabilește că ariile protejate sunt zone de liniște iar în interiorul acestora nu se practică vânătoarea. La fel, sunt încă câteva aspecte care necesita clarificare, cum ar fi: cum asigurăm juridic și tehnic vânătoarea selectivă în arii protejate? Ce măsuri trebuie să fie întreprinse? A cui trebuie să fie atribuția de a decide care-s speciile supuse vânatului selectiv? Există vreo diferență în organizarea vânatului tradițional și cel în arii protejate? A cui va fi competența de a accepta organizarea vânatului în arii protejate? Cum facem divizarea/sau nu a fondurilor de vânătoare pe teritoriul ariilor protejate, cum se va face dacă nu avem cartarea zonelor în toate ariile protejate? Toate aceste aspecte trebuie clarificate în ceea ce privește selectarea metodelor de reglare numerică pentru a evita crearea unor precedente periculoase în ariile protejate.

DURBALĂ Victor. Mulțumim pentru multitudinea de întrebări. Ce ține de toate prezentările ce au fost prezentate astăzi vor fi prezentate într-un raport ce va fi prezentat public. D-voastră ați menționat de nenumărate ori cuvântul *vânătoare în ariile protejate*, trebuie de exclus cuvântul vânătoare sau reglare numerică, noi ne gândim ce să facem cu exemplarele care nu corespund cerințelor estetice, noi trebuie să intervenim. A menționat și dl profesor Boaghie și dl Savin, noi nu dorim să se facă vânătoare în ariile protejate, ca să fie clar pentru toată lumea, noi ne-am adunat toți aici să luăm o decizie cu toți împreună. Problema aceasta am discutat-o cu 10 ani în urmă cu dl profesor și ne-am blocat, acum noi ajungem că pornim un program extrem de important pentru țară, având în vedere seceta, condițiile climatice și noi ne punem întrebarea ce facem cu cervidele. Noi nu am luat o decizie că de mâine împușcăm sau Ministerul deschide vânătoarea în ariile naturale protejate... Toate actele vor fi plasate public și noi suntem deschiși, de aceea noi astăzi v-am invitat să avem o comunicare, un dialog. Deciziile o să le luăm toți împreună!

LOZAN Aurel. Onorată asistență, salcâmul – specie invazivă, cerb cu pete- sp. invazivă, sunt soluții. I soluție- strămutarea nu are nici o valoare, vă rog eliminați, acestea sunt cheltuieli

suplimentare la bugetul statului. Aceste costuri am putea direcționa în altă direcție. Strămutând cerbul la sud la 200-300 km, pentru el nu este o problemă să parcurgă 100 km într-o noapte, el se deplasează înapoi. Vă rog excludeți această variantă. Trebuie să ne uităm, dacă-i eliminăm din start ne uităm unde vrem să ajungem. Vrem să ajungem la o balanță dintre capacitatea de suport a stațiunii și numărul de animale. Deci, o primă cale ar fi vânătoarea, care este un element tradițional caracteristic relațiilor umane. S-a vorbit aici de metoda prădătorului, noi trăim într-un ecosistem mare pe baza piramidei ecologice, prădătorul-top la moment nu este, însă omul înlocuiește prădătorul, respectiv trebuie să utilizăm factorul uman, extragerea nu este ceva rău. Dacă am avea un fond de colectare a surselor de venit prin extragere, să începem gradual de la exemplare hibride până vom ajunge la acel optim. În timp ce noi ajungem la optim starea pădurii se ameliorează. Dacă când ajungem la acele o sută de indivizi în Rezervația Codrii și ei tot prezintă particularități morfologice fenotipice caracteristice hibridilor atunci selectăm.

SAVIN Anatolie. Dl Lozan are perfectă dreptate, doar o să intervin cu un moment. Dacă vorbim de strămutare, bineînțeles că se vorbește de cerbul cu pete, noi probabil am vrea ca multe țări europene acest cerb în stare împrejmuată (țarc) și strămutarea lui este posibilă din centru în zonele împădurite de sud, pădurile Tigheciului. Preventiv formând o gospodărie cinegetică de pante, destul de profitabilă, care poate fi gestionată de Agenția Moldsilva sau particulari. În rest 800 de cerbi cu pete este imposibil să-i strămutăm. Extragerea selectivă nu înseamnă că se extrag doar specimene neviabili, dar se extrage și acel surplus pe care-l avem conform capacității de suport. Pentru strămutare sunt necesare resurse financiare, de aceea eu consider că trebuie să se deschidă mai întâi vânătoarea de selecție a cerbului cu pete, unde să fie implicați vânătorii străini, care plătesc foarte bine pentru acest vânat, să se acumuleze o sumă de bani, nu în bugetul statului dar a ministerului, acești bani fiind folosiți în perioada următoare la strămutare și la refacerea populației de cerb nobil (forma carpatină).

BOAGHIE Dionisie. Vorbiți de sud, la sud avem majoritate salcâm, sunt păduri natural fundamentale pe înălțimile Tigheciului dar pe suprafețe mici. Dacă populăm cu cerb acolo, regenerarea și așa este slabă. Vreau să exclud din start strămutarea cerbului la sud.

SFECLĂ Victor. Stimați colegi, noi de fapt am înțeles că problema de azi este cerbul cu pete și o să-i dau dreptate aici dlui inspector că pct.6 prevede că la reglarea prin împușcare trecem atunci când am utilizat celelalte două. Aceasta este legislația care o avem astăzi, cred că sunt mai multe nu numai în Legea vânătorii și protecția fondului cinegetic, dar și a regnului animal, de acolo se va începe de la ajustarea legislației pentru a rezolva o problemă cu care ne confruntăm astăzi și anume regenerarea pădurii, care este afectată de efectivul în exces a cerbului cu pete.

DURBALĂ Victor. Problema nu este de azi, este de mai demult, dar le-au fost frică s-o abordeze, să căutăm cele mai bune soluții pentru că vrem să avem o regenerare foarte bună și în ariile protejate și în toată țara. Noi în zadar depunem efort să mărim suprafața de împădurire, dacă aici unde avem inima pădurilor aici nu este bine.

BUȘMACHIU Galina. Rezervația Plaiul Fagului anul trecut a cheltuit pentru întreținerea cerbilor 900000 lei, de aceea la extragerea acestor cerbi, cred că și rezervația ar trebui să aibă și ea ceva venit.

DURBALĂ Victor. Am discutat și anterior, Ministerul împreună cu Agenția Moldsilva și-a asumat să vină cu niște soluții ce ține de mistreț, anul acesta deja se practică reglarea la mistreț, pentru a ajunge la un efectiv optim. Trebuie de venit cu soluții să vedem gradual ce avem de făcut, începem să vedem ce facem cu cerbul cu pete, poate soluția este cu strămutarea sau poate trebuie de adus alte exemplare trebuie de văzut genetica. Avem exemplul cu fazanii, iepurii pe terenuri deschise. Nu trebuie să ne temem să ne asumăm și să discutăm despre probleme. Această problemă este demult, lăsată și acum avem consecințe foarte mari. Noi acum discutăm, căutăm soluții după care facem un plan unde vrem să ajungem

PORTNEACOV Sergiu. Sunt câteva nuanțe care trebuie de punctat, este de partea financiară, banii care trebuie să-i încaseze rezervația. Până acum am avut o Hotărâre de Guvern unde preț avea doar mistrețul – 2500 lei pentru o autorizație care permite vânarea unui mistreț. În contextul legii noi a vânătorii și a protecției fondului cinegetic, rezervațiile naturale

instituționalizate cum sunt: Codrii, Plaiul Fagului, Prutul de Jos, Parcul Național Orhei, nu vor fi incluse în fonduri cinegetice și nu vor fi cumva declarate, delimitate ca și zone de liniște. Este anexa nr. 2 a HG 793/2024 unde este specificat clar ceea ce ține de reglementarea efectivului speciilor din rezervații. S-a discutat despre exemplare hibridizate și imposibilitatea de a le extrage, avem un regulament aprobat prin HG nr. 811/2024, unde inclusiv rezervației instituționalizate cum ar fi Rezervația Codrii se permite genul de acțiune de extragere a exemplarelor inclusiv hibridizate, adică posibilitate de a interveni este. Acum facem un pas în urmă, de ce nu s-a întâmplat asta până acum? Până acum am avut așa un regulament de reglare numerică care era mai puțin lucrativ, unde se prevede reglarea numerică inclusiv prin împușcare. Acum o să dau o întrebare inclusiv directorilor de rezervație, ce s-a încercat și nu s-a primit? Ce bani s-au planificat, s-au cheltuit și nu s-a primit? Vorbeam cu dl Lozan că strămutarea este imposibilă, nu sunt de acord, sunt stațiuni, habitate unde s-ar putea popula cu cerb cu pete, să-l avem în continuare ca specie de interes cinegetic. Având în vedere cadrul normativ în vigoare, rezervațiile naturale, potrivit anexei nr. 2 din HG 793/2024 se poate de planificat și de încercat strămutarea. Veniți cu argumentare că nu se primește și nu aveți cum, nu aveți unde, încercați cu hrana complementară, s-a vorbit foarte mult că s-au hrănit, în timp ce nu trebuie de hrănit în interiorul rezervației ci la periferii. Ori îl ținem în interiorul rezervației administrând hrană complementară și având cheltuieli la regenerări, ori nu-l hrănim și creăm condiții ca el să migreze. Încercăm pasul I, pasul II, veniți cu o solicitare la Ministerul Mediului, solicitarea se va analiza de către toți actorii și atunci se poate de intervenit la reglementarea numerică prin împușcare în arii naturale protejate. Este posibilitate, nu-i atât de complicat. Administrația unei rezervații nu este doar pentru a constata pagubele numărul mare de cerbi și problemele.

DURBALĂ Victor. Noi nu căutăm vina acum. În cazul în care noi nu-i hrănim nu o să avem deloc, este și riscul acesta. Noi discutăm problema și căutăm soluțiile. Am așteptat discuția de astăzi, o să facem toate concluziile și deja vom face un plan de acțiuni concret.

PORTNEACOV Sergiu. Privitor la Primăria Lozova, în contextul cadrului normativ care este în vigoare este un regulament cu privire la calculul și achitarea prejudiciului adus de fauna de interes cinegetic. De anul viitor o să-l punem în aplicare. În cazul în care rezervația, întreținerea, persoana juridică nu și-a realizat cota de recoltă care a fost aprobată de administrator, nu a trecut pasul I, pasul II, respectiv având un surplus de faună de interes cinegetic, care a adus careva daune, este un regulament întreg cu privire la calculul prejudiciului, respectiva administrație și respectivii gestionari a fondurilor cinegetice vor fi taxați, vor trebui să achite.

LOZAN Aurel. Dacă hrănim cerbul îl facem mai domesticit, hrănitorele sunt pentru condiții de țarc.

DURBALĂ Victor. Oricum următorii ani se lucrează împreună cu ministerul la promovarea terenurilor private, adică a pădurilor private.

BOAGHIE Dionisie. Noi vrem să avem o pădure sănătoasă, pornind de la faptul că noi avem probleme majore cu regenerarea pădurii. Probleme cu regenerarea sunt și la sud, nu trebuie de creat probleme mai mari strămutând cerbul la sud. Să rezolvăm problema cu cerbul din zona de centru să nu mai creăm probleme și în alte zone.

DURBALĂ Victor. Am înțeles mesajul, noi ca silvicultori tot suntem de aceeași părere, până la urmă trebuie să fie un echilibru, unde nu este echilibru acolo este haos și acolo nu este dezvoltare. Concluzia este că noi trebuie să reglăm efectivul. Evident, ca urmare vom face un raport și-l vom prezenta și la instituțiile superioare. Mulțumim tuturor de prezență!

MANIC Gheorghe. Aduc mulțumiri la cei prezenți astăzi, în sfârșit am reușit să ne întrunim, mediul academic, experți forestieri și cinegetici. Noi vom face acest raport, după care vor fi subscribe toate instituțiile invitate. Ulterior va fi elaborat un plan cu următorii pași care urmează a fi întreprinși.

Acum urmează faza de teren.

Anexa 1.
a procesului verbal din 23.01.2025

Persoana implicată în discuții	Instituția pe care o reprezintă	Semnătura
Durbală Victor	Agenția „Moldsilva”	
Hajder Gheorghe	Ministerul Mediului	
Manic Gheorghe	I.S. Rezervația Naturală „Codrii”	
Lozan Aurel	Expert forestier	
Boaghie Dionisie	I.P. Parcul Național „Orhei”	
Portneacov Sergiu	Ministerul Mediului	
Roșca Ion	Grădina Botanică (Institut) „Alexandru Ciubotaru”	
Jardan Natalia	I.S. Rezervația Naturală „Codrii”	
Nistreanu Victoria	Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova	
Savin Anatolie	Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova	
Rusu Ștefan	Institutul de Zoologie al Universității de Stat din Moldova	
Bușmachi Galina	Î.S. RN „Plaiul Fagului”	
Jardan Viorel	Primăria Lozova	
Ciorchină Petru	Î.S. RN „Plaiul Fagului”	
Chihai Adrian	Î.S. „Î.S.C. Strășeni”	
Sfeclă Victor	Universitatea Tehnică a Moldovei	
Rusu Vladimir	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	
Cazacu Anna	A.O. EcoContact	

Catre primarul
Comunei Goroza
d. Iordan Viorel
De la un grup
de cetateni
048403326 -> Maria Chilianu

Avem să formăm o comisie pentru
a se deplasa la fața locului în
sectorul 8022205 fiindcă animalele
salbatice (capre) ne-au destins,
(păscut vîile)
din acest sector.

1. Chilianu Constantin Chilianu
2. Ursu Constantin Ursu
3. Iordan Dumitru Alexe Ursu
4. Iantimic Stefan Ursu
5. Neculaescu Vasile Petru Ursu
6. Oprea Gheorghe - Oprea
7. Grosu Petru Ion - Ursu
8. Buga Mirail Ursu -
9. Goroza Vasile Ursu.
10. Birba Maria
11. Vornicescu Gheorghe Ursu
12. Movileanu Victor St. - Ursu
13. Cibotaru Nicolai - Cibotaru
14. Cipry Ursu Ursu Ursu

**MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA „MOLDSILVA”**

MD-2001, Chișinău, bd Ștefan cel Mare, 124
tel. +373-22-272306, fax. +373-22-277345

e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

ÎSRN ”PLAIUL FAGULUI”

r. Ungheni s. Rădenii Vechi
tel: 23693532, fax:23693535
e-mail: plaiulfagului@moldsilva.gov.md

**МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
АГЕНСТВО „МОЛДСИЛВА”**

MD-2001, Кишинэу, бул. Штефан чел Маре, 124
тел. +373-22-272306, факс. +373-22-277345

e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

ÎSRN ”PLAIUL FAGULUI”

г. Унгены с. Старые Рэдены
тел: 23693532, факс:23693535
e-mail: plaiulfagului@moldsilva.gov.md

Nr. 67
din ” 04 ” august 2025

Ministerului Mediului
Agenția “Moldsilva”

Scrisoare de însoțire

Î.S.R.N. ”Plaiul Fagului” remite spre examinare și aprobare solicitările de reglementare numerică a efectivului de specie Cerb cu pete (*Cervus nippon*) și specia Mistreț (*Sus scrofa*) însoțit de procesul verbal nr.2 al ședinței Consiliului științific al Î.S.R.N. ”Plaiul Fagului”.

Director interimar

Vîrlan Radu

Copie: Agenția „Moldsilva”

SOLICITARE

de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț (Sus scrofa)

În conformitate cu prevederile pct. 11 și 12 din Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, Întreprinderea de Stat Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”, informează și solicită:

1. aprobarea metodei de reglementare a efectivului de animale - „extragerea prin împușcare” – stabilită la pct. 6.3 și 7.3 din Regulament;

2. denumirea speciei care se propune spre reglementare numerică - Mistreț (Sus scrofa);

3. numărul real de exemplare conform ultimei evaluări a efectivelor – potrivit rezultatelor lucrărilor de evaluare a efectivului specie Mistreț, efectuată în anul curent, numărul real (Er) de indivizi care habitează terenurile gestionate constituie **120** de exemplare;

4. numărul optim de exemplare pentru suprafața ariei naturale protejate – conform prevederilor Metodologiei de evaluare a efectivelor de vânat și calculul cotelor de recoltare, aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 25/2025 și a solicitării Ministerului Mediului cu nr. 06/1-07/1278 din 12.05.2025, numărul optim (Eo) de indivizi ai speciei Mistreț (6 ex. /1000 ha) raportat la suprafața ariei protejate de 5573,7 ha, și reieșind din capacitatea de suport a habitatului constituie cca **33** de exemplare;

5. numărul exemplarelor propuse reglementării – conform Metodologiei la determinarea cotelor în scopul reglării numerice s-a utilizat formula $Er > Eo, Cr = Sa + 0,25 \times (Er - Eo)$, atunci când $I > 1,20$ unde:

- Er – efectivul real;
- Eo – efectivul optim;
- Cr – cota de recoltare;
- Sa – spor anual;
- I – Indicele de efectiv = $Er : Eo$, respectiv, având indicele de efectiv 1,9 și sporul anual (40 %) de cca 48 indivizi, se prezumă și se propune cota de reglare numerică a **70 exemplare** ($Cr = 48 + 0,25 \times (120 - 33)$).

6. alte informații și date concludente - potrivit prevederilor Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, metodele de

reglementare a efectivului de animale de interes cinegetic presupun acțiuni argumentate, efectuate în scopul menținerii numărului de exemplare în parametrii optimi, al protecției faunei sălbatice și habitatelor acestora, al menținerii echilibrului ecologic și al prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate de animale de interes cinegetic culturilor agricole, silvice și animalelor domestice.

Respectiv, când efectivul de animale depășește capacitatea de suport a biotopului, reglarea numerică a mamiferelor copitate, se realizează cu respectarea obligatorie a consecutivității metodelor, capturarea, strămutarea și extragerea prin împușcare, cu excepția speciei mistreț care se extrage prin împușcare.

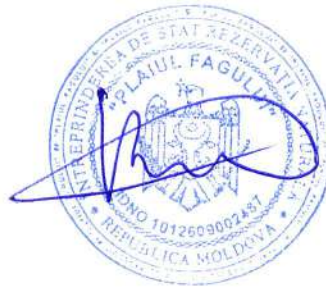
Totodată, reglarea numerică a mistrețului este absolut necesară pentru limitarea răspândirii bolii extrem de contagioasă și cu un nivel foarte înalt de mortalitate a suinaelor, cauzată de virusul pestei procine africane, cât și pentru prevenirea pagubelor cauzate regenerărilor naturale.

Complementar, pentru limitarea răspândirii pestei procine africane, administrația Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, solicită aprobarea reglării numerice prin împușcare a răpitorilor, în speță, a animalelor cu blană precum sunt Vulpea (*Vulpes vulpes*) și Șacalul (*Canis aureus*).

Anexa:

Procesul-verbal al sesiunii consiliului științific al Î.S.R.N. „Plaiul Fagului” – 2 file;

Director Interimar

Radu Vîrlan

SOLICITARE

de reglementare numerică a efectivului speciei Cerb cu pete (Cervus nippon)

În conformitate cu prevederile pct. 11 și 12 din Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, Întreprinderea de Stat Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”, informează și solicită:

1. aprobarea metodei de reglementare a efectivului de animale - „extragerea prin împușcare” – stabilită la pct. 6.3 și 7.3 din Regulament;

2. denumirea speciei care se propune spre reglementare numerică - Cerb cu pete (Cervus nippon);

3. numărul real de exemplare conform ultimei evaluări a efectivelor – potrivit rezultatelor lucrărilor de evaluare a efectivului specie Cerb cu pete, efectuată în anul curent, numărul real (E_r) de indivizi care habitează terenurile gestionate constituie **250** de exemplare;

4. numărul optim de exemplare pentru suprafața ariei naturale protejate – conform prevederilor Metodologiei de evaluare a efectivelor de vânat și calculul cotelor de recoltare, aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 25/2025, numărul optim (E_o) de indivizi ai speciei Cerb cu pete (25 ex. /1000 ha) raportat la suprafața ariei protejate de 5573,7 ha, și reieșind din capacitatea de suport a habitatului constituie cca **139** de exemplare;

5. numărul exemplarelor propus reglementării – conform Metodologiei la determinarea cotelor în scopul reglării numerice s-a utilizat formula $E_r > E_o$, $Cr = Sa + 0,25 \times (E_r - E_o)$, atunci când $I > 1,20$ unde:

- E_r – efectivul real;
- E_o – efectivul optim;
- Cr – cota de recoltare;
- Sa – spor anual;

• I – Indicele de efectiv = $E_r : E_o$, respectiv, având indicele de efectiv 1,79 și sporul anual (15%) de cca 38 indivizi, se prezumă cota de reglare numerică a cca 65 exemplare ($Cr = 38 + 0,25 \times (250 - 139)$). Astfel, administrația Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” preconizează realizarea acțiunii de reglare numerică prin diminuarea sporului anual și a efectivului real până la atingerea efectivului optim și propune spre aprobare cota de reglare numerică în număr de **65 de exemplare**.

6. alte informații și date concludente - potrivit prevederilor Regulamentului privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale

protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, metodele de reglementare a efectivului de animale de interes cinegetic presupun acțiuni argumentate, efectuate în scopul menținerii numărului de exemplare în parametrii optimi, al protecției faunei sălbatice și habitatelor acestora, al menținerii echilibrului ecologic și al prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate de animale de interes cinegetic culturilor agricole, silvice.

Respectiv, *când efectivul de animale depășește capacitatea de suport a ecosistemelor, reglarea numerică a mamiferelor copitate, se realizează cu respectarea obligatorie a consecutivității metodelor, capturarea, strămutarea și extragerea prin împușcare.*

Conform prevederilor cadrului normativ precitat, metoda de reglare numerică „**capturarea**”, se realizează cu utilizarea plaselor și/sau a capcanelor autorizate sau prin imobilizarea animalelor, care presupune folosirea substanțelor imobilizatoare sau a tranchilizantelor, în scopul capturării și populării/relocării altor teritorii cu specia respectivă.

Proiecte LIFE și institutele de cercetare din cadrul Uniunii Europene subliniază necesitatea evaluării riscurilor de mediu și genetice înainte de relocare.

În acord cu ghidurile IUCN, fiecare proiect de relocare trebuie planificat după studii de fezabilitate care evaluează habitatul țintă – disponibilitatea hranei, a apei, a refugiilor și a altor cerințe de mediu, precum și distanța de la sursă, pentru a minimiza dezadaptările inițiale. Ghidurile IUCN recomandă selecția indivizilor de la populații sursă din medii climatice și geografic apropiate de destinație pentru a spori succesul (indivizi din habitate similare sunt „genetic mai potriviți pentru condițiile destinației”). IUCN recomandă *minimizarea stresului* în orice operațiune de translocare, evidențiind importanța unor protocoale clare de bunăstare animală (<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2013-009.pdf#>).

Animalele eliberate în biotopuri noi nu cunosc traseele de migrație, sursele locale de apă/hrană sau amenințările din teritoriu. Astfel, mortalitatea inițială prin foamete sau prădare crește semnificativ. În plus, stresul din închidere și manipulare poate accentua șocul: îngrădirile temporare („țarcurile de aclimatizare”) în care sunt ținuți înainte de eliberare generează agitație, lezarea membrelor la încercări de salt și conflicte sociale între indivizi. Deplasările lungi și condițiile nefamiliare pot cauza accidente (lipotimii, fracturi) sau nașterea forțată a vițeilor (avort indus de stres). Conform unor evaluări, eșecul în adaptare la habitatul nou poate ajunge la rata de 75–85% dintre exemplare.

În literatura de specialitate și proiectele internaționale s-au analizat diverse cazuri asemănătoare, deși puține se referă strict la cerbul cu pete. Literatura de specialitate și proiectele de conservare pun accent pe studierea atentă a impactului și pe selectarea riguroasă a indivizilor pentru relocare, dar confirmă că relația cost

– beneficiu este adesea nefavorabilă în lipsa unei cereri clare de recepționare a capturii.

În practică, succesul relocării depinde de existența unor zone de primire interesate. În condițiile geografice ale Republicii Moldova, identificarea unor habitate similare este foarte redusă, deoarece habitatele potrivite sunt deja locuite de populații stabile de cerbi, iar lipsa cererilor de primire și a unui beneficiar clar face relocarea dificilă.

Acțiunea de capturare și relocare este foarte costisitoare. Dinamica costurilor include: *echipamente* (capcane mari, panouri din plasă, armament tranchilizant), *personal specializat* (echipă de vânători autorizați, veterinari, tehnicieni), *transport* (camioane cu remorci adaptate sau elicopter) și *hrănirea temporară* a animalelor capturate, în plus intervenția trebuie realizată de veterinari specializați, care să asigure îngrijire post-procedură (hidratre, hrănire forțată dacă e nevoie, antivomitiv) și urmărirea post-eliberare (de exemplu prin coliere GPS cu senzori de mortalitate) pentru detectarea precoce a complicațiilor comportamentale sau medicale, după cum subliniază experții „Nu e ca într-un țarc: cerbul cu pete este un animal sălbatic, trebuie echipe specializate care să se ocupe de capturare, transportare și menținerea lor în habitatele noi”(www.moldova.org/cerbiimoldova/#:~:text=Gheorghe%20Manic%20spune%20că%20atât).

Capturarea prin imobilizarea animalelor presupune folosirea sedativelor (de exemplu *etorfine*, *medetomidină*, *xylazină* etc.), care induc stres fiziologic sever. Imobilizarea chimică declanșează depresie respiratorie și cardiovasculară, dezechilibre de termoreglare (hiper- sau hipotermie) și poate duce la acidoză lactică prin „capture myopathy”- *afecțiune caracterizată de hipertermie, rabdomioliză și insuficiență multiorganică după efort prelungit și stres sever*. De asemenea, sedativele pot reduce reflexele protectoare (respirație, tuse), favorizând înecul și hipotermia; efectele secundare includ hipoxemie, hipertensiune sau bloat gastric. Din punct de vedere comportamental, cervidele pot manifesta confuzie și agitație la trezire, încercări de fugă dezordonată și agravarea leziunilor (de ex. dacă se lovesc în țarcuri). Rata mortalității în procesele de captură chimică este semnificativă – chiar animale sănătoase pot muri din cauza complicațiilor, iar operațiunile de relocare pot genera până la 85% rate de accidentare și deces în timpul capturii, transportului și adaptării la noul mediu.

Strămutarea în cazul cerbului cu pete din habitatul natural este o metodă absolut ineficientă grație fenomenul de „homing” – *tendința animalelor de a reveni la locul inițial după strămutare*. Cercetările recente aplicate în Republica Cehă arată că marii erbivori, precum cerbul comun au o puternică orientare spre arealul natal: în 31 din 35 de cazuri testate, cervidele reîntoarse după relocări (la distanță de ~10 km) au revenit acasă într-un interval mediu de ~5 zile (www.nature.com/articles/s41598-024-56951-0#).

Acest comportament ecologic sugerează că majoritatea cerbilor s-ar putea întoarce după strămutare, anulând scopul aplicării metodei. De asemenea, un animal strămutat nu cunoaște terenul (căi de hrănire, prădătorii locali, puncte de adăpare), ceea ce îi scade semnificativ rata de supraviețuire inițială. La fel ca în cazul cerbului cu pete, care prezintă același model de fidelitate la locul natal, riscul ca exemplarele strămutate să se întoarcă persistă, fapt confirmat de către personalul de specialitate al rezervației după încercările repetate de strămutare executate în perioada rece a anului, prin administrarea hranei complementare la periferia terenurilor gestionate de rezervație, finalizate cu eșec total ne fiind atins rezultatul scontat datorită fenomenul de „homing”.

De asemenea, este de menționat este faptul că, creșterea accelerată a efectivului de cerb cu pete, care la moment în zonele populate depășește de cca 2 ori normele ecologice (capacitatea de suport a biotopului), în ecosistemele silvice din cadrul R.N. „Plaiul Fagului” generează o competiție acută pentru resursele disponibile, afectând negativ efectivele Cerbului comun (*Cervus elaphus*). Această suprapopulare limitează accesul Cerbului comun la habitatul necesar, reduce disponibilitatea hranei și duce la hibridizare, compromițând astfel puritatea genetică a populației autohtone. Acest fenomen este îngrijorător din punct de vedere genetic și alterează integritatea genei speciilor native. Experți moldoveni notează că, exemplarele de cerb cu pete încrucișate cu cerbii nobili produc hibridzi, rezultatul împerecherii directe între femela de cerb comun și masculul de cerb cu pete ([www.moldova.org/cerbiimoldova/#:~:text=că%20în%20perioada%20de%20împerechere,cerbului%20cu%20pete"%2C%20explică%20Savin](http://www.moldova.org/cerbiimoldova/#:~:text=că%20în%20perioada%20de%20împerechere,cerbului%20cu%20pete)).

Pe cale de consecință, aplicarea metodelor de reglare numerică „capturarea” și „strămutarea” în asemenea situație sunt interzise, or, potrivit prevederilor atr. 13 alin 1) din Legea vânătoării și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024, „**în scopul protecției și gestionării durabile a fondului cinegetic se interzice: popularea fondurilor cinegetice cu exemplare de vânat mare hibridizate, bolnave, degenerate**”.

În alte țări europene precum Germania, Polonia sau Ungaria nu există programe cunoscute de strămutare a cerbului cu pete, acolo, dat fiind statutul de specie invazivă, managementul populației s-a axat mai degrabă pe vânătoare și gestionare durabilă (de exemplu, în Polonia relocarea este interzisă legal și populațiile au fost supuse doar reglării numerice prin împușcare (www.o2.pl/informacje/odstrzal-164-jeleni-decyzja-podjeta-z-pelna-swiadomoscia-rzecznik-pan-tlumaczy-7142411167529920a).

Reieșind din cele relatate, precum și în completare și argumentarea necesității stringente de aprobare a cotei de reglare numerică a speciei Cerb cu pete (*Cervus nippon*) prin metoda „extragerea prin împușcare”, menționăm următoarele:

În anul 2024, Agenția „Moldsilva” a înaintat tema de cercetare „*Impactul suprapopulării excesive a cervidelor asupra arboretelor aflate în curs de regenerare și măsurile/recomandările ce urmează a fi întreprinse în scopul redresării acestor arborete cât și asupra reglementării efectivului de cerb în limitele admisibile ale cadrului normativ*”, către entitățile silvice subordonate, Î.S. R.N. „Codrii”, Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” și Î.S. „Î.S.C. Strășeni”, care gestionează masivele forestiere din zona Codrilor centrali ai Republicii Moldova suprapopulate de cervide.

Studiul de cercetare a fost finalizat la moment doar de către Î.S. R.N. „Codrii” la sfârșitul anului și prezentat în cadrul mesei rotunde desfășurată la sediul rezervației la data de 23.01.2025 la care au participat reprezentanții autorităților și instituțiilor publice, mediului academic, organizațiilor de mediu și mass-media din Republica Moldova, precum și a Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” și Î.S. „Î.S.C. Strășeni”.

Programul cercetării a urmărit efectuarea de studii teoretice și practice în teren pentru evaluarea efectivelor, a distribuției și a pagubelor produse vegetației forestiere, de către speciile de mamifere din Fam. *Cervidae* - cerbul comun (*Cervus elaphus*), cerbul cu pete/cerbul Sika (*Cervus nippon*) și căpriorul (*Capreolus capreolus*), care populează suprafețele împădurite din Codrii centrali ai Republicii Moldova.

Potrivit datelor studiului, aclimatizarea speciilor de cerbi în zona Codrilor Centrali ai Republicii Moldova s-a realizat între anii 50-70 ai sec. XX prin popularea cu indivizi ai Maralului de Askania și a cerbului cu pete, a cărui indivizi au fost aduși din Extremul Orient. În total în acea perioadă s-au introdus cca 93 de indivizi ai cerbului comun și cca 73 cerbi cu pete în sectoarele silvice Căpriană și Sadova. Ulterior, ambele specii au fost înregistrate și pe teritoriul entităților supuse studiului.

În prezent, efectivul cerbului comun în cadrul Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” constituie cca 230 de exemplare (datele evaluării din anul 2025). Aclimatizarea cerbului cu pete în Republica Moldova a avut loc între anii 60-80 ai sec. XX. În acea perioadă efectivul speciei în zona Codrilor centrali era de cca 200 indivizi. Introducerea cerbului cu pete, nemijlocit, pe teritoriul rezervațiilor nu s-a efectuat, acesta răspândindu-se natural din zonele limitrofe. În anul 2023 cerbul cu pete enumera 106 exemplare, iar în prezent sunt înregistrați cca 250 exemplare (datele evaluării din anul 2025). Căpriorul este o specie nativă comună în rezervație, a cărui efectiv actual este 330. În rezervație, de-a lungul timpului, efectivul populației a înregistrat anumite fluctuații numerice, cu valori cuprinse între 50 și 70 exemplare.

Începând cu anul 2015 (odată cu interzicerea reglării numerice în rezervații a mistrețului 2014) numărul de indivizi ai speciilor de cerbi a crescut cu mult, de la 150 exemplare (30 ex. de cerb cu pete și 120 ex. de cerb comun) la peste 480 exemplare în anul 2025 (250 ex. de cerb cu pete și 230 ex. de cerb comun),

înregistrându-se în ultimii 10 ani o creștere de peste 330 indivizi sau ~320% (de la 150 la 480 exemplare) doar a efectivului cerbului cu pete, sau o medie anuală de ~20%, fiind mai accentuată în ultimii ani.

În timp, presiunea exercitată de Cerbul cu pete determină declinul numeric al Cerbului comun, iar interacțiunile repetate dintre cele două specii produc fenomene de hibridizare și duc la degradarea fondului genetic al Cerbului comun, cu implicații negative asupra conservării biodiversității și a stabilității ecosistemelor silvice.

Densitățile supraoptime ale Cerbului cu pete exercită presiuni trofice intense asupra ecosistemelor forestiere, cu efecte negative directe asupra procesului de regenerare naturală a pădurilor (stejar pedunculat, gorun și fag) prin consumul lăstarilor și mugurilor, în special în stadiile de dezvoltare semințiș și desiș, dar și prin tasarea solului.

Aferent, conform programului un alt obiectiv al cercetării efectuate în cadrul R.N. „Plaiul Fagului” care a constat în analiza tuturor parchetelor parcurse cu lucrări de reconstrucție ecologică și impactul cervidelor asupra regenerării parchetelor, s-a stabilit un grad de afectare de 70-75% la 8 parchete cu o suprafață de 21.2 ha, și gardul de afectare de 80-85% la 24 parchete cu o suprafața de 31.5 ha. Complementar de menționat este faptul că, la toate aceste parchete s-a intervenit cu o metodă mecanică de protecție a semințișului și puietilor prin împrejmuirea parchetelor cu plasă din sârmă, însă după instalare, la scurt timp aceasta era deteriorată în multe locuri, pe unde treceau animalele pe parchetul în curs de regenerare și continuau să pască semințișul și puietii.

Annual pentru asigurarea regenerării parchetelor s-au realizat semănături de ghindă, s-au sădit puietii, și ca urmare s-au produs supracheltuieli. Conform inventarierii în parchete procesul de regenerare este vizibil (este prezent semințiș, culturi silvice), însă datorită pășunatului, arboretele respective nu pot fi transferate în stare de masiv. Vătămările produse de cervide prin pășunatul excesiv și repetat a lăstarilor tineri din parchetele în curs de regenerare de o valoare ridicată precum sunt cvercineele, fâgete, frăsinete și altele, conduce la compromiterea parțială sau totală a regenerării naturale, a ajutorării regenerării naturale, precu și distrugerii semințișului preexistent și existent.

În consecință sunt necesare completări cu puietii în decursul mai multor ani, care duc la pierderea a câțiva ani de creștere sau compromiterea completă a regenerării și reluarea lucrărilor de plantare ori refacerea arboretelor distruse, care este un process complex și de lungă durată, care implică noi resurse și surse financiare considerabile.

De asemenea, prin frecarea coarnelor de puietii lignificați sau arborii tineri se produc descojiri de scoarță (decorticare), ceea ce conduce la uscarea sau la deformații de trunchi în fazele incipiente de creștere, reducând semnificativ valoarea calitativă a lemnului și compromițând arboretele de viitor.

Suprapopularea și pășunatul intens determină o uniformizare nedorită a compoziției arboretelor în curs de regenerare, prin favorizarea speciilor lemnoase rezistente la pășunat (ex. arțarul tătăresc, jugastru, carpen), în detrimentul speciilor valoroase economice, ceea ce afectează direcția funcțională și potențialul productiv al ecosistemelor silvice.

Pe termen lung, presiunea direct și excesivă a cerbului cu pete în arboretele natural fundamentale, favorizează apariția speciilor secundare sau invazive de arbori (ex. arțarul american, salcâmul), conducând la modificarea compoziției-țel de regenerare și degradarea arboretelor, afectând negativ biodiversitatea, stabilitatea ecosistemului forestier și principiul continuității.

Concluziile enunțate mai sus în urma finisării studiului *„Impactul suprapopulării excesive a cervidelor asupra arboretelor aflate în curs de regenerare și măsurile/recomandările ce urmează a fi întreprinse în scopul redresării acestor arborete cât și asupra reglementării efectivului de cerb în limitele admisibile ale cadrului normativ”* de către colegii din cadrul Î.S. R.N. „Codrii”, corespund întocmai rezultatelor preeliminare a evaluărilor din ultimii ani a cercetătorilor din cadrul Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”.

Aceste aspecte și altele, completate cu imagini ale impactului suprapopulării cervidelor din zona codrilor centrali, inclusiv confirmate pe teren de mass-media, au fost prezentate și discutate în cadrul mesei rotunde menționate mai sus, iar în concluzie s-a stabilit că, situația actuală compromite regenerarea naturală, echilibrul ecologic și biodiversitatea din ariile protejate și prin urmare dacă nu se intervine urgent pentru reglarea numerică a cerbului cu pete, vor fi necesare investiții mult mai mari în viitor pentru refacerea pădurilor natural fundamentale.

Astfel, în contextul celor relatate, precum și prin prisma prevederile cadrului normativ cu incidență în domeniu, pentru diminuarea impactul asupra regenerărilor naturale, a procesului de hibridizare, a pagupelor provocate de cervide culturilor agricole și perene private, și limitarea răspândirii bolilor și paraziților specifice cervidelor, potrivit rezoluției mesei rotunde, se impune aprobarea și aplicarea reglării numerice a speciei Cerbul cu pete (*Cervus nippon*) prin metoda „extragerea prin împușcare”, în vederea menținerii densității optime ecologice compatibile cu capacitatea de suport a habitatelor și în concordanță cu obiectivele de gospodărire durabilă a fondului forestier și cinegetic național.

Anexa:

Procesul-verbal al sedinței consiliului științific al Î.S.R.N. „Plaiul fagului” – 2 file;

Director Interimar

Radu Vîrlan

Proces verbal nr. 2

al ședinței Consiliului științific al Întreprinderea de Stat Rezervația Naturală „Plaiul Fagului” din 01.06.2025

La ședința Consiliului științific au participat:

Vîrlan Radu – director interimar Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, *președinte*;
Fedorencu Elena, colaborator științific Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, *secretar*;
Rodici Ion, inginer șef în silvicultură Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, *membru*;
Bușmachi Galina, colaborator științific Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, *membru*;
Boaghie Dionisie, colaborator științific Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, *membru*;
Tofan Elena, colaborator științific Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, *membru*
Sfecnă Victor, Prodecan Facultatea de Științe Agricole Silvice și a Mediului -
Universitatea Tehnică a Moldovei Î.S. R.N. „Plaiul Fagului”, *membru*.

Ordinea de zi a ședinței:

1. Examinarea, coordonarea și aprobarea solicitărilor de reglementare numerică a mamiferelor copitate, metodei de reglementare și a numărului de exemplare supus reglementării, pentru speciile Mistreț (*Sus scrofa*) și Cerb cu pete (*Cervus nippon*).

Potrivit rezultatelor lucrărilor de evaluare a efectivelor speciilor de interes cinegetic din anul 2025, efectuate de către personalul serviciului silvic din cadrul rezervației pe terenurile gestionate, se constată densități supraoptime la cervide care produc daune regenerărilor naturale/culturilor silvice și a mistrețului care este un vector de răspândire a bolii extrem de contagioasă cu un nivel foarte înalt de mortalitate a suinaelor, cauzată de virusul pestei porcine africane, provocând pagube animalelor domestice.

Președintele Consiliului științific, dl. Vîrlan Radu a relatat că, a parvenit un demers din partea Agenției „Moldsilva” (nr. AM 14/06-02-826 din 12.05.25) emis la solicitarea Ministerului Mediului nr. 06/1-07/1278 din 12.05.2025, cu referință la necesitatea de elaborare a solicitărilor privind reglementarea numerică, metodei de reglementare, numărului de exemplare propus reglementării pentru fiecare specie în parte, și coordonării cu consiliul științific, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind reglarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile protejate, anexa nr. 2 la HG nr. 793/2024 pentru punerea în aplicare a Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024.

Solicitările de reglementare numerică a mamiferelor copitate, metodei de reglementare și a numărul de exemplare supus reglementării pentru speciile Mistreț (*Sus scrofa*) și Cerb cu pete (*Cervus nippon*) cu argumentele concludente, au fost prezentate spre examinare, coordonare și aprobare membrilor consiliului științific.

Ca urmare a examinării materialelor prezentate, în conformitate cu prevederile art. 28 alin (1) din Legea nr. 1538/1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, art. 4 alin (6) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024 și ale pct. 11 din Regulamentul privind reglarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile protejate, anexa nr. 2 la HG nr. 793/2024 pentru punerea în aplicare a Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024, membrii consiliului științific al Î.S. R.N. „Plaiul Fagului” coordonează și aprobă unanim (cu șapte voturi pentru) solicitările de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț (*Sus scrofa*) și Cerb cu pete (*Cervus nippon*), care se remit spre examinare și aprobare Ministerului Mediului, prin intermediul Agenției „Moldsilva”.

Președintele Consiliului științific:
Vîrlan Radu

Secretarul Consiliului științific:
Fedorencu Elena

Membrii:
Bușmachi Galina

Rodici Ion

Boaghie Dionisie

Tofan Elena

Sveclă Victor

MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA „MOLDSILVA”

Rezervația Naturală
„Pădurea Domnească”

MD-4900, or. Glodeni, str. Saharov, 4

tel+373-249-249-98

e-mail:

padurea.domneasca@moldsilva.gov.md

МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
АГЕНСТВО „MOLDSILVA”

Государственное предприятие

Природный заповедник

« Пăдуря Домнеаскă »

MD-4900, г. Глодяны, ул. Сахаров, 4

Тел. +373-249-249-98, +373-249-249-98

e-mail: padurea.domneasca@moldsilva.gov.md

Nr. 102 din 05.08 2025

Ministerul Mediului

copie: Agenția „Moldsilva”

SOLICITARE

de reglementare numerică a efectivului speciei Mistreț (Sus scrofa)

În conformitate cu prevederile pct. 11 și 12 din Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, Întreprinderea de Stat Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”, informează și solicită:

1. aprobarea metodei de reglementare a efectivului de animale - „extragerea prin împușcare” – stabilită la pct. 6.3 și 7.3 din Regulament;
2. denumirea speciei care se propune spre reglementare numerică - Mistreț (Sus scrofa);
3. numărul real de exemplare conform ultimei evaluări a efectivelor – potrivit rezultatelor lucrărilor de evaluare a efectivului specie Mistreț, efectuată în anul curent, numărul real (Er) de indivizi care hăbitează terenurile gestionate constituie 43 de exemplare;
4. numărul optim de exemplare pentru suprafața ariei naturale protejate – conform prevederilor Metodologiei de evaluare a efectivelor de vânat și calculul cotelor de recoltare, aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 25/2025 și a solicitării Ministerului Mediului cu nr. 06/1-07/1278 din 12.05.2025, numărul optim (Eo) de indivizi ai speciei Mistreț (6 ex. /1000 ha) raportat la suprafața ariei protejate de 5907 ha, și reieșind din capacitatea de suport a habitatului constituie cca 35 de exemplare;

5. numărul exemplarelor propus reglementării – conform Metodologiei la determinarea cotelor în scopul reglării numerice s-a utilizat formula $E_r > E_o$, $Cr = Sa + 0,25 \times (E_r - E_o)$, atunci când $I > 1,20$ unde:

- E_r – efectivul real;
- E_o – efectivul optim;
- Cr – cota de recoltare;
- Sa – spor anual;
- I – Indicele de efectiv = $E_r : E_o$, respectiv, având indicele de efectiv 1,22 și sporul anual (40 %) de cca 17 indivizi, se prezumă și se propune cota de reglare numerică a **19 exemplare** ($Cr = 17 + 0,25 \times (43-35)$).

6. alte informații și date concludente - potrivit prevederilor Regulamentul privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 793/2024, metodele de reglementare a efectivului de animale de interes cinegetic presupun acțiuni argumentate, efectuate în scopul menținerii numărului de exemplare în parametrii optimi, al protecției faunei sălbatice și habitatelor acestora, al menținerii echilibrului ecologic și al prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate de animale de interes cinegetic culturilor agricole, silvice și animalelor domestice.

Respectiv, când efectivul de animale depășește capacitatea de suport a biotopului, reglarea numerică a mamiferelor copitate, se realizează cu respectarea obligatorie a consecutivității metodelor, capturarea, strămutarea și extragerea prin împușcare, cu excepția speciei mistreț care se extrage prin împușcare.

Totodată, reglarea numerică a mistrețului este absolut necesară pentru limitarea răspândirii bolii extrem de contagioasă și cu un nivel foarte înalt de mortalitate a suinaelor, cauzată de virusul pestei porcine africane, cât și pentru prevenirea pagubelor cauzate regenerărilor naturale.

Complementar, pentru limitarea răspândirii PPA administrația Î.S. R.N. „Pădurea Domnească”, solicită aprobarea reglării numerice prin împușcare a răpitorilor, în speță, a animalelor cu blană precum sunt Vulpea (*Vulpes vulpes*) și Șacalul (*Canis aureus*).

Anexa:

Procesul-verbal al sesiunii consiliului științific al Î.S.R.N. „Pădurea Domnească” 2 file:

Director interimar ÎS RN „Pădurea Domnească”

S. Bucatari

Proces-Verbal nr.3

Al ședinței extraordinare a Consiliului Științific al RN „Pădurea Domnească” ÎS din 08.07.2025

Au participat:

1. Bucatari Serghei- directorul RN „Pădurea Domnească”,
2. Stelea Vitalii- secretar, RN „Pădurea Domnească”,
3. Brașoveanu Lilian- membru, inginer silvic șef, RN „Pădurea Domnească”,
4. Barancean Gheorghe- membrul Consiliului Științific. Inginer pază și protecție a pădurilor RN „Pădurea Domnească”,
5. Ungureanu Laurenția- membru, directorul Institutului Zoologie
6. Josu Veronica- membru consultant principal, direcția politici în domeniul biodiversității- Ministerul Mediului.
7. Roșca Ion- membrul Consiliului Științific. Director, Grădina Botanică Națională.
8. Colesnic Lilian- membrul Consiliului Științific. Specialist principal arii protejate și regenerarea pădurii.
9. Iurie Bejan- membrul Consiliului Științific. Șeful laboratorului de geografie și a peisajelor, Institutul de Ecologie și Geografie.

Ordinea de zi:

1. Eczaninarea, coordonarea și aprobarea solicitării prin metoda extragerii prin împușcare a speciei de mistreți (*Sus scrofa*) pentru sezonul de vânătoare 2025-2026 și combaterea dăunătorilor vînatului șacalul (*Canis aureus*), vulpea (*Vulpes vulpes*).
1. Inginer silvic șef Brașoveanu Lilian a prezentat informația privind numărul de mistreți de pe teritoriul rezervației. În conformitate cu prevederile art. 3 din Legea vîntătorii și a protecției fondului cinegetic a Regulamentului privind reglementarea efectivului de animale de interes cinegetic în ariile naturale protejate de stat, Anexa nr. 2 la Hotărîrea Guvernului nr. 793/2024 pentru punerea în aplicare a prevederilor legii vîntătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 55/2024 în termenul prevederilor demersului Ministerului Mediului nr. 06/1-07/1278-10.05.2025 privind aprobarea cotelor de recoltare pentru sezonul de vîntătoare 2025-2026 la specia Mistreț (*Sus scrofa*) în ariile protejate de stat din fondul forestier de stat. Numărul exemplarelor propuse pentru vînat sunt de 19 exemplare.

2. Bejan Iurii a menționat că densitatea optimă a șacalului (*Canis aureus*) și vulpea (*Vulpes vulpes*) este de trei patru ori mai mare.
3. Barancian Gheorghe a menționat că numărul de șacali (*Canis aureus*), vulpea (*Vulpes vulpes*) este în creștere.

S-a hotărât :

Aprobarea examinării solicitării de aprobare a cotelor de recoltare de 19 exemplare de Mistreți (*Sus scrofa*) de pe teritoriul rezervației și remiterii Ministerului Mediului prin Agenția Mediului.

Au votat pro- 9

Împotriva - 0

S-au obținut - 0

S-au obținut - 0

Președintele Consiliului Științific

Bucatari Serghei

Secretarul Consiliului Științific

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Stelea Vitalii', written over the official seal.

Stelea Vitalii

MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENȚIA „MOLDSILVA”

MD-2001, Chișinău, bd Ștefan cel Mare, 124
tel. +373-22-272306, fax. +373-22-277345
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

MINISTRY OF ENVIRONMENT
OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA
AGENCY „MOLDSILVA”

MD-2001, Chișinău, 124, Ștefan cel Mare ave,
phone. +373-22-272306, fax. +373-22-277345
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

Nr. AM 14/06-01-1302 din 08.08.25
La nr. 06/1-07/1748 din 19.06.2025

Ministerul Mediului
al Republicii Moldova

Copie : Î.S. „Î.S.C. Strășeni”

Ca urmare a solicitării Ministerului Mediului nr. 06/1-07/1748 din 19.06.2025, privind prezentarea datelor și propunerilor repetate a cotei de recoltare pentru specia Cerb cu pete (*Cervus nippon*), în sezonul de vânătoare 2025–2026, ținând cont de informația prezentată de Întreprinderea de Stat „Întreprinderea silvo-cinegetică Strășeni” (nr. 171 din 25.06.2025) și a calculului efectuate în baza *Metodologiei de evaluare a efectivelor de vânat și calculul cotelor de recoltare*, aprobată prin ordinul Ministrului Mediului nr. 25 din 12.02.2025, Agenția „Moldsilva” informează și prezintă documentele solicitate, necesare pentru a decide aprobarea cotei de recoltare a speciei Cerb cu pete.

La aprecierea efectivului optim (Eo) al speciei Cerb cu pete și estimarea categoriei de bonitate a habitatului (suprafețele gestionate), conform factorilor biotici și abiotici din tabelul nr. 2 la *Metodologie*, s-au estimat și au fost acumulate în total 430 de puncte.

Punctajul acumulat se încadrează în **categoria a III-a de bonitate**. Numărul optim de exemplare la suprafața de 1000 ha și categoria de bonitate a III-a, conform datelor stabilite în tabelul nr. 5 la *Metodologie*, corespunde unei densități optime de la 11 la 15 exemplare, respectiv la calculul efectivului optim al speciei, ca valoare de referință a fost utilizat **14 ex./1000 ha**. Prin urmare, pe terenurile din fondul forestier proprietate din domeniul public al statului gestionate de Î.S. „Î.S.C. Strășeni” **cu suprafața totală de 12844,2 ha**, efectivul optim estimat pentru specia Cerb cu pete, în funcție de capacitatea de suport a habitatului este de **180 exemplare** (Eo = 12844,2 x 14 / 1000).

Adițional, conform rezultatelor lucrărilor de evaluare a efectivelor speciilor de interes cinegetic din anul 2025, efectuate de către personalul serviciului silvic din cadrul Î.S. „Î.S.C. Strășeni”, efectivul real (Er) al speciei Cerb cu pete evaluat pe terenurile gestionate **constituie 310 indivizi**.

Densitățile supraoptime ale Cerbului cu pete exercită presiuni trofice intense asupra ecosistemelor forestiere, cu efecte negative directe asupra procesului de regenerare naturală a pădurilor naturale fundamentale.

Au fost constatate daune esențiale asupra regenerărilor naturale provocate de cervide, manifestate prin pășunatul excesiv al lăstarilor și mugurilor în special în stadiile de dezvoltare semințis și desis, care duce la formarea tufelor și compromiterea regenerării, cu distrugeri ale

suprafețelor în curs de regenerare (172,5 ha inventariate în anul 2025), în proporție de la 40 – 70%. Vătămările produse de cervide prin pășunatul excesiv și repetat a lăstarilor tineri din parchetele în curs de regenerare de o valoare ridicată precum sunt cvercineele (gorunul, stejarul), fâgete, frășinete și altele, conduce la stagnarea dezvoltării regenerării naturale, a semințișului existent.

Suprapopularea și pășunatul intens al cervidelor determină o uniformizare nedorită a compoziției arboretelor în curs de regenerare, prin favorizarea speciilor lemnoase rezistente la pășunat (ex. arțarul tătareșc, jugastru, carpen), în detrimentul speciilor valoroase economice, ceea ce afectează direcția funcțională și potențialul productiv al ecosistemelor silvice.

În consecință sunt necesare completări cu puiți în decursul mai multor ani, care duc la pierderea a câțiva ani de creștere sau compromiterea completă a regenerării și reluarea lucrărilor de plantare ori refacerea arboretelor distruse, care este un process complex și de lungă durată, care implică noi cheltuieli și surse financiare considerabile.

Aceste daune sunt documentate prin acte de constatare anexate, care confirmă suprafețele afectate și impactul economic asupra procesului de regenerare forestieră. Conform estimărilor valoarea pagubelor se ridică la **9.957 lei/ha/an**, ceea ce generează cheltuieli semnificative pentru întreprindere.

În continuare, menționăm despre calculul cotei de recoltare a speciei Cerb cu pete, efectuat conform prevederilor *Metodologiei* și a datelor menționate mai sus. Astfel, la determinarea cotei de recoltare (Cr) s-a utilizat formula: $Er > Eo$, $Cr = Sa + 0,25 \times (Er - Eo)$, atunci când $I > 1,20$ unde:

- Er – efectivul real (310 ex.);
- Eo – efectivul optim (180 ex.);
- Cr – cota de recoltare (79 ex.);
- Sa – spor anual (47 ex.);
- I – Indicele de efectiv = $Er : Eo$, respectiv, având indicele de efectiv 1,72 și sporul anual (Sa) de cca 47 indivizi (15%), se prezumă și se propune spre aprobare cota de recoltare a **79 de exemplare** ($Cr = 47 + 0,25 \times (310-180)$).

Anexa: Copia demersului Agenției „Moldsilva” cu nr. AM 14/06-02- 1035 din 23.06.2025 – *una filă*;

Informația nr. 171 din 25.06.2025 prezentată de Î.S. „Î.S.C. Strășeni” – *două file*;

Copiile actelor de constatare a suprafețelor afectate – *cinci file*.

Director adjunct

Iulian COTENCO

**MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

AGENȚIA „MOLDSILVA”

MD-2001, Chișinău, bd Ștefan cel Mare, 124
tel. +373-22-272306, fax. +373-22-277345
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

**MINISTRY OF ENVIRONMENT
OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA
AGENCY „MOLDSILVA”**

MD-2001, Chișinău, 124, Ștefan cel Mare ave,
phone. +373-22-272306, fax. +373-22-277345
e-mail: msilva@moldsilva.gov.md

Nr. AM 14/06-02-1035 din 23.06.25

Î.S. „Î.S.C. Strășeni”

Prin prezenta, ținând cont de rezultatele lucrărilor de evaluare a speciilor de interes cinegetic din anul curent, Agenția „Moldsilva” solicită prezentarea datelor conform prevederilor punctelor 1-4 din demersul Ministerului Mediului cu nr. 06/01-07/1748 din 19.06.2025, în termen de pînă la data de **25.06.2025**.

Director

Victor DURBALĂ

Întreprinderea de Stat:
ÎNTEPRINDEREA SILVO-CINEGETICĂ STRĂȘENI

MD-3702, or. Straseni, str. Stefan cel Mare, nr.1
tel. +373 (237) 2-56-51; +373 (237) 2-49-02
E-mail: straseni@moldsilva.gov.md
iscstraseni@gmail.com

Nr. 111 din 25.06. 2025
La Nr. 06/1-07.1748 din 19.06.2025

Agenția "Moldsilva"

Î.S. Întreprinderea silvo-cinegetică Strășeni prezintă următoarea informație:

1. Efectivul optim al speciei cerb cu pete (Cervus Nippon), în fondul cinegetic, gestionat de întreprindere, constituie 180 exemplare, acestea este calculat în funcție de capacitatea de suport a fondului cinegetic ce este determinată de factori biotici și abiotici, după cum urmează:

Categoria de bonitatea în urma calculului conform ordinului Ministerului Mediului nr.25 din 12.02.2025 este situată între categoria de bonitate II și categoria de bonitate III, însă categoria de bonitate stabilită pentru Î.S.C. Strășeni rezultă a fi categoria a III-a fiind mai apropiată de limita acesteia. Conform tab. 5 din ordinul menționat în cazul categoriei de bonitate III în cazul speciilor de Cerb numărul optim de exemplare la ha este de la 11-15.

În cazul dat am luat ca valoare de referință 14 exemplare la ha,
Astfel $Cr = Sa + 0,25 \times (Er - Eo)$, atunci când $I > 1,20$

$Cr = 46,5 + 0,25(310 - 180) = 79$ de exemplare propuse spre recoltare (30 masculi, 49 femele)

2. Categoria de bonitate a fost determinate conform tabelului nr.2 al aceluiași ordin astfel s-au obținut următoarele.

Estimarea categoriei de bonitate în dependență de punctaj

N/o	Factorii de mediu	Categoria de bonitate	Valoarea calculată	Punctaj
Factorii abiotici				
1.	Temperatura medie a lunilor februar-martie.	II	4,5	60
2.	Cantitatea medie lunară de precipitații în lunile februarie-martie / octombrie - noiembrie.	I	≤ 100	60
3.	Cantitatea medie lunară de precipitații în lunile iunie-septembrie.	IV	≤ 60	20
4.	Numărul de zile cu zăpadă ($>5-10$ cm).	I	≤ 30	50
	Σ punctaj cat. A.			170
Factorii biotici				
1.	Suprafața culturilor multianuale lemnoase (vii, livezi) - % din suprafața productivă a fondului	IV	>10	20

	cinegetic.			
2.	Suprafața culturilor graminee - % din suprafața productivă a fondului cinegetic.	IV	>15	10
3.	Suprafața culturilor leguminoase - % din suprafața productivă a fondului cinegetic.	IV	>12	20
4.	Suprafața de fond forestier și cea acoperită cu vegetație forestieră - % din suprafața productivă a fondului.	I	>15	70
5.	Suprafața terenurilor nevalorificate /neprelucrate - % din suprafața productivă a fondului cinegetic.	I	<10	30
6.	Raportul numeric al prădătorilor (sp./1 mie ha vulpe + șacal)	I	>5	70
7.	Gradul de combatere a prădătorilor (% din efectiv - anual).	I	40-60	70
8.	∑ punctaj cat. B.			260
9.	Punctaj sumar FC			430

Ca baza de date pentru informațiile meteo a fost utilizat baza de date a site web Meteoblue:

<https://www.meteoblue.com/ro/vreme/historyclimate/climatemodelled/c%0c4%83piana-republica-moldova-618138>

Restul datelor sunt disponibile în amenajamentul silvic al I.S.C. Strășeni.

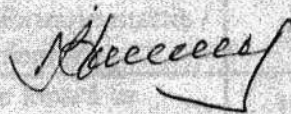
3. Concomitent prezentăm actele de constatare a suprafețelor prejudiciate de *Cervus nippon* (Cerb cu pete) și de *Capreolus capreolus* (Căprior) – anexă 5 foi. Animalele populează concentrat, în special, într-o suprafață de aproximativ 3000 ha, unde practic devastează regenerările naturale, iar ca sursă de hrană preferată servesc lăstarii tineri ai speciilor de cvercinee (*Quercus*) și frasin (*Fraxinus*).

Suprafața inventariată a regenerărilor naturale, în anul 2025, devastată în proporție de la 40-70% constituie **172,5 ha**;

Cheltuielile suportate de întreprindere, pentru regenerarea 1 ha de pădure au constituit 9957 lei pe an (pentru 10 ani – 99570 lei/1 ha), respectiv suprafețele prejudiciate trebuie parcurse cu lucrări adăugătoare, fapt ce presupune noi cheltuieli.

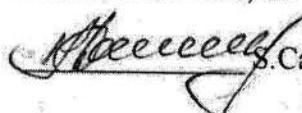
4. Î.S.C. Strășeni solicită aprobarea cotei de recoltare la specia *Cervus nippon* (30 masculi, 49 femele) cu scopul de reglare numerică a efectivului de animale, acesta depășind efectivul optim de 1,7 ori. Aprobarea cotei de recoltă este un lucru primordial pentru o gestionare durabilă și susținabilă a pădurilor și pentru a asigura o continuitate a suprafețelor regenerare natural.

Director

Sergiu Cavaliuc

APROB:
Director ISC Strășeni

S. Cavcaliuc

ACT

08.05.2025

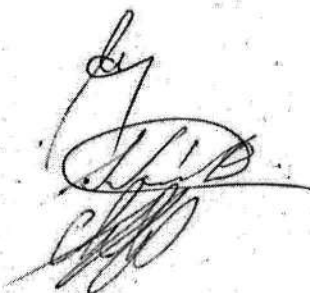
o/s Căpriană

Subsemnații dl S.Chihai, inginer șef în silvicultură, dl M.Scutaru, inginer regenerarea pădurii, dl A.Chihai, inginer cinegetician, urmare a examinării actelor parvenite din ocolul silvic Căpriană am constatat următoarele:

În suprafețele parcurse cu lucrări de regenerare naturală, pe parcursul mai multor ani, cerbii și căpriorii au pășunat devastator semințișul instalat natural de specia de bază și cele însoțitoare, iar ca rezultat acestea au luat forma de tufe, fapt care compromite reușita regenerării pădurii.

a.2024				a.2025			
Parcela	Suprafața, ha	% devastării	Anul regenerării	Parcela	Suprafața, ha	% devastării	Anul regenerării
20F	2,0	60	2012	43G2	1,5	60%	2023
55D2	2,1	60	2020	51H1	1,8	70%	2023
55D1	2,0	60	2020	57A1	1,4	60%	2023
43G1	1,9	50	2021	43G2	1,6	70%	2024
43G2	1,6	50	2021	45E2	1,9	60%	2024
45F3	1,9	70	2021	51H2	1,5	60%	2024
45F4	2,0	60	2021				
51H2	1,8	70	2021				
51H3	1,7	70	2021				
18B6	1,7	60	2022				
45F1	1,4	60	2022				
45F2	1,1	60	2022				
55D1	1,4	70	2022				
55D2	1,5	70	2022				
51N	1,3	60	2022				
51H2	1,7	60	2023				

Semnăturile:

S.Chihai

M.Scutaru

A.Chihai

ACT

din data de 21.06.2024, privind controlul regenerarilor naturale

Noi, comisia in componenta: sef O.S Gogu V., adj. sef Gheorghiu G., maistru silvic sectorul nr.2 Rudoi V. paznic de vinatoare Bosneaga A., am verificat suprafetele parcurse cu regenerari naturale din urmatoarele parcele: -anul 2016 (P.18T1 S=2.0 ha; P 18T2 S=2.0ha ;P 18P1 S=1.5ha ;P 22D S=0.7ha ;P 22F S=0.4ha ;P 22H S=0.6ha)

-anul 2017 (P 4E3 S=1.4ha;P 14E2 S=2.0ha;P 18N S=2.0ha;P 18P S=1.1ha;P 37G S=0.3ha)

-anul 2018(P 4E2 S=1.5ha;P 11G/C S=2.0ha;P 14M/E3 S=2.0;P 3G/D S=2.0ha;P 4E2 S=2.0ha;P 4E3 S=1.5ha;14M/E1 S=1.0ha;P 14K/E2 S=2.0ha;P14 M/E3 S=1.1ha;P 18N S=1.7ha;P 39G S=1.0ha)

-anul 2019 (P 2R/B1 S=2.0ha; P 2R/B2 S=2.0 ha;P 4E S=2.0ha; P 4E2 S=1.7ha;P 4E3 S=1.9ha;P 10K/G S=1.7ha;P 14H/C1 S=2.0ha; P 14H/C2 S=1.7ha; P14H/C3 S=1.1 ha;P 14H/C4 S=1.7 ha; P 18I S=1.0ha; P 18N S=2.0ha; P 21M/B2 S=2.0ha; P 22V/T S=0.9ha; P 38E/C1 S=2.0ha; P38E/C2 S=1.0ha)

-anul 2020 (P 11 S=1.1ha;P 2Q/B1 S=1.7; P 3H/D S=1.4ha; P 4A S=4.0ha; P 10K/G S=1.9ha;P 14H/C1 S=2.0ha;P 14M/E2 S=2.1 ha;P 14M/E3 S=1.7ha;P 18N S=1.4ha; P 21M/B1 S=2.0ha; P 21M/B2 S=2.0ha; P21B5 S=2.0ha; P38F/A1 S=1.0ha).

-anul 2021 (P 1A1 S=1.3ha;P 2U/B S=2.0ha; P 2N/I S=3.4ha; P 3F/D S=1.1ha;P 14M/E1 S=2.1ha; P 18I2 S=2.0ha;P21M/B1 S=0.3ha;P 21M/B2 S=1.8ha;P 21M/B3 S=1.8ha;P 21M/B4 S=1.6ha;P 21M/B5 S=0.7ha;P 21M/B6 S=1.3ha;P 38F/A1 S=2.0ha; P 38E/A2 S=1.0ha).

-anul 2022 (P 2T/B1 S=2.2ha;P 2T8B2 S=1.3ha;P 2P/B3 S=2.2ha;P 4E3 S=1.7ha;P 4E4 S=1.2ha;P 14C3 S=2.2ha;P 14P/E S=1.6ha;P 18V/I1 S=1.3ha;P 27C1 S=2.1ha;P 27C2 S=1.3ha;P 38F/A1 S=2.2ha).

-anul 2023 (P 14E1 S=5.3ha;P 14E2 S=1.9ha;P 27C S=1.0ha;P 37J/A1 S=4.6ha).

In urma verificarilor s-a constatat ca semintisul natural din speciile principale(stejar si gorun) se dezvoltă bine si este in numar suficient in majoritatea suprafetelor date, doar ca in unele suprafete semintisul natural din speciile principale este afectat de pasunatul cervidelor.

Astfel in parcela 1A1 a.c.2020 S=1.1ha, semintisul este pasunat in proportie de 40-60%, in parcelele P 2R/B1 S=2.0ha a.c.2019; P 2R/B2 S=2.0 ha a.c.2019, P 2Q/B1 S=1.7 a.c.2020; P 2U/B S=2.0ha a.c.2021; P 2N/I S=3.4ha a.c.2021; P 2T/B1 S=2.2ha a.c.2022; P 2T8B2 S=1.3ha a.c.2022; P 2P/B3 S=2.2ha a.c.2022, semintisul este afectat de pasunat in proportie de 60-70%, in suprafetele din parcelele P 4E3 S=1.4ha a.c.2017; P 4E2 S=1.5h a.c.2018a, P 3G/D S=2.0ha a.c.2018, P 4E2 S=2.0ha a.c.2018; P 4E S=2.0ha a.c.2019; P 4E2 S=1.7h a.c.2019a; P 4E3 S=1.9ha a.c.2019; P 3H/O S=1.4ha a.c.2020, P 4A S=4.0ha a.c.2020; P 3F/D S=1.1ha a.c.2021; P 4E3 S=1.7ha a.c.2022; P 4E4 S=1.2ha a.c.2022, semintisul natural este afectat de pasunat pe toata suprafata lor.

Comisia vine cu propunerea ,ca aceste suprafete parcurse cu lucrari de regenerare sa fie ingradite cu plasa metalica cu h=2m, de asemenea dupa ce se vor ingradi, in suprafetele date sa se efectueze receperea semintisului natural din specia principal pentru o mai buna dezvoltare.

Comisia: Sef O.S.

Gogu Vitale

Adj sef:

Gheorghiu G.

M.S.

Rudoi V.

Paznic de vinatoare

Bosneaga A.

ACT

din data de 24.06.2025, privind controlul regenerarilor naturale

Noi, comisia in componenta: sef O.S Gogu V., adj. sef Gheorghiu G., maistru silvic sectorul nr.1 Bosneaga A., maistru silvic sectorul nr.2 Rudoi V., am verificat suprafetele parcurse cu regenerari naturale din urmatoarele parcele: -anul 2016 (P.18T1 S=2.0 ha; P 18T2 S=2.0ha ;P 18P1 S=1.5ha ;P 22D S=0.7ha ;P 22F S=0.4ha ;P 22H S=0.6ha)

-anul 2017 (P 4E3 S=1.4ha;P 14E2 S=2.0ha;P 18N S=2.0ha;P 18P S=1.1ha;P 37G S=0.3ha)

-anul 2018(P 4E2 S=1.5ha;P 11G/C S=2.0ha;P 14M/E3 S=2.0;P 3G/D S=2.0ha;P 4E2 S=2.0ha;P 4E3 S=1.5ha;14M/E1 S=1.0ha;P 14K/E2 S=2.0ha; P14 M/E3 S=1.1ha;P 18N S=1.7ha;P 39G S=1.0ha)

-anul 2019 (P 2R/B1 S=2.0ha; P 2R/B2 S=2.0 ha;P 4E S=2.0ha; P.4E2 S=1.7ha;P 4E3 S=1.9ha;P 10K/G S=1.7ha;P 14H/C1 S=2.0ha; P 14H/C2 S=1.7ha; P14H/C3 S=1.1 ha;P 14H/C4 S=1.7 ha; P 18I S=1.0ha; P 18N S=2.0ha; P 21M/B2 S=2.0ha; P 22V/T S=0.9ha; P 38E/C1 S=2.0ha, P38E/C2 S=1.0ha)

-anul 2020 (P 11 S=1.1ha;P 2Q/B1 S=1.7; P 3H/D S=1.4ha; P 4A S=4.0ha; P 10K/G S=1.9ha;P 14H/C1 S=2.0ha;P 14M/E2 S=2.1 ha;P 14M/E3 S=1.7ha;P 18N S=1.4ha; P 21M/B1 S=2.0ha; P 21M/B2 S=2.0ha; P21B5 S=2.0ha; P38F/A1 S=1.0ha)

-anul 2021 (P 1A1 S=1.3ha;P 2U/B S=2.0ha; P 2N/I S=3.4ha; P 3F/D S=1.1ha;P 14M/E1 S=2.1ha; P 18I2 S=2.0ha;P21M/B1 S=0.3ha;P 21M/B2 S=1.8ha;P 21M/B3 S=1.8ha;P 21M/B4 S=1.6ha;P 21M/B5 S=0.7ha;P 21M/B6 S=1.3ha;P 38F/A1 S=2.0ha; P 38E/A2 S=1.0ha).

-anul 2022 (P 2T/B1 S=2.2ha;P 2T8B2 S=1.3ha;P 2P/B3 S=2.2ha;P 4E3 S=1.7ha;P 4E4 S=1.2ha;P 14C3 S=2.2ha;P 14P/E S=1.6ha;P 18V/I1 S=1.3ha;P 27C1 S=2.1ha;P 27C2 S=1.3ha;P 38F/A1 S=2.2ha).

-anul 2023 (P 14E1 S=5.3ha;P 14E2 S=1.9ha;P 27C S=1.0ha;P 37J/A1 S=4.6ha).

-anul 2024 (P 2G S=3.1ha;P 10G S=1.9ha; P 13C S=1.1ha;P2S1 S=3.7ha;P 2S2 S=2.8ha;P 4E1 S=2.0ha;P 12B S=5.0ha;P 21M6 S=2.2ha)

In urma verificarilor s-a constatat ca semintisul natural din speciile principale(stejar si gorun) se dezvoltă bine si este in numar suficient in majoritatea suprafetelor date, doar ca in unele suprafete semintisul natural din speciile principale este afectat de pasunatul cervidelor.

Astfel in parcela 1A1 a.c.2020 S=1.1ha, semintisul este pasunat in proportie de 40-60%, in parcelele P 2R/B1 S=2.0ha ha a.c 2019; P 2R/B2 S=2.0 ha a.c 2019, P 2Q/B1 S=1.7 a.c.2020; P 2U/B S=2.0ha a.c.2021; P 2N/I S=3.4ha a.c.2021; P 2T/B1 S=2.2ha a.c.2022;P 2T8B2 S=1.3h a.c.2022a;P 2P/B3 S=2.2ha a.c.2022; P 2G S=3.1ha a.c.2024, semintisul este afectat de pasunat in proportie de 60-70%, in suprafetele din parcelele P 4E3 S=1.4ha a.c.2017; P 4E2 S=1.5ha a.c.2018, P 3G/D S=2.0ha a.c.2018, P 4E2 S=2.0ha a.c.2018; P 4E S=2.0ha a.c.2019; P 4E2 S=1.7ha a.c.2019;P 4E3 S=1.9ha a.c.2019; P 3H/D S=1.4ha a.c.2020, P 4A S=4.0ha a.c.2020; P 3F/D S=1.1ha a.c.2021; P 4E3 S=1.7ha a.c.2022; P 4E4 S=1.2ha a.c.2022 ,semintisul natural este afectat de pasunat pe toata suprafata lor.

Comisia vine cu propunerea ,ca aceste suprafete parcurse cu lucrari de regenerare sa fie ingradite cu plasa metalica cu h=2m, de asemenea dupa ce se vor ingradi, in suprafetele date sa se efectueze receperea semintisului natural din specia principala pentru ca semintisul sa aiba o mai buna dezvoltare.

Comisia: Sef O.S.

Gogu Vitalie

Adj sef:

Gheorghiu G.

M.S.

Bosnaga A.

M.S.

Rudoi V.

Act

Noi comisia in componenta: inginer regenerarea padurii Scutaru M, sef ocol silvic Tatian T, sef adjunct ocol silvic Pazuratii A, mastru Barbos I, in timpul examinarii suprafetelor parcurse cu lucrari de regenerare naturala, regenerare artificiala si degajare comisia a constatat ca suprafetele enumerate mai jos sint afectate (pascute, zdrelite cu coarnele) de animalele salbatice copitate (cerb, caprior) In proportii de 70-80 %, din motivul suprapopularii fondului forestier de cerb, caprior.

Parcela: 1I-5.9ha	12P-3.2ha
2I-3.2ha	12K-2.4ha
2B-3.8ha	14M(C)-3.6ha
6D-4.0ha	15H-2.2
6H-3.2ha	18I-3.6ha
7H-2.8ha	18B-15.2ha
9O-3.7ha	18O(F)-12.2ha
9F-5.8ha	12E-0.8ha
9F(G)-2.1ha	Total 90.4ha
9P(G)-2.2ha	
10O-3.9ha	
12I(C)-6.6ha	

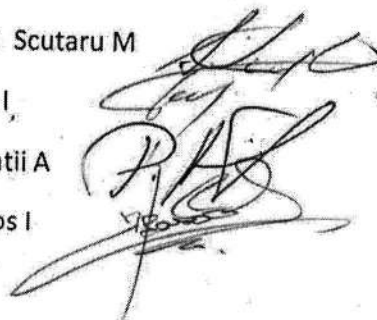
11.06.2024

ing reg padurii Scutaru M

Sef o s Tatian I,

Sef adj Pazuratii A

Mastru Barbos I

Act

Noi comisia in componenta: inginer regenerarea padurii Scutaru M, sef ocol silvic Tatian T, sef adjunct ocol silvic Pazuratii A, mastru Barbos I, in timpul examinarii suprafetelor parcurse cu lucrari de regenerare naturala, regenerare artificiala si degajare comisia a constatat ca suprafetele enumerate mai jos sint afectate (pascute, zdrelite cu coarneau) de animalele salbatice copitate (cerb, caprior) In proportii de 70-80 %, din motivul suprapopularii fondului forestier de cerb, caprior.

Parcela: 1I-5.9ha	12P-3.2ha	10E-2.0ha
2I-3.2ha	12K-2.4ha	8D-3.2ha
2B-3.8ha	14M(C)-3.6ha	6P-2.3ha
6D-4.0ha	15H-2.2	9A-2.0ha
6H-3.2ha	18I-3.6ha	9G-1.5ha
7H-2.8ha	18B-15.2ha	Total 119.9ha
9O-3.7ha	18O(F)-12.2ha	
9F-5.8ha	12E-0.8ha	
9F(G)-2.1ha	10F-3.9ha	
9P(G)-2.2ha	18L(B)-5.0ha	
10O-3.9ha	15F-7.2ha	
12I(C)-6.6ha	10S-2.4ha	

24.06.2025

ing reg padurii Scutaru M

Sef o s Tatian I

Sef adj Pazuratii A

Mastru Barbos I

